فهارس تحلیلی هشتگانهٔ

مکتوبات احمد سرهندیؒ

آرثور بیولر

اقبال اکادمی پاکستان

فهارس تحلیلی هشتگانهٔ

مکتوبات احمد سرهندیؒ

آرثور بیولر

DONATION
FROM
Muhammad Suheyl Umar
DIRECTOR
IQBAL ACADEMY PAKISTAN

اقبال اکادمی پاکستان

بہ کوشش و اہتمام :
محمد سہیل عمر
رئیس
اقبال اکادمی پاکستان
ایوان اقبال ایجرٹن روڈ لاہور

Tel: [+92-42] 6314-510
Fax: [+92-42] 631-4496
Email: iqbalacd@lhr.comsats.net.pk
Website: www.allmaiqbal.com

ISBN 969 - 416 - 308 - 0

چاپ اول : ۲۰۰۱م

تعداد: ۵۰۰

بہا: ۱۵۰ روپے پاکستانی
۱۰ امریکی دلار

چاپ: چاپخانہ طیب اقبال پرنٹرز، لاہور

محل فروش : ۱۱٦ میکلود رود لاہور فون : ۷۳۵۷۲۱٤

فهرست مندرجات

انتساب

این کتاب به مرحوم حکیم محمد موسٰی امرتسری و شیخ محمد معصوم نقشبندی منتسب ساخته می شود که به پیروی از سنت پیغمبر اکرمؐ با دادن بیشتر از گرفتن ، بسیاری ها را الهام بخشیده اند •

پیشگفتار

مکتوبات امام ربانی بمنزله سندیست که بر اساس آن سنن علمی، فکری، عرفانی، اخلاقی، فرهنگی و سیاسی ما، اقلاً تا حد آسیای جنوبی و آسیای مرکزی، نخستین بار مراحل تشکیل و تکوین نوین را پیموده است

شیخ احمد سرهندی معروف به حضرت مجدد الف ثانی رحمة الله علیه، تا آنجا که به سنت اسلامی مربوط است، مظهر نیروئی داخلی بودند که وابستگی و بهم پیوستگی واقعی و مداوم انسان با دین را، بدون قطع رابطه با تغییر پسندی و قت و نفس انسانی، فرا تر نگه میدارد - وسعت و گسترش تجددی که در افکار ایشان بچشم می خورد، در سراسر تاریخ تجدد و نوپردازی ما نه فقط اینکه نادر بلکه نا پیداست

کوششی مربوط به نگهداشتن حقایق معنوی و علمی و اهداف اخلاقی و عملی با کلیت استعدادانسانی که در لا بلای این مکتوبات بعمل آمده است، نه تنها از جهت اجمال بی مثل است بلکه از حیث تفصیل نیز بیمانند است

شاید بندرت کسی در این امر تردیدی داشته باشد که در تشکیل کلی ملت اسلامیه عنصری از عناصر شایسته و بایسته نیست که در خارج از این مجموعه مانده باشد - بهمین علت است که حتی تا به امروز هم همان قسمت ساختار معنوی، روانی و عملی ما معتبر است که ساختمان آن بر اساس افکاربکار رفته در مکتوبات برقرار و استوار ساخته شده است

نخستین کسی که این نکته را دریافت، علامه محمد اقبال بودند که از لحاظ

تجلیل و بزرگداشت نیاکان و ادراک و اعتراف معنویت عمیق شاهکار های آنها بدون شائبه تردید ، یگانه و از همه جلو تر بودند- ایشان حضرت مجدد را نگاهدارندۂ سرمایۂ ملت در هند قرار داده بودند - در مورد معرفی ایشان عنوانی کامل تر و در عین حال جامع تر ازان ، غیر قابل تصور است ، در ضمن در "خطبات" خود نیز ، حضرت علامه اظهار تمایل نموده اند که گزیده ای از مکتوبات بانگلیسی ترجمه نموده شود تا احتیاجات روحانی و روانی انسان عصر حاضر بسبك و روشی دینی برطرف ساخته شود

در حال حاضر آکادمی اقبال با چاپ و نشر "فهارس تحلیلی مکتوبات احمد سرهندی" پاره ای از خواهش حضرت علامه اقبال را بر آورده ساخته است - رجای واثق داریم که آن در نافع تر ساختن و مستعمل ترنگهداشتن مکتوبات حتماً ساز گار می باشد

آقای آرتور ایف بیولر در مورد نقش تاریخی سلسلۂ نقشبندی در شبه قاره هند و پاکستان تخصص رسمی دارند ، برای اینکه دکتر ای ایشان راجع به همین موضوع می باشد و فهرست حاضر شان همز بان باصلاحیت پژوهشگرانه نمایشگر استعداد علمی است که در سطح اینگونه کار ها در کار است

در اینجا شایسۂ تذکر است که ایشان در حال حاضر در کار ترجمه کردن بعض از قسمتهای مکتوبات امام ربانی مشغول ہستند- بخواست خداوند تعالی ، ما نیز در اتمام این پروژه ، تا آنجائیکه امکان داشت باشد ، باایشان شریك و سهیم خواهیم بود

محمد سہیل عمر

رئیس ،

اکادمی اقبال ،لاهور

مقدمه

چاپ و انتشار این فهرستها به همت آ کادمی اقبال بسیار بجاست ، چه علامه اقبال (متوفی ۱۹۳۸) قرابت فلسفی و روحی بسیار نزدیکی با امام ربانی (که عموماً او را احمد سرهندی می شناسند) داشت • وی همچنین در حسب حال خود (*اقبال نامه* (لاهور ، ۱۹۵۱) ۲:۴۸) توصیه می کند که دربارهٔ احمد سرهندی تحقیق بیشتری صورت گیرد ، ده سال پیش ، سهیل عمر و احمد جاوید ، اعضای آ کادمی اقبال در لاهور، به من پیشنهاد کردند که *مکتوبات امام ربانی* را به انگلیسی برگردانم • فی الواقع در نظر داشتم قسمتی از *مکتوبات* را ترجمه کنم لیکن اول لازم دانستم که فهرستیب برای آن که کار به تهیهٔ فهرست انجامید • همچنان هنگامه که تمامی ۵۳۶ نامه ها را می خواندم و دیدی کلی از اندیشهٔ احمد سرهندی به دست می آوردم ، به تدریج فهرست را تهیه کردم • به هر تقدیر ، هدف اصلی از تهیه فهرست چاپی این است که محققان و اساتید به آثار عمدهٔ احمد سرهندی دسترسی بیشتری پیدا کنند • کثرت و پیچیدگی موضوعات ایجاب می کند که حتی برای فهم جزئی از مراد مؤلف ، مکتوبات را از ابتدا تا انتها مطالعه کنیم • محققان یا اساتید فرصت چنین کاری را ندارند — علی الخصوص اگر صرفاً موضوع یا سؤال خاصی در ذهن داشته باشند •

اگرچه در چاپ نور احمد پیش از آغاز هریك از نه باب ، خلاصه آن آمده ، و موضوعات مورد بحث در ابتدای هر نامه ای تلخیص شده است، لیکن اشارات بسیار کلی و لزوماً ناقص اند، چنانکه بهره گیری از آنها دشوار است • به همین دلیل ، تعداد محدودی از محققان در تحقیقات خود از *مکتوبات* سود جسته است • درپانزده سال اخیر با توجه به علاقهٔ روز افزون پژوهندگان به گروه نقشبندی مجددی ، وجود چنین فهرستی لازم و ضروری است • بسیاری *مکتوبات* را با

مثنوی مولوی از نظر نفوذ بسیار مهم در سراسر جهان اسلام همر دیف دانسته اند• از بعد تاریخی تردید ی نیست که *مکتوبات* مهمترین و رایج ترین مجموعه نامه های صوفیانه درسنت اسلامی به شمار می رود و در چهار صد سال گذشته ، در حکم بیك پایهٔ عقیدتی برای نقشبندیه – مجددیه بوده است•

فهرستها پیشین و اطلاعات مربوطه

علاوه برخلاصه های فوق که نور احمد در چاپ انتقادی *مکتوبات* آورده است،محققان و اساتید دیگر در این زمینه کمکهای در خور توجهی کرده اند• قبل از چاپ نور احمد که در سال ۱۳۳۴ه/۱۹۱۶م به پایان رسید ، محمد سعید یکی از پیروان عبدالغنی بن ابوسعید دهلوی ، پاره ای از احادیثی را که در *مکتوبات* آمده بود ، باعنوان *تنشید المبانی فی تخریج احادیث مکتوبات الامام ربانی* (حیدر آباد دکن ، سطبع فیض الکریم ، ۱۳۱۱/۱۸۹۴)چاپ کرد• متأخر ترین و احتمالاً جامع ترین پژوهش دربارهٔ حدیث در *مکتوبات* رسالهٔ دکتری بابر بیگ متعالی باعنوان " *مکتوبات مجدد الف ثانی: تاریخ حدیث* " (لاهور ، دانشگاه پنجاب ، ۱۹۹۲) است • در خلاصه ای از آن که مؤلف از سر لطف برایم ارسال داشته ، به ۲۶۷ حدیث مختلف به زبان عربی اشاره می کند که ازمیان آنها تقریباً ۴۰ در صد مرفوع صحیح ، ۲۵ در صد حسن، ۱۰ در صد ضعیف و ۲۵ در صد فاقد طبقه بندی منظم است – افزون بر این ، ۹۵ حدیث مختلف به ترجمهٔ فارسی وجود دارد که ۵۰ در صد از آنها مرفوع صحیح ، ۲۵ در صد حسن ، ۲۰ در صد ضعیف و ۵ در صد مقطوع اند • او همچنین به ۳۶ قول از اصحاب و ۱۵۰ گفته از احمد سرهندی که همان معنی و مفهوم احادیث را دارند اشاره می کند• در *مکتوبات امام ربانی* (Karachi: Educational Press, 1972) یك فهرست مختصر شش صفحه ای از محاصلیان وجود دارد•

روشن است که جامع ترین مجموعه فهرست تا این تاریخ ترجمهٔ چهار جلدی زوار حسین از *مکتوبات* باعنوان *مکتوبات حضرت مجدد الف ثانی کا اردو ترجمه* (Karachi:Ahmad Brothers Printers, 1988-1993) است• علاوه بر فهرستها موضوعی موازی که در این ترجمه آمده است،وی فهرستهایی برای اشیاء ، اشیای وابسته به زمان و افعال و اعمال عبادی نیز تهیه کرده است• برای خوانندهٔ اردو زبان تمام این فهرستها مفید ند – هر چند که خواننده ناگزیر است برای یافتن هر موضوعی در چهار جلد مختلف جستجو کند• در فهرستها صرفاً

شمارۂ صفحه داده شده است (و لیکن شماره نامه داده نشده است) • از این رو، تنها امکانی که برای خوانندۂ اردو زبان وجود دارد استفاده از این فهارس با این ترجمۂ خاص است • مترجم در جلد چهارم فهرستها جامعی برای خدا، محمد (ﷺ)، اصحاب، مقربان خدا، ابن عربی، احمد سرهندی، عبادت و مناجات و موضوعات گونا گون را گنجانیده است •

فهرست حاضر مشتمل است بر آیات قرآنی، احادیث، اقوال مشائخ واصطلاحات عرفانی، اشخاص، گروه ها، کتابها و مکانها • جزئیات بیشتر دربارۂ این فهرستها و چگونگی استفاده از آنها در ادامه در بخش "راهنمائی استفاده از فهرستها" آمده است •

راهنمای استفاده از فهرستها در این جلد

کل مجموعۂ فهرستها باتصحیح انتقادی نور احمد از *مکتوبات* تطبیق داده شده است که اولین بار در امرتسر به چاپ رسید • این تصحیح حداقل شش بار تجدید چاپ شده است، متأخر ترین آنها *مکتوبات امام ربانی* (کویته، مکتبة القدس ۱۹۹۹) است که همزمان با نایاب شدن چاپ ۱۹۹۱ پیشاور (اژانس کتاب دانشگاهی) عرضه شد• دو چاپ یعنی *مکتوبات امام ربانی* (لاهور ۱۹۶۴ - ۱۹۷۱ء (استانبول، وقف اخلاص ۱۹۷۷) در قطع کوچك و باشمارۂ صفحات متفاوت باشش چاپ دیگر است • برای کسانی که از دو چاپ اخیر یا چاپهای ترجمه هایی غیر از تصحیح نور احمد استفاده می کنند، سیاهه ۵۳۶ نامه و شماره صفحات آنها گرد آوری شده است، از این دو تنها به کمك شمارۂ جلد خاص و مکتوبات می توان آسانتر مد خلها را یافت • این امر، به ویژه در خصوص مکتوبات طولانی تر سود مند است • هر مدخلی در این مجموعۂ فهرستها سه شماره دارد: جلد، نامه، شمارۂ صفحه بنا براین، ۲:۵۴:۲۰۵ ، جلد ۲، مکتوب ۵۴، صفحه ۲ تصحیح نور احمد (لاهور - استانبول) است• مدخلها بانقطه ویر گول از هم جدا می شوند به استثنای مخاطبان، اطلاعات موضوعی افزوده که نور احمد در ابتدای اغلب نامه ها آورده است بجز در موارد خاص فهرست نشده است •

فهرست آیات قرآنی به ترتیب الفبایی حرف اول و به ترتیب عربی (همزه پیش ازبا وها پیش از واو) منظم شده است، همانند نظام خطی (املایی) اولیۂ قرآن ، نشانۂ مصوت والف ممدود نوشته نشده است• چنین نظام اطلاعاتی را می توان در قرآنهای چاپی جدید یافت که در آنها از طریق سوره و آیه اطلاعات به دست

می آید. شمارهٔ سوره، دو نقطه و سپس شمارهٔ آیه در پی هر مدخلی می آید (۱۹:۳) یعنی در فهرست اصلی چنین مدخلی سورهٔ سوم و آیهٔ نوزدهم خواهد بود.

فهرست حدیث به ترتیب الفبائی حرف اول حدیث عربی تنظیم شده است.

با استفاده از تحقیق محمد سعید و یادداشتهای نور احمد، اشارهٔ مقدماتی به محل هر حدیث یا حدیث نزدیك به آن بعد از بیشتر مدخلها آمده است به پیروی از کار برد فارسی حرف تعریف معین نسبت، محقق حذف شده است - متخصصان حدیث می توانند به منابع اشاره شده برای اطلاعات بیشتر مراجعه کنند. درزمینهٔ اصالت حدیث، در *مکتوبات* طیف کاملی از حدیث وجود دارد. اغلب آنچه را بسیاری حدیث دانسته اند، دیگران روایت صوفیانه یا قول مشهور قلمداد داده اند. الله اعلم. در این فهرست معیار گنجاندن حدیث روش احمد سرهندی، نور احمد یا محمد سعید بوده است که بر حسب روایتی از پیامبر ﷺ انجام داده اند. این فهرست دربر دارندهٔ حدیث قدسی است که در آن سخنان غیر قرآنی خداوند آمده است. به خوانندگان علاقه مند به حدیث به زبان فارسی، روایتهای شبیه به حدیث تحلیل صوری حدیث و نشانه های اصحاب توصیه می شود که به نظریهٔ فوق الذکر متعالی مراجعه کنند.

فهرست اقوال صوفیه، امامان و سایر عرفا نیز به ترتیب الفبائی حرف اول آمده است. این فهرست جامع نیست و نمونه ای انتخابی از نوع اصطلاحاتی است که در *مکتوبات* یافت می شوند. وقتی احمد سرهندی یا نور احمد مأخذ اقوال را متذکر می شوند، مأخذ بعد از مدخل در داخل قلاب آورده می شود.

فهرست الفاظ و اصطلاحات عرفانی بخش اصلی کار است و تحلیلی است. مطلوب این است که باخواندن مدخلهای این فهرست هر کس بتواند بتعدادی از مفاهیم مورد بحث در *مکتوبات* دست یابد. هدف اصلی منارانه کردنایده های احمد سرهندی وایده هایی که او مردود شمرده می باشد، پس نباید تصور کرد که تمام ایده های مذکور در فهرست از آن احمد سرهندی است. من ادعا نمی کنم که تك تك کلمات در فهرست آمده: این فهرست مفهومی است نه کشف اللغات. اگر دریك صفحه مدخلی یکبار آمده باشد، معمولاً دوباره ثبت نشده است. این بدان معناست که شمارهٔ صفحه مذکور برای هر مدخلی که

شامل اطلاعات تحلیلی است ممکن است اشاره به آن کلمه در متن دیگری باشد • لطفاً دقت کنید که خوانندهٔ این فهرست باید درباره ای موارد علامت اضافهٔ فارسی را بیفزاید، فی المثل ذیل عنوان احکام، احتهادی آمده است که احکام احتهادی خوانده می شود و ذیل عنوان احمد، اسم آمده است که باید آن را اسم احمد خواند •

متوازن ساختن جامعیت باسطحی از تفصیل که برای خواننده سنگین نباشد کار تهیهٔ فهرست را دشوار می ساخت • موضوعات متداخل یا متناقض ارجاع متقابل دارند • به سبب ماهیت به هم پیوستهٔ عقاید سرهندی یك جمله اغلب در پنج جای مختلف ذکر شده است • در اینجا برای سهولت استفاده هر ارجاع یکبار ذکر شده است • به خواننده توصیه می شود که به سراغ عناوین متعدد برود، فی المثل برای کسانی که به مفاهیم صوفیانه یا عقاید فقهی سرهندی علاقه دارند، مدخلهای مقام و شریعت هر کدام فهرستهای کوچکی هستند • سایر فهرستهای کوچك مشتمل است بر حقیقت، صفات، طریقت، عالم، علم، قلب، کمالات و ولایت •

هدف از تهیهٔ فهرست اشخاص و همچنین فهرستهایی که پس از آن آمده است، فهرست کردن هر اسمی بوده است که در *مکتوبات* ذکر شده است • در مرتب ساختن اسامی اولویت نخست به استفاده از نسبت داده شده و برای اشخاص مشهور و جا به جاییهای متعدد هر اسم، ارجاعهای متقابل در نظر گرفته شده است • القاب بعد از اسم در پارانتز آمده است • یادداشتهای نور احمد و ترجمه اردوی زوار حسین منابع ثانویهٔ اصلی برای اطلاعات محدود سرگذشت نامه ای است که در قلاب آورده شده است • این فهرست و فهرست گروهها که پس از آن می آید نیمه تحلیلی هستند و همان شروط (کار برد اضافه و یك ارجاع در صفحه) فهرست اصطلاحات و واژگان عرفانی برای آنها نیز اعمال شده است • فهرست گروهها، کتابها و فهرست نام مکانه کاملاً قابل فهم اند • برای فهرست کتابها حرف تعریف معین عربی، در ترتیب عناوین نادیده گرفته شده است و نام نویسندگان، در صورتی که در یاد داشتهای نور احمد آمده باشد، در قلاب ذکر شده است • مسؤلیت دقیق بودن فهرست برعهدهٔ مؤلف است • من از همهٔ کسانی که از این فهرستها استفاده می کنند تقاضا می کنم که هر گونه اشتباه و از قلم افتادگی را بادیدهٔ اغماض بنگرند •

تشکر و قدردانی

از محمد سهیل عمر مدیر آکادمی اقبال و احمد جاوید معاون مدیر آکادمی اقبال بسیار سپاس گزارم که درطی این سالها همواره از تشویق و مشاورتشان بهره مند بوده ام • شادروان حکیم محمد موسیٰ امرتسری لاهوری و پروفسور اقبال مجددی پیوسته مرا در اجرای این طرح راهنمایی کردند • فی الواقع پروفسور مجددی بود که سالها پیش پیشنهاد کرد که قبل از تألیف نخستین کتابم *مکتوبات* را از ابتدا تا انتها بخوانم • او کاملاً حق داشت، اما به دلیل محدودیت زمانی همین قدر فرصت داشتم که اگر فهرستی وجود داشت از آن استفاده کنم • پروفسور مجددی ، از سر لطف نسخهٔ نایابی از کتاب محمد سعید را راجع به حدیث در *مکتوبات* در اختیارم گذاشت • بدون حمایت صمیمی و محققانه و خرد مندانه این عزیزان ، این طرح هرگز به ثمر نمی رسید •

اگر بنیاد نقشبندیه که مؤسس آن دکتر احمد میرزا ست کمك مالی به تعلیمات اسلامی اختصاص نمی داد ، تهیهٔ این فهرست عملی نمی شد • در این خصوص ، من از شیخ محمد معصوم نقشبندی و سید افضل حسین جماعتی نقشبندی ، مشاوران مذهبی بنیاد نقشبندیه ، بسیار سپاس گزارم • تلاشهای بی وقفهٔ دکتر میرزا واهدا کننده های ناشناس نیز در به ثمر رسیدن این طرح بسیار مؤثر بوده است • از صمیم قلب از آنان و دکتر میرزا برای حمایت بی دریغ شان سپاس گزارم • من از طریق دکتر میرزا با دکتر پروفسور مسعود احمد که در رساله های دکتری اخیر راهنمای من بوده اند آشنا شدم • دکتر میرزا همچنین ترجمهٔ اردوی زوار حسین از *مکتوبات* را به من هدیه کرد • در مورد پرسشهای مربوط به نقشبندیان متقدم که در مکتوبات آمده است ، نجدت توسن از دانشگاه مرمرهٔ استانبول برای تعیین هویت آنان تمام منابع لازم را برایم فراهم کرد – اقامت در پاکستان در سال ۱۹۹۹ - ۲۰۰۰ء مراحل نهایی تکمیل طرح فهرست را تسهیل کرد • این دورهٔ اقامت با اعطای بورس فول برایت از طرف وزارت فرهنگ و اجازهٔ همکاران در دپارتمان فلسفه و پژوهشهای دینی در دانشگاه ایالتی لوییزیانا در باتون روژ و ادارهٔ این دانشگاه که به من یك سال مرخصی دادند، میسرشد • بلطف آقای دکتر نصر الله پورجوادی این مقدمه را ترجمه کرد • همچنان که مجددیان مکرر می گویند اندراج نهایه در بدایه است •

مراحل نهایی پیش از چاپ نیز با مساعدت همان اشخاصی که در ابتدا

این طرح را به راه انداختند انجام گرفت - پروفسور اقبال مجددی با دقت کامل فهرستهای اشخاص و کتابها را بررسی کرد، احمد جاوید آخرین تصحیح فهرستهای اصطلاحات صوفیه و گروهها را انجام داد و سهیل عمر نه صرفا تصحیح فهرستهای آیات قرآنی و حدیث را به انجام رسانید بلکه ویراستاری کامل این کتاب را انجام داد• وی همچنین مسئولیت امور متعدد مراحل نهایی چاپ را نیز بر عهده گرفت و در نتیجهٔ مساعی ایشان این کتاب عینیت یافت•

آرثور • ف • بیولر
پیشاور - پاکستان
اول مائ ۲۰۰۰ء

فہرست آیات قرآن کریم

بترتیب الفبای آغاز آیات

[سورة :آیت]

ا

اطیعوا اللہ و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم [۵۹:۴] ۱.۱۵۲:۲۸

اعملوا آل داؤد شکرا و قلیل من عبادی الشکور [۱۳:۳۴] ۳.۱۰۴:۸۴

افتؤمنون ببعض الکتاب و تکفرون ببعض فما جزاء من یفعل ذلك منکم الاخزی فی
الحیوة الدنیا و یوم القیامة یردون الی اشد العذاب [۸۵:۲] ۱.۸۰:۷۴

افحسبتم انما خلقنکم عبثا و انکم الینا لا ترجعون [۱۱۵:۲۳] ۱.۹۸:۹۶

افرئیت من اتخذ الٰہہ ہواہ [۲۳:۴۵] ۱.۱۵۴.۳۰

الا ان اولیاء اللہ لاخوف علیہم ولا ہم یحزنون [۶۲:۱۰] ۱.۴۶:۱۸؛ ۳.۳۳:۸۳

الا ان حزب اللہ ہم المفلحون [۲۲:۵۸] ۲.۲۳:۵۸

الا انہ بکل شئ محیط [۵۴:۴۱] ۳.۳۲:۸۰

الا بذکر اللہ تطمئن القلوب الذین آمنوا و عملوا الصلحت طوبی لہم و حسن
مٰاب [۲۸:۱۳-۲۹] ۱.۹۲:۸۴؛ ۱.۲۰۶:۹۸؛ ۱.۲۶۶:۱۳۴؛ ۳.۳۶:۸۹

الا للہ الدین الخالص [۳:۳۹] ۱.۱۰۹:۱۱۳؛ ۱.۱۷۱:۵۷؛ ۱.۱۷۴:۶۲؛ ۱.۲۴۳:۴۳؛
۲.۱۱:۳۵

الاعراب اشد کفرا و نفاقا [۹۷:۹] ۱.۴۴:۱۲؛ ۱.۷۹:۷۰

الحمد للہ الذی ہدانا لہذا و ما کنا لنہتدی لولا ان ہدانا اللہ لقد جأت رسل
ربنا بالحق [۴۳:۷] ۱.۱۹۱:۷۷؛ ۱.۲۴۸:۴۹؛ ۱.۲۵۱:۵۴؛ ۱.۲۵۹:۷۰؛
۱.۲۶۰:۷۷؛ ۱.۲۹۰:۹۲؛ ۱.۲۹۴:۱۰۲؛ ۱.۲۶۶:۱۱۳؛ ۲.۴۲:۱۰۴؛ ۲.۶۸:۵۵؛
۳.۳۶:۸۹؛ ۳.۴۳:۱۰۱؛ ۳.۶۷:۱۵۰؛ ۳.۷۷:۵؛ ۳.۸۰:۱۶؛ ۳.۹۱:۴۳؛
۳.۹۳:۴۷؛ ۳.۱۰۰:۸۰

الذین امنوا و لم یلبسوا ایمانہم بظلم اولئك لہم الامن [۸۲:۶] ۱.۲۶۶:۱۲۷

الذین یخشون ربہم بالغیب و ہم من الساعة مشفقون [۴۹:۲۱] ۱.۳۰۲:۱۴۷

الذین یؤمنون بالغیب [۳:۲] ۲.۹۹:۱۲۴

الزانیة و الزانی فاجلدوا کل واحد منہما مائة جلدة [۲:۲۴] ۳.۴۱:۹۶

الست بربکم [۱۷۲:۷] ۳.۹۲:۴۶؛ ۳.۱۱۸:۱۱۴-۱۱۳

القصاص حیوة یا اولی الالباب [١٧٩:٢] • ١.٢٦٦:١٢٠

اللہ الذی خلق السموات و الارض و ما بینہما فی ستة ایام ثم استوی علی العرش [٤:٣٢] ٣.١٧:٣٣

اللہ نور السموات و الارض [٣٥:٢٤] ٢.١١:٣٢-٣١ ؛١.٢٣٣:٣٠ ؛١.٢٣٣:٢٥

اللہ ولی الذین آمنوا [٢٥٧:٢] ٢.٥٠:١٣٣

اللہ یتوفی الانفس حین موتہا و التی لم تمت فی منامہا [٤٢:٣٩] ٣.٣١:٧٧

اللہ یجتبی الیہ من یشاء ویہدی الیہ من ینیب [١٣:٤٢] ؛٢.٣٦:١٢٨؛١.٢٩٢:١١.٢ ٣.١٢١:١١٨

اللہ یصطفی من الملئکة رسلا و من الناس [٧٥:٢٢] ١.٢٦٦:١٢٣

اللہم فاطر السموات و الارض عالم الغیب و الشہادة [٤٦:٣٩] ٣.٢٣:٦٣

الم تر الی ربک کیف مد الظل [٤٥:٢٥] ٣.١٠٩:٨٩

النار یعرضون علیہا غدوا [٤٦:٤٠] ١.٢٦٦:١٢٠

الیس اللہ بکاف عبده [٣٦:٣٩] ٣.١٠٤:٨٤ :٣.٨٢:٢١؛٢.٢٣:٦٠

الیہ یرجع الامر کلہ فاعبده و توکل علیہ و ما ربک بغافل عما تعملون [١٢٣:١١] ١.٢٩٥:١٣١ ؛١.٢٢١:٦

الیوم اکملت لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی و رضیت لکم الاسلام دینا [٣:٥] ١.٢٦٠:٩٤

ان اشکرلی و لوالدیک [١٤:٣١] ١.١٢٧:٧

ان اکرمکم عند اللہ اتقکم [١٣:٤٩] ٣.٢٤:٥٩

ان الانسان لیطغی ان راه استغنی [٧-٦:٩٦] ٢.٦٢:٣٤

ان الذین یبایعونک انما یبایعون اللہ ید اللہ فوق ایدیہم [١٠:٤٨] ١.٢٧٢:٦

ان الذین یؤذون اللہ و رسولہ لعنہم اللہ فی الدنیا و الاخرة [٥٧:٣٣] • ؛١.٢٥١:٦٠ ١.٢٦٦:١٣١-١٣٠

ان الصلوة تنہی عن الفحشاء و المنکر [٤٥:٢٩] ١.٣٠٤:١٥٠ ؛١.٨٥:٧٩

ان الظن لا یغنی من الحق شیئا [٢٨:٥٣] ٢.٦٨:٥٧ ؛١.٣٠:٨٠

انه لا ییئس من روح الله الا القوم الکافرون [۸۷:۱۲] ۱.۲۲۲:۱۲۲

انه لقرآن کریم فی کتاب مکنون لا یمسه الا المطهرون [۷۹-۷۷:۵۶] ۳.۳:۱۳

انه من یشرک بالله فقد حرم الله علیه الجنة و ماواه النار [۷۲:۵] ۱.۲۵۹:۷۱

انهم لیقولون منکرا من القول و زورا [۲:۵۸] ۱.۲۸۶:۳۹

انی انا الله [۳۰:۲۸] ۳.۱۱۸:۱۱۰

انی جاعل فی الارض خلیفة [۳۰:۲] ۳.۸۰:۱۸؛ ۳.۸۸:۳۰

انی جاعلک للناس اماما [۱۲۴:۲] ۳.۸۸:۳۰

انی وجهت وجهی للذی [۷۹:۶] ۲.۳۲:۱۰۵

انی یحیی بذه الله بعد موتها [۲۵۹:۲] ۱.۱۸۱:۶۸

انی یکون لی غلام و کانت امراتی عاقرا و قد بلغت من الکبر عتیا [۸:۱۹] ۲.۹۶:۱۰۷

انی یکون لی غلام و لم یمسسنی بشر و لم اک بغیا [۲۰:۱۹] ۲.۹۶:۱۰۷

اولئک الذین اشتروا الضلالة بالهدیٰ فما ربحت تجارتهم و ما کانوا مهتدین [۱۶:۲] ۱.۲۱۳:۱۱۶

اولئک الذین لیس لهم فی الاخرة الا النار [۱۶:۱۱] ۳.۱۰۱:۸۱

اولئک الذین ہدی الله فبهداہم اقتده [۹۰:۶] ۱.۲۷۶:۲۸

اولئک حزب الشیطان الا ان حزب الشیطان ہم الخاسرون [۱۹:۵۸] ۲.۲۳:۵۷؛ ۲.۹۸:۱۱۵

اولئک کالانعم بل ہم اضل [۱۷۹:۷] ۱.۲۸۷:۷۰

اولی الایدی و الابصار انا اخلصناہم بخالصة ذکری الدار و انہم عندنا لمن المصطفین الاخیار [۳۸:۴۵-۴۷] ۶۲-۶۳:۱۰۰.۳

اومن کان میتا فاحییناه [۱۲۲:۶] ۳.۱۰۶:۱۷

ایام نحسات [۱۶:۴۱] ۱.۲۵۶:۶۷

ایحسبون انما نمدہم بہ من مال و بنین نسارع لہم فی الخیرات بل لایشعرون

[۵۶-۵۵:۲۳] ۱.۱۶۳:۴۷؛ ۱.۲۶۶:۱۲۵

ایها النبی حسبک الله و من اتبعک من المؤمنین [۶۴:۸] ۱.۲۶۶:۱۱۵

ب

بل کذبوا بما لم یحیطوا بعلمه و لما یاتهم تاویله کذالک کذب الذین من قبلهم [۳۹:۱۰] ۳.۱۲۱:۱۲۴

ت

تخرج الناس من الظلمت الی النور باذن ربهم [۱:۱۴] ۱.۲۱۱:۱۱۴

تریدون عرض الدنیا و الله یرید الاخرة [۸:۶۷] ۱.۲۳۳:۳۲

تعرج الملئکة و الروح الیه فی یوم کان مقداره خمسین الف سنة [۴:۷۰] ۱.۱۳:۲۸؛ ۱.۲۶۰:۷۷؛ ۱.۲۹۰:۹۸؛ ۱۵۵-۱۵۶؛ ۳.۷۱:۱۵۶

تلک امة قد خلت لها ما کسبت و لکم ما کسبتم و لا تسئلون عما کانوا یعملون [۱۴۱:۲] ۲.۹۶:۱۰۹

ث

ثم اورثنا الکتاب الذین اصطفینا من عبادنا فمنهم ظالم لنفسه و منهم مقتصد و منهم سابق بالخیرات باذن الله [۳۲:۳۵] ۲.۷۴:۶۸

ثم اوحینا الیک ان اتبع ملة ابراهیم حنیفا [۱۲۳:۱۶] ۱.۲۵۱:۵۴

ثم دنا فتدلی [۸:۵۳] ۳.۱۱۱:۹۳

ثم رددناه اسفل سافلین [۵:۹۵] ۱.۶۳:۴۳

ج

جاء الحق و زهق الباطل ان الباطل کان زهوقا [۸۱:۱۷] ۱.۶۳:۴۳

جزاء بما کانوا یعملون [۲۴:۵۶] ۱.۲۸۹:۸۳

ح

خ

ذ

ر

س

ش

شہر رمضان الذی انزل فیہ القرآن [۱۸۵:۲] ۸:۳.۱؛ ۳۱:۱۴۴.۱

ص

صنع اللہ الذی اتقن کل شیء [۸۸:۲۷] ۵۸:۱۳۳.۳؛ ۱۵۵:۱:۷۱.۳

ظ

ظہر الفساد فی البر و البحر بما کسبت ایدی الناس [۴۱:۳۰] ۱۳۷:۲۹۹.۱

ع

عفا اللہ عنک لم اذنت لہم [۴۳:۹] ۱۰۳:۹۶.۲

علیہ توکلت و علیہ فلیتوکل المتوکلون [۶۷:۱۲] ۱۱۵:۲۶۶.۱

ف

فاتبعونی یحببکم اللہ [۳۱:۳] ۵:۴۱.۱

فاذا نفخ فی الصور نفخۃ واحدۃ و حملت الارض و الجبال فدکتا دکہ واحدۃ فیومئذ
وقعت الواقعۃ و انشقت السماء و ہی یومئذ واہیۃ [۱۳:۶۹-۱۶]
۱۳:۵۷.۳

فاصبر کما صبر اولوا العزم من الرسل و لا تستعجل لہم [۳۵:۴۶] ۱۶:۷.۳

فاصبر صبرا جمیلا [۵:۷۰] ۱۲۶:۹۹.۲

فاعتبروا یا اولی الابصار [۲:۵۹] ۴۷:۱۸۶.۱؛ ۸۸:۳۶.۲؛ ۱۰۴:۹۶.۲

فاعرض عن من تولی عن ذکرنا [۲۹:۵۳] ۸۷:۱۹۷.۱

فان حزب اللہ ہم الغالبون [۵۶:۵] ۲۷:۸۸.۳؛ ۷۷:۱۰۰.۳

فان مع العسر یسرا ان مع العسر یسرا [۵:۹۴-۶] ۳۶:۶۴.۲؛ ۴۴:۱۸.۳

فاولئک یبدل اللہ سیئاتہم حسنات [۷۰:۲۵] ۹۶:۳۷.۲؛ ۱۸:۵۶.۲؛ ۱۵۱:۶۸.۳؛
۲۷:۸۸.۳

فاینما تولو فثم وجه الله [۲:۱۱۵] ۲.۳۶:۱۳۰

فسا کتبها الذین یتقون و یؤتون الزکوة و الذین ہم بایتنا یؤمنون [۷:۱۵۶]
۱.۲۶۶:۱۲۲؛ ۱.۹۶:۸۹

فضل الله المجاہدین باموالہم و انفسہم علی القاعدین درجة و کلا وعد الله
الحسنی [۴:۹۵] ۳.۱۷:۳۵

ففروا الی الله [۵۱:۵۰] ۱.۱۵۵:۳۱

فقاتلوا التی تبغی حتی تفی الی امر الله [۴۹:۹] ۲.۹۶:۱۱۰

فقالوا ابشر یہدوننا [۶۴:۶] ۲.۹۴:۹۹؛ ۳.۲۷:۷۱

فقضہن سبع سموات فی یومین [۴۱:۱۲] ۳.۵۷:۱۲۹

فلا تضربوا لله الامثال [۱۶:۷۴] ۲.۵۸:۲۷

فلا تکن من الممترین [۲:۱۴۷] ۱.۳۰۱:۱۴۱

فلا تلومونی و لوموا انفسکم [۱۴:۲۲] ۳.۹۱:۴۴

فلله الحجة البالغة [۶:۱۴۹] ۱.۷۳:۶۰-۵۹

فمن اضطر فی مخمصة [۵:۳] ۱.۱۰۲:۱۰۳

فمن شاء فلیؤمن و من شاء فلیکفر انا اعتدنا للظالمین نارا احاط بہم سرادقہا و ان
یستغیثوا یغاثوا بماء کالمہل یشوی الوجوه بئس الشراب و سأت
مرتفقا [۱۸:۲۹] ۲۸۹:۸۳ أ؛ ۳.۲۳:۵۶؛ ۳.۲۴:۵۶

فمن یرد الله ان یہدیه یشرح صدره للاسلام و من یرد ان یضله یجعل صدر ضیقا
حرجا کانما یصعد فی السماء کذالک یجعل الله الرجس علی الذین
لایؤمنون [۶:۱۲۵] ۳.۵۱:۱۱۶

فی قلوبہم مرض [۲:۱۰] ۱.۴۶:۱۸؛ ۱.۱۰۵:۱۰۶

فینسخ الله ما یلقی الشیطان ثم یحکم الله ایاته [۲۲:۵۲] ۱.۱۰۷:۱۰۹

فیه آیات بینات [۳:۹۷] ۳.۱۲۳:۱۴۷

ق

ل

م

ن

ہ

و

و فی انفسکم افلا تبصرون [۲۱:۵۱] ۱.۳۰:۷۹؛ ۲.۴۲:۱۰۸

و کان الله بکل شئ محیطا [۱۲۶:۴] ۳.۳۲:۸۰

و کان ذالك علی الله یسیرا [۳۰:۴] ۲.۳۷:۹۶

و کان فضل الله علیك عظیما [۱۱۳:۴] ۳.۲۸:۷۳

و لا یحیطون به علما [۱۱۰:۲۰] ۱.۱۷۳:۵۹؛ ۳.۴۸:۱۱۴؛ ۳.۱۲۲:۱۳۶

و لعبد مؤمن خیر من مشرك [۲۲۱:۲] ۱.۲۳:۶۱

و لقد اتینا موسی تسع ایات بینات [۱۰۱:۱۷] ۱.۱۰۷:۱۰۹

و لقد زینا السماء الدنیا بمصابیح و جعلناہا رجوما للشیاطین [۵:۶۷] ۲.۶۸:۵۷

و لقد سبقت کلمتنا لعبادنا المرسلین انہم لہم المنصورون و ان جندنا لہم الغالبون
[۱۷۳-۱۷۱:۳۷] ۱.۲۴۸:۴۹؛ ۱.۲۶۰:۸۵؛ ۳.۲۳:۵۴؛ ۳.۸۸:۳۲؛
۳.۱۰۰:۶۹؛ ۳.۱۲۲:۱۲۸

و لقد عہدنا الی آدم من قبل فنسی و لم نجد لہ عزما [۱۱۵:۲۰] ۲.۹۹:۱۲۵

و لکل وجہة ہو مولیہا [۱۴۸:۲] ۱.۲۷۳:۲۲؛ ۱.۳۱۳:۱۷۲؛ ۳.۳۲:۸۱

و لکم فی القصاص حیوة یا اولی الالباب [۱۷۹:۲] ۱.۲۶۶:۱۲۰

و للہ المثل الاعلی [۶۰:۱۶] ۱.۲۶۶:۱۰۷؛ ۱.۲۹۶:۱۳۳؛ ۱.۳۰۰:۱۳۹؛ ۲.۱۱:۳۴؛
۲.۴۷:۱۳۱؛ ۲.۵۸:۲۷؛ ۳.۵۱:۱۱۶؛ ۳.۵۳:۱۲۱؛ ۳.۶۸:۱۵۱؛ ۱۵۴:
۳.۷۱؛ ۳.۷۶:۴؛ ۳.۱۰۹:۹۰؛ ۳.۱۱۴.۱۰۳؛ ۳.۱۱۷:۱۰۸؛
۳.۱۲۴:۱۴۷

و لو جعلناہ ملکا لجعلناہ رجلا و للبسنا علیہم ما یلبسون [۹:۶] ۳.۵۳:۱۲۳

و لیعلم الله من ینصرہ و رسله بالغیب ان الله قوی عزیز [۲۵:۵۷] ۲.۹۹:۱۲۳

و ما أبری نفسی ان النفس لامارة بالسؤ الا ما رحم ربی ان ربی غفور رحیم
[۵۳:۱۲] ۳.۶:۱۵

و ما اصابکم من مصیبة فبما کسبت ایدیکم و یعفوا عن کثیر [۳۰:۴۲]
۱:۲۹۹:۱۴۷؛ ۲.۹۹:۱۲۲؛ ۳.۱۹:۴۵

و من یعمل سؤ او یظلم نفسه ثم یستغفر الله یجد الله غفورا رحیما [۴:۱۱۰] ۲.۶۶:۳۸

و من یقتل مؤمنا متعمدا فجزأه جهنم خالدا فیها [۴:۹۳] ۱.۲۶۶:۱۲۷

و ہو الذی خلق السموات و الارض فی ستة ایام و کان عرشه علی الماء [۱۱:۷] ۲.۷۶:۷۲

و ہو الذی ینزله الغیث من بعد ما قنطوا و ینشر رحمته [۴۲:۲۸] ۱.۱۳:۲۸

و ہو معکم [۵۷:۴] ۳.۲۶:۶۷

و ہو یہدی السبیل [۳۳:۴] ۱.۴:۹

و وصینا الانسان بوالدیه احسانا حملته امه کرہا و وضعته کرہا [۴۶:۱۵] ۱.۱۲۷:۶

و یحذرکم الله نفسه [۳:۲۸] ۳.۷۵:۱۲۹

و یحسبون انہم علی شئ الا انہم ہم الکاذبون استحوذ علیہم الشیطان فانساہم ذکر الله اولئك حزب الشیطان الا ان حزب الشیطان ہم الخاسرون [۵۸:۱۸-۱۹] ۱.۳۳:۹۳؛ ۱.۸۰:۷۲؛ ۲.۹۲:۹۰

و یخافون عذابه [۱۷:۵۷] ۱.۳۰۲:۱۴۷

و یخشون ربہم [۱۳:۲۱] ۱.۳۰۲:۱۴۷

و یرفع الله الذین امنوا منکم و الذین اوتوا [۵۸:۱۱] ۱.۲۶۶:۱۲۸

و یریدون ان یفرقوا بین الله و رسله و یقولون نؤمن ببعض و نکفر ببعض و یریدون ان یتخذوا بین ذالك سبیلا اولئك ہم الکفرون حقا [۴:۱۵۰-۱۵۱] ۱.۱۵۲:۲۸

وسع کرسیه السموات و الارض [۲:۲۵۵] ۲.۷۶:۷۲

ی

یا ایہا الذین آمنوا توبوا الی الله توبة نصوحا عسی ربکم ان یکفر عنکم سیئاتکم و یدخلکم جنت تجری من تحتہا الانہار [۶۶:۸] ۱.۹۷:۹۰؛ ۲.۶۶:۳۷

128870

یا ایھا الذین امنوا لا ترفعوا اصواتکم فوق صوت النبی و لا تجھروا له بالقول کجھر بعضکم لبعض ان تحبط اعمالکم و انتم لا تشعرون [۲:۴۹] ۲.۳۶:۸۸

یا ایھا الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک فان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله یعصمک من الناس [۶۷:۵] ۱.۸۰:۷۳

یا ایھا النبی اذا جاءک المؤمنات یبایعنک علی ان لا یشرکن بالله شیئا و لا یسرقن ولا یزنین و لا یقتلن اولادھن و لا یاتین ببھتان یفترینه بین ایدیھن و ارجلھن ولا یعصینک فی معروف فبایعھن و استغفر لھن الله ان الله غفور رحیم[۱۲:۶۰] ۳.۴۱:۹۲

یا ایھا النبی جاہد الکفار و المنافقین و اغلظ علیھم [۹:۶۶] ۱.۱۶۳:۴۳؛ ۱.۱۹۳:۸۲؛ ۱.۲۶۶:۱۲۴

یا ایھا النبی حسبک الله و من اتبعک من المؤمنین [۶۴:۸] ۲.۶۲:۳۴؛ ۲.۹۶:۱۰۳؛ ۲.۹۷:۱۱۱؛ ۲.۹۹:۱۲۰

یا بنی لا تدخلوا من باب واحد و ادخلوا من ابواب متفرقه [۶۷:۱۲] ۱.۲۶۶:۱۱۴

یا حسرتا علی ما فرطت فی جنب الله [۵۶:۳۹] ۳.۲۶:۶۷

یا ھامان ابن لی صرحا لعلی ابلغ الاسباب اسباب السموات فاطلع الی اله موسی و انی لا ظنه کاذبا [۴۰:۳۶-۳۷] ۳.۲۳:۵۱

یحبھم [۵۴:۵] ۳.۱۰۰:۷۶

یحکم ما یرید [۱:۵] ۳.۵۷:۱۳۰

یرید الله ان یخفف عنکم و خلق الانسان ضعیفا [۲۸:۴] ۱.۲۱۹:۱۲۸؛ ۱.۲۸۹:۸۶؛ ۲.۶۷:۴۴؛ ۳.۲۲:۴۹

یدعون ربھم خوفا وطمعا [۱۶:۳۲] ۱.۳۰۲:۱۴۷

یرید الله بکم الیسر ولا یرید بکم العسر [۱۸۵:۲] ۱.۲۱۹:۱۲۷؛ ۲.۶۷:۴۴؛ ۳.۲۲:۴۹

یریدون ان یطفوا نور الله بافواھھم [۳۲:۹] ۲.۵۵:۱۵

یریدون ان یتحاکموا الی الطاغوت و قد امروا ان یکفروا به و یرید الشطان ان یضلھم

فہرست احادیث نبوی ﷺ
به ترتیب الفبای آغاز

ا

آدم و من دونه تحت لوائی یوم القیامة [ترمذی و دارمی] ۳.۱۲۲:۱۳۵

اتدرون ما المفلس قالوا المفلس فینا من لا درهم له و لا متاع فقال ان المفلس من امتی من یاتی یوم القیامة بصلواة و صیام و زکوة و یاتی قد شتم بهذا و قذف بهذا او اکل مال بهذا و سفك دم بهذا و ضرب بهذا فیعطي بهذا من حسناته فان فنیت حسناته قبل ان یقضی ما علیه اخذ من خطایا بهم فطرحت علیه ثم طرح فی النار [بخاری] ۱.۷۶:۲۴؛ ۱.۹۸:۹۵-۹۴

اتقوا الشرك الاصغر قالوا ما الشرك الاصغر قال علیه و علی اله الصلوة والسلام الریا [ثعالبی] ۳.۴۱:۹۳

اتقوا من مواضع التهم [بخاری] ۱.۲۳:۶۱؛ ۲.۱۵:۴۱

اثبتکم علی الصراط اشدکم حبا لاهل بیتی و لاصحابی [دیلمی] ۲.۳۶:۹۵

اخی یوسف اصبح و انا املح [عبد الحق دہلوی] ۲.۶:۲۲؛ ۳.۱۰۰:۸۰

اذا احب الله سبحانه عبدا (نادی جبریل انی قد احببت فلانا فاحبه) [ترمذی] ۲.۴۴:۱۱۶

اذا رؤوا ذکر الله سبحانه [ابن ماجه] ۲.۷۳:۶۷

ادبنی ربی فاحسن تادیبی [سیوطی] ۱.۴۱:۳

اذا افطر احدکم فلیفطر علی تمر فانه برکة [مشکوة] ۱.۱۶۲:۴۲

اذا ذکر اصحابی فامسکوا [طبرانی] ۱.۲۵۱:۵۹؛ ۲.۳۶:۷۸

اذا ظهرت الفتن او قال البدع و سبت اصحابی فلیظهر العالم علمه فمن لم یفعل ذالك فعلیه لعنة الله و ملئکة و الناس اجمعین لا یقبل الله له صرفا ولا

اللہم اعطنی ایمانا صادقا [ترمذی] ۱.۲۹۰:۱۰۱

اللہم انت الاول فلیس قبلک شئ و انت الاخر فلیس بعدک شئ و انت الظاہر فلیس فوقک شئ و انت الباطن فلیس دونک شئ [مسلم] ۱.۲۷۲:۲

اللہم انی احبہ فاحبہ [بخاری و مسلم] ۲.۳۶:۹۲

اللہم انی اسئلک ایمانا لیس بعدہ کفر [نسائی] ۳.۳۳:۸۲

اللہم شتت شملہم و فرق جمعہم و خرب بنیانہم واخذہم اخذ عزیز مقتدر [المخرج لم اجد لہ اصلا] ۱.۱۹۳:۸۲

اللہم عمہ الکتاب والحساب وقہ العذاب [ترمذی] ۱.۲۵۱:۵۸

اللہم ما اصبح بی من نعمۃ او باحد من خلقک فمنک و حدک لا شریک لک فلک الحمد و لک الشکر [ابو داود] ۳.۱۷:۴۰

اللہم لا تکلنی الی نفسی طرفۃ عین [ابو داود] ۲.۹۹:۱۲۷

اللہم مغفرتک اوسع من ذنوبی و رحمتک ارجی عندی من عملی [حاکم] ۱.۲۲۲:۱۰

اللہم یا مقلب القلوب ثبت قلبی علی طاعتک [ترمذی و ابن ماجہ] ۲.۲۱:۵۱

المرء مع من احب [مسلم و بخاری] ۱.۳۵:۱۴؛ ۱.۱۲۸:۷؛ ۱.۱۷۳:۲۱؛ ۱.۲۰۳:۹۲-۹۵؛ ۱.۲۸۱:۳۲؛ ۱.۲۸۷:۲۹؛ ۲.۱۱:۳۶؛ ۲.۳۶:۷۳؛ ۲.۳۳:۱۰۹؛ ۲.۶۷:۳۰؛ ۲.۷۸:۷؛ ۲.۸۳:۸۳؛ ۲.۹۹:۱۲۹؛ ۳.۱۱:۲۱؛ ۳.۲۶:۶۷؛ ۳.۳۷:۸۹؛ ۳.۵۰:۱۱۵؛ ۳.۷۹:۱۲؛ ۳.۱۰۰:۷۰؛ ۳.۱۲۱:۱۲۰

المؤمن القوی خیر من المؤمن الضعیف [مسلم] ۳.۵۶:۱۲۸

المؤمنون ہینون لینون کالجمل الانف ان قید انقاد و ان استنیخ علی صخرۃ استناخ [ترمذی] ۱.۹۸:۹۲

الندم توبہ [بخاری] ۱.۳۲:۹۰

النظر الثانیۃ علیک [المخرج لم اجد لہ اصلا] ۳.۶۶:۱۳۷

النظرۃ الاولی لک [مشکوۃ] ۳.۶۱:۱۳۸؛ ۳.۶۶:۱۳۷

اما تخاف لو مت علی ذالک لمت علی غیر دین محمد [المخرج لم اجد لہ اصلا] ۲.۶۹:۵۹

امتی امۃ مرحومۃ لا عذاب لہا فی الاخرۃ [ابن النجار و عبد اللہ بن ضرار] ۱.۲۶۶:۱۳۷

ان اشد الناس بلا الانبیاء ثم الاولیاء ثم الامثل فالامثل [بخاری و دارمی و ابن ماجہ و ترمذی] ۲.۹۹:۱۲۱

ان اشد الناس عذابا یوم القیامۃ عالم لم ینفعہ اللہ بعلمہ [ابن عساکر] ۱.۳۳:۹۲؛ ۱.۷۳:۶۰

ان اکتبی الی کتابا توصینی فیہ و لا تکثری فکتبت سلام علیکم [بخاری]

۱.۹۸:۹۵

ان الرجل اذا قال استغفرك و اتوب اليك [بيهقى] ۲.٦٦:۳۸

ان الغضب ليفسد الايمان كما يفسد الصبر العسل [بيهقى] ۱.۹۸:۹۳

ان الله اختارني و اختار لي اصحابا و اختار لي منهم اصحارا و انصارا فمن حفظني فيهم حفظ الله و من اذاني فيهم اذاه الله [خطيب بغدادى] ۱.۲۵۱:۵۷

ان الله امرني بحب اربعة و اخبرني انه يحبهم [ترمذى] ۲.۳٦:۹۱

ان الله بعثني اليكم فقلتم كذبت و قال ابو بكر صدقت و واساني بنفسه و ماله فهل انتم تاركون لي صاحبي [بخارى] ۳.۱۷:۳۸

ان الله خلق آدم على صورته [بخارى و مسلم] ۱.۹۵:۸۵ ؛ ۱.۱۱۳:۱۱۷ ؛ ۱.۲۸۷:۵٦ ؛ ۱.۲۸۷:٦۹ ؛ ۱.۳۱۰:۱۵۹ ؛ ۲.۷۴:٦۹ ؛ ۳.۷۹:۱۵ ؛ ۳.۸۰:۱۸

ان الله خلق مائة الف آدم [ابن العربى فى فتوحات] ۲.۵۸:۲۲

ان الله رفيق يحب الرفق و عطى على الرفق ما لا يعطى على العنف و ما لا يعطى على ما سوا [مسلم] ۱.۹۸:۹۱

ان الله سبحان يحب معالى الهمم [بيهقى] ۱.۲۷۴:۲۳ ؛ ۲.۴۲:۱۰۳

ان الله كما يحب ان يؤتى بالعزيمة يحب ان يؤتى بالرخصة [المخرج لم اجد له اصلا] ۱.۳۱۳:۱۷۴

ان الله ليؤيد ہذا الدين بالرجل الفاجر [بخارى] ۱.۳۳:۹۲ ؛ ۱.۱۷۱:۵٦

ان الله يبغض الفاحش البذى [ترمذى] ۱.۹۸:۹۲

ان الله يحب معالى الهمم [سيوطى] ۱.۱۱٦:۱۲۰ ؛ ۱.۲۷۴:۲۳

ان الموت الذى قبل الموت (موتوا قبل ما تموتوا)[المخرج لم اجد له اصلا] ۱.۲۱:۴٦-۴۵

ان بين يدى الساعة فتنا كقطع الليل المظلم يصبح الرجل فيها مؤمنا و يمسى كافرا و يمسى مؤمنا و يصبح كافرا القاعد فيها خير من القائم و الماشى فيها خير من الساعى فكسروا فيها قسيكم و قطعوا فيها اوتاركم و اضربوا سيوفكم بالحجارة فان دخل على احد منكم فليكن كخيرا بنى آدم و فى رواية قالوا فما تامرنا قال كونوا احلاس بيوتكم و فى رواية و الزاموا فيها اجواف بيوتكم[ابو داود] ۲.٦۸:۵۸

ان شرار امتى اجراہم على اصحابى [روايت ابن عدى] ۱.۲۵۱:۵۷

ان فى جسد ابن آدم لمضغة اذا صلحت صلح الجسد كله و اذا فسدت فسد الجسد كله الا و ہى القلب [بخارى] ۲.۲۱:۴۹

ان لله جنة ليس فيها حور و لا قصور يتجلى ربنا ضاحكا [مكتوبات شرف الدين منيرى] ۱.۲٦۳:۱۰۱

ان لله سبحانه سبعين الف حجاب من نور و ظلمة (لو كشف لا حرقت سبحات

ت

ج

ح

خ

ذ

ر

س

ش

ط

ع

عبدی ادما افترضت علیک تکن من اعبد الناس و انته عما ہیتک عنه تکن من اورع الناس و اقنع بما رزقتک تکن من اغنی الناس [حدیث قدسی ؛ بزدوی] ۳۹:۲.۶۶
علامة اعراضه تعالی عن العبد اشتغاله بما لا یعنیه [ترمذی] ۵۵:۱.۷۳ ؛ ۳۰:۲.۶۰
علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل [ابن حجر] ۱۳۹:۱.۲۶۸ ؛ ۳۹:۲.۱۳ ؛ ۱۲۳:۳.۱۲۱
علی المنبر و الحسن الی جنبه ینظر الی الناس مرة و الیه مرة و یقول ان ابنی ہذا سید و لعل الله ان یصلح به بین فئتین من المسلمین [بخاری] ۹۲:۲.۳۶
علیک با لرفق و ایاک و العنف و الفحش ان الرفق لا یکون فی شئ الا زانه و لا ینزع من شئ الا شانه [مسلم] ۹۱:۱.۹۸
علیکم بالسواد الاعظم [ابن ماجه] ۱۶:۳.۷۹

ف

فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق [سخاوی] ۱۲۱:۲.۴۴ ؛ ۲۹:۳.۸۸
فاطمه بضعة منی فمن اغضبها اغضبنی [بخاری] ۹۲:۲.۳۶ ؛ ۱۲۵:۲.۹۹
فان الاسلام یجب ما کانه قبله [طبرانی و مسلم] ۱۲۱:۲.۴۴
فان الشیطان لایتمثل بصورته کما ورد [بخاری و مسلم] ۱۹:۱.۲۷۳
فان الله تعالی جمیل یحب الجمال [مسلم] ۷۶:۳.۱۰۰
فان المیت کالغریق ینتظر و دعوة تلحقه من اب او ام او اخ او صدیق [مشکوة] ۸۱:۱.۸۹ ؛ ۳۳:۱.۲۷۸
فان خیر الحدیث کتاب الله و خیر الهدی هدی محمد و شر الامور محدثاتها و کل بدعة ضلالة [مسلم] ۴۲:۱.۱۸۶
فان لم تبکوا فتباکوا [ابن ماجه] ۵۲:۱.۷۰
فان لله سبحانه و اعظا فی قلب کل مؤمن [ترمذی] ۶۹-۷۰:۳.۲۷

فانهم کالنجوم بایهم اہتدیتم (ن.ک. اصحابی کالنجم) [المخرج لم اجد له اصلا] ۴۲:۱.۱۸۶
فخلقت الخلق لا عرف (ن.ک. کنت کنزا) [ملا علی قاری] ۱۱۰:۱.۲۶۶
فطوبی لمن طال عمره و کثر عمله [ا بو داود] ۸۱:۱.۸۹
فعلمت علم الاولین و الاخرین [احمد بن حنبل و ترمذی] ۱۳۵:۳.۱۲۲
فلیوجه من اعضائه القبلة ما استطاع [المخرج لم اجد له اصلا] ۱۶۵:۱.۳۱۲
فهو سبحانه بعد وراء الوراء ثم وراء الوراء ثم وراء الوراء [ملفوظات میرزا جان جانان] ۸۰:۱.۲۶۰

ل

لا ایمان لمن لا امانۃ لہ [بیہقی] ۶:۲۷۲.۱
لا تجتمع امتی علی الضلالۃ [مشکوۃ] ۸۰:۴۷.۱
لا تعدل بالرعۃ شیئا و الرعۃ ہو الورع [ترمذی] ۶۳:۷۶.۱؛ ۸۱:۸۱.۲؛ ۱۸:۹.۳
لا تغضب فرد مرارا [بخاری] ۹۳:۹۸.۱
لا تؤذینی فان الوحی لم یاتنی و انا فی ثوب امراۃ الا عایشۃ [بخاری] ۹۳:۳۶.۲
لا حول و لا قوۃ الا باللہ العلی العظیم (ن.ک. کان و ما لم) [بخاری] ۶۲:۱۴۷.۱
لا صلوۃ الی بفاتحۃ الکتاب [بخاری و مسلم] ۶:۲۷۲.۱
لا طیرۃ و لا عدوی [بخاری] ۹۸:۴۱.۳
لا یدری اولہم خیر ام اخرہم و لا ادری اولہم خیر ام اخر ہم لعلمہ بحال کل من الفریقین لہذا قال خیر القرون قرنی [مشکوۃ] ۱۰۶:۲۰۹.۱؛ ۱۱۸:۲۹۳.۱؛ ۹۹:۳۹.۲
لا یرد القضاء الا الدعاء [ترمذی و ابن ماجہ] ۱۱۱:۴۷.۳
لا یزال طایفۃ من امتی ظاہرین علی الحق لا یضرہم من خذلہم حتی یاتی امر اللہ و ہم علی ذالک [ترمذی] ۶۵:۷۶.۱
لا یسعنی ارضی و لا سمائی و لکن یسعنی قلب عبدی المؤمن [غزالی] ۵۱:۷۰.۱؛ ۸۷:۹۵.۱؛ ۶۹:۲۸۷.۱؛ ۴۹:۲۱.۲؛ ۷۳:۷۶.۲؛ ۱۱۳:۴۸.۳
لان الدنیا الخ ن.ک. ما الدنیا
لانہم جلسا اللہ سبحانہ و ہم قوم لا یشقی جلیسہم [بخاری و مسلم] (ن.ک. ہم جلسا الخ) ۶۱:۴۷.۱
لعلی فاطمہ احب الی منک و انت اعز علی منہا [حاکم] ۹۳:۳۶.۲
لعن الرجل یلبس لبس المراۃ و المراۃ تلبس لبس الرجل فی المطالب المؤمنین و لا تشبہ المراۃ بالرجال و لا تشبہ الرجل بالنساء فان کلا الفریقین ملعون [ابو داود] ۱۴۲:۳۱۳.۱
لعنت المرجئۃ علی لسان سبعین نبیا [سیوطی] ۸۳:۲۸۹.۱
لن یؤمن احدکم حتی یقال انہ مجنونٌ [بیہقی و حاکم] ۴۵:۶۵.۱؛ ۱۱۶:۲۱۳.۱؛ ۱۱۳:۲۹۲.۱
لو اتزن ایمان ابی بکر مع ایمان امتی لرجح [بیہقی] ۶۵:۲۵۶.۱
لو ان السموات السبع و عامرہن غیری و الارضین السبع وضعن فی کفۃ و لا الہ الا اللہ فی کفۃ لمالت بہن لا الہ الا اللہ [شرح السنۃ] ۲۷:۹.۲
لو دلیتم بدلو لوقعتم علی اللہ [ترمذی] ۵۷:۲۴.۳؛ ۱۲۰:۱۲۱.۳
لو کان بعدی نبی لکان عمر بن خطاب [ترمذی] ۵۵:۲۵۱.۱؛ ۳۵:۱۷.۳؛ ۵۷:۲۴.۳
لو کنت متخذا احدا خلیلا لاتخذت ابا بکر خلیلا [بخاری] ۱۰۲:۲۹۰.۱

لولاك (لولاه) لما خلق الافلاك و لما اظهر الربوبيه [المخرج لم اجد له اصلا]۳.۹۳:۴۸؛ ۳.۱۲۲:۱۲۸؛ ۳.۱۲۴:۱۴۶

لولاك (لولاه) لما خلق الله سبحانه الخلق و لما اظهر الربوبية[دیلمی]۱.۴۴:۱۲؛ ۲.۱:۴؛ ۳.۱۲۱:۱۲۲

لو نزل العذاب لما نجا غير عمر و سعد بن معاذ [بخاری و مسلم] ۲.۹۶:۱۰۴

لی مع الله وقت لا وسعی فيه ملك مقرب و لا نبی مرسل [مثله فی رساله قشرية] ۱.۹۹:۹۹؛ ۱.۱۷۵:۶۳؛ ۱.۲۶۰:۸۸؛ ۱.۲۸۵:۴۰؛ ۱.۲۸۷:۶۸؛ ۱.۲۹۳:۱۱۷؛ ۲.۷:۲۵

م

ما ابتدع قوم بدعة في دينهم الا نزع الله من سنتهم مثلها ثم لا يعيدها اليهم الی يوم القيامه [دارمی] ۱.۱۸۶:۷۳

ما احدث قوم بدعة الا رفع مثلها من السنة فتمسك بسنة خير من احداث بدعة[احمد بن حنبل] ۱.۱۸۶:۷۳

ما الدنيا و الاخرة الا ضرتان ان رضيت احدہما سخطت الاخریٰ [احمد بن حنبل بيہقی] ۱.۳۳:۹۴؛ ۱.۷۳:۵۵؛ ۱.۲۳۴:۳۲

ما الميت فی القبر الا كالغريق المتغوث ينتظرو دعوة تلحقه من اب او ام او اخ او صديق فاذا لحقة كان احب من الدنيا و ما فيها و ان الله تعالی ليدخل علی القبور من دعاء اہل الارض امثال الجبال من الرحمة و ان ہدية الاحياء الی الاموات الاستغفارلہم (ن.ك. فان الميت) [مشكوة] ۱.۱۰۴:۱۰۶؛ ۱.۱۵۹:۳۵

ما اوذی نبی مثل ما اوذيت [ابن عساكر] ۱.۱۰:۲۰؛ ۱.۱۹۳:۸۳؛ ۲.۹۹:۱۲۷؛ ۳.۸۸:۲۸؛ ۳.۱۲۲:۱۳۹

ما جعل الله فی الحرام شفاء [طبرانی]۱.۲۶۱:۹۷

ما صب الله شيئا فی صدری الا و قد صببته فی صدر ابی بكر [المخرج لم اجد له اصلا] ۳.۱۲۲:۱۳۰

ما من عبدا ذنب ذنبا فقام فتوضا و صلی و استغفر الله من ذنبه الا كان حقا علی الله ان يغفر له [ترمذی] ۲.۶۶:۳۸

ما نزل من القران آية الا و لہا ظہر و بطن و لكل حرف حد لكل حد مطلع [المخرج لم اجد له اصلا] ۳.۱۱۸:۱۰۹

ما وصيكم تقوی الله و السمع و الطاعة و ان كان عبدا حبشيا فانه من يعش منكم بعدی فسيری اختلافا كثيرا افعليكم بسنتی سنة الخلفاء الراشدين المہديين تمسكوا و عضؤا عليہا بالنواجذ و اياكم و محدثات الامور فان

کل محدثۃ بدعۃ وکل بدعۃ ضلالۃ [ابو داود و ابن ماجہ] ۴۲-۴۳:۱۸۶.۱

مثل امتی کمثل المطر لا یدری اولہم خیر ام آخرہم [ترمذی] ۱۱۶:۲۹۴.۱

مثل اہل بیتی کمثل سفینۃ نوح من رکبہا نجا و من تخلف عنہا ہلک [حاکم] ۲۳:۵۱.۱؛ ۳۴:۵۹.۱

مکفر سیئات [بخاری و مسلم] ۸۸:۲۶۰.۱

ملاک دینکم الورع [بیہقی] ۶۳:۴۶.۱؛ ۸۱:۸۱.۲؛ ۱۸:۹.۳؛ ۹۸:۴۱.۳

من ابغضہم فبیغضی ابغضہم [ترمذی] ۳۹:۱۴.۳

من احب اخاہ فلیعلم ایاہ [بخاری و احمد بن حنبل] ۲۹:۵۵.۱؛ ۲۶:۶۵.۱

من احب علیا فقد احبنی و من ابغض علیا فقد بغضنی و من اذی علیا فقد اذانی و من اذانی فقد اذی اللہ [المخرج لم اجد لہ اصلا] ۹۱:۳۶.۲

من احبہم فبحبی احبہم و من ابغضہم فبیغضی ابغضہم [ترمذی] ۱۳۲:۲۶۶.۱؛ ۴۴:۳۶.۲؛ ۱۰۸:۹۶.۲؛ ۳۹:۱۴.۳؛ ۹۲:۱۱۰.۳

من احدث فی امرنا ہذا ما لیس منہ و ہو رد [بخاری و مسلم] ۴۲:۱۸۶.۱

من احدث فی دیننا ہذا فہو رد [بخاری و مسلم] ۴۳:۲۸۸.۱

من اذنب ذنبا ثم ندم علیہ فہو کفارتہ [احمد بن حنبل و بیہقی] ۳۸:۶۶.۲

من اراد ان یہدی الی رسول اللہ صلی اللہ تعالی علیہ و الہ و سلم فلیہداہ الیہ [عبد الحق دہلوی] ۹۳:۳۶.۲

من استوی یوما ہ فہو مغبون [دیلمی] ۵۴:۹۴.۳

من اعطی حظہ من الرفق اعطی حظہ من الدنیا و الاخرۃ [ترمذی] ۹۲:۹۸.۱

من التمس رضی اللہ بسخط الناس کفا اللہ مؤنۃ الناس ومن التمس رضی الناس بسخط اللہ و کلہ اللہ الی الناس [ترمذی] ۹۵ -۹۶:۹۸.۱

من تشبہ بقوم فہو منہم [بخاری] ۴۱:۱۵.۲

من تواضع لغنی لغناہ ذہب ثلثا دینہ فویل لمن تواضعہم [سیوطی] ۸۰:۸۵.۱

من تواضع للہ رفعہ اللہ فہو فی نفسہ صغیر و فی اعین الناس عظیم و من تکبر و ضعہ اللہ فہو فی اعین الناس صغیر و فی نفسہ کبیر حتی لہو اہون علیہم من کلب اوخنزیر [بیہقی] ۵۰:۶۹.۱؛ ۹۳ -۹۴:۹۸.۱؛ ۳۴:۱۲.۲

من حام حول الحی یوشک ان یقع فیہ [بخاری و مسلم] ۶۳:۴۶.۱؛ ۵۲:۲۸۶.۱

من حسن اسلام المرء اشتغالہ بما یعنیہ و اعراضہ عما لا یعنیہ [احمد بن جنبل و ابن ماجہ] ۳۳:۱۵۴.۱؛ ۶۳:۱۴۶.۱

من خزن لسانہ ستر اللہ عورتہ و من کف غضبہ کف اللہ عنہ عذابہ یوم القیامۃ و من اعتذر الی اللہ قبل اللہ عذرہ [بخاری] ۹۴:۹۸.۱

من سب اصحابی فعلیہ لعنۃ اللہ و الملئکتہ و الناس اجمعین [طبرانی] ۵۴:۲۵۱.۱

من سن سنة حسنة فله اجرہا و اجر من عمل بہا [مسلم] ۱.۱۹۲:۸۰؛ ۲.۵۷:۲۰؛ ۳.۹۴:۵۲-۵۱؛ ۳.۱۲۲:۱۳۲

من شاب شیبة فی الاسلام غفر له [ابو داود] ۱.۸۸:۸۱

من شغله ذکری عن مسالتی اعطیته افضل ما اعطی السائلین [حدیث قدسی فی بخاری] ۱۹-۲.۵۷:۲۰

من صنع الی اہل بیتی برا کافاته علیہا یوم القیامة [ابن عساکر] ۲.۳۶:۹۵

من عرف نفسه فقد عرف ربه [سیوطی] ۱.۲۳۴:۳۰؛ ۱.۳۰۰:۱۳۹؛ ۱.۳۱۰:۱۵۹؛ ۳:۶۶:۱۴۷

من فسر القرآن برایه فقد کفر [غزالی] ۱.۲۳۴:۳۱

من قال لا اله الا الله دخل الجنة [مسلم] ۲.۳۷:۹۷

من قتلته فانا دیته [حدیث قدسی المخرج لم اجد له اصلا] ۱.۲۹۱:۱۰۸

من کانت له مظلمة لاخیه من عرضه او شئ فلیتحلل منه الیوم قبل ان سلایکون دینار و لا درہم ان کان له عمل صالح اخذ بقدر مظلمته و ان لم یکون له حسنات اخذ من سیئات صاحبه فحمل علیه [مسلم] ۱.۷۶:۶۴؛ ۱.۹۸:۹۴

من کثر سواد قوم فہو منہم [ابو یعلی] ۱.۴۷:۲۰

من کظم غیظا و ہو یقدر علی ان ینفذه دعاه الله علی رؤ وس الخلائق یوم القیامة حتی یخیره فی ای الحورا شاء [بخاری] ۹۲-۱.۹۸:۹۳

من لم یرض بقضائی و لم یصبر علی بلائی فلیطلب ربا سوائی و لیخرج [طبرانی] ۳.۵۹:۱۳۴

من لم یشکرالناس لم یشکر الله [ترمذی] ۱.۵۴:۲۷؛ ۳.۹۹:۶۰

من لم یملك عینه فلیس القلب عنده [المخرج لم اجد له اصلا] ۱.۱۱۷:۱۲۰

من مات فقد قامت قیامته [سخاوی و دیلمی] ۱.۲۷۶:۲۶؛ ۳.۱۷:۴۳؛ ۳.۳۱:۷۸

من نزل منزلا [مسلم] ۲.۶۹:۶۲

من وقر صاحب بدعة فقد اعان علی ہدم الاسلام [طبرانی] ۴۸-۱.۱۶۵:۴۹؛ ۲.۲۳:۵۷

من یبسط منکم رداء ہ حتی فیض فیه مقالتی فیضمہا الیه ثم لا ینساہا فبسطت بردة کانت علی فافاض رسول الله صلی الله تعالی علیه و علی اله و سلم مقالة فضمتہا الی صدری فما نسیت بعد ذلك شیئا [مسلم و بخاری] ۲.۳۶:۸۲

من یحرم الرفق یحرم الخیر [بخاری] ۹۱-۱.۹۸:۹۲

ن

ه

و

و لکن یسعنی قلب عبدی المؤمن [حدیث قدسی المخرج لم اجدلہ اصل] ۳.۱۲۴:۱۴۷

و لوکان موسی حیا فی زمنہ ما وسعہ الا اتباعہ [احمد بن حنبل و بیہقی] ۱.۲۴۹:۵۱

و نوم العلماء عبادۃ [غزالی] ۱.۳۳:۹۳؛ ۳.۱۷:۴۳

و ہم قوم لا یشقی جلیسہم [مسلم] ۱.۷۴:۶۱

ی

یا بنیۃ الا تحبین ما احب قالت بلی قال فاحبی ہذا [مسلم] ۲.۳۶:۹۴

یا داؤد اذا رایت لی طالبا فکن لہ خادما [حدیث قدسی المخرج لم اجد لہ اصل] ۳.۱۸:۴۵

یا لیت رب محمد لم یخلق محمدا [مکتوبات شرف الدین منیری] ۳.۱۲۲:۱۳۹

یا محمد انا و انت و ما سواک خلقت لاجلک فقال محمد علیہ و علی الہ الصلوۃ و السلام اللہم انت و ما انا و ما سواک ترکت لاجلک [المخرج لم اجد لہ اصلا] ۲.۷:۲۵

یریبنی ما ارابہا [فاطمہ] و یؤذینیٔ ما اذاہا [بخاتی] ۲.۳۶:۹۳-۹۲

یسعنی قلب عبدی المؤمنین [المخرج لم اجد لہ اصلا] ۲.۲۱:۵۱؛ ۲.۲۱:۵۳؛ ۳.۱۲۴:۱۴۷

فهرست اقوال امثال و حکم عرفانی
از مشایخ ائمه اولیاء و عرفا

ا

آخر بذکر امر میکند که بعضی مقاصد هستند که بی آن میسر نمی شوند (عبید الله احرارؒ) ۱۴:۱۰۷
آن ناز نینی که در کنار من بوده حق بوده است (مولانا جلال الدین بلخی ثم رومیؒ) ۱.۲۱۱:۱۱۳
احوال ظاہر نسبت باحوال باطن حکم چون دارد (احمد سرہندیؒ) ۱۱۳:۲.۴۳
احیای جسدی پیش اکثر مردم چون اعتبار داشت اہل الله از آن احیا اعراض نموده باحیای روحی پرداخته اند و متوجه احیای دل مردۀ طالب گشته اند (محمد پارسا) ۹۲:۲.۹۲
اذا احب الله عبدا لا یضره ذنب ۱۲۱:۲.۴۴
ارید ان لا ارید (بایزید بسطامیؒ) ۱۴۴:۱.۳۰۲
از حق سبحانه و تعالی طریقی خواستم که البته موصل باشد (بہاء الدین نقشبندؒ) ۷:۱.۲۲۱
از کوزه برون ہمان تراود که در اوست ۲۰:۱.۴۸
اشتہی عدم الا اعود ابدا ۱۰۸:۱.۲۹
افلت شموس الاولین و شمسنا ابدا علی آفاق العالی لا تغرب (عبد القادر جیلانیؒ) ۱۴۵:۳.۱۲۳
اکثر از گروه ہای ہفتاد و دو ملت که بضلالت رفته اند و راه راست را گم کرده منشا آن دخول در طریق صوفیه است که کار بانجام نارسانیده غلط ہا کرده اند و بضلالت رفته (عبد الاحد پدر احمد سرہندیؒ) ۱۳۲:۱.۲۲۰
اکثروا اخوانکم فی الدین ۳۹:۱.۲۳۸
اگر تمام احوال و مواجید را بما بدہند و حقیقت ما را به عقاید اہل سنت و جماعت متجلی نسازند جز خرابی ہیچ نمیدانم و اگر تمام خرابیها را بر ما جمع

ب

ت

ج

جمع از درویشان بودیم (عبید الله احرارؒ) ۳.۷۰:۱۵۳
جمیع علوم در باء بسمله مندرج است (علی بن ابی طالبؓ) ۱.۲۰۱:۹۲

چ

چرا اقرب نباشد و موصل نبود که انتہا در ابتدای آن اندراج یافته است (عبید الله احرارؒ) ۱.۲۲۱:۷

ح

حادث چون بقدیم مقترن گردد آنرا اثر نماند (جنیدؒ) ۲.۱۰:۲۹
حسنات الابرار سیئات المقربین (ابو سعید ابو الخیرؒ) ۱.۱۲۷:۲
حضرت عیسی علی نبینا و علیه الصلوة و السلام بعد از نزول به مذہب امام ابو حنیفه عمل خواہد کرد (محمد پارسا) ۱.۲۸۲:۳۷؛ ۲.۵۵:۱۴؛ ۳.۱۷:۳۵

خ

خواجگان این سلسله علیه قدس الله تعالی اسرارہم بہر زراقی و رقاصی نسبت ندارند کار خانۂ ایشان بلند است (عبید الله احرارؒ) ۱.۲۲۱:۸

د

در افاضۂ علوم لدنی روحانیت حضرت خضرؑ متوسط است (محمد پارساؒ) ۲.۵۵:۱۲
در طریقۂ نقشبندیه پیر من عبد الباقیؒ است اما متکفل تربیت من الله الباقی است (احمد سرہندیؒ) ۳.۸۷:۲۲
دل مرآت روح و روح مرآت حقیقت انسانی و حقیقت انسانی مرآت حق(احمد سرہندیؒ) ۱.۲۹۰:۹۷
دیگر غلط آنست که گویند ہمه اوست و باین ہمه جزئیات متفرقه حادث یك ذات خواہند و برمز یکدیگررا گویند که ما خود اوئیم (روزبہان بقلیؒ) ۳.۸۹:۳۵

ذ

ر

س

ص

ط

ع

ف

ق

ک

ل

م

ن

و

ہ

همه او ست ۲.۱:۸؛ ۲.۲۷:۱۳؛ ۳.۸۹:۳۵ اشیا را ظهورات حق میگویند ۲.۴۴:۱۱۷-۱۱۲؛ باعتبار ظلیت است نه باعتبار وجود ۳.۸۹:۳۹؛
یعنی اینهمه که ثابت و موجود مینمود متوہم و متخیل بوده است ۳.۸۹:۳۷

ی

یافتم طریق که نزدیکترین طرق موصله است بحق سبحانه (بهاء الدین نقشبندؒ) ۳.۹:۱۹

فهرست تحلیلی الفاظ و اصطلاحات عرفانی

ا

۱.۲۴۳:۵

احسان ۱.۲:۲؛ ۱.۸۹:۸۱؛ ۲.۵۴:۹؛ مقام احسان را تجلی ذاتی و شهود ذاتی میگویند ۱.۲۹۰:۹۷

احکام ۱.۴۳:۵۷؛ اجتهادیه ۱.۲۶۰:۹۳؛ احکام فقیه ۱.۲۰۷:۱۰۰؛ اختلاف با اتحاد ایشان در مرتبهٔ کونیه ۱.۲۹۷:۱۳۶؛ خداوندی ۱.۴۳:۵۸؛ سماوی تمام شد ۲.۳۶:۸۸؛ شرعی ۱.۲۹:۷۷؛ ۱.۳۳:۹؛ ۱.۴۶:۶۵؛ ۱.۲۸۶:۵۰؛ شرعیه اثبات کتاب و سنت است ۲.۵۵:۱۵؛ شرعیه غایت یسر و نهایت سهولت مطالعه نماید ۱.۲۸۹:۸۷؛ فرض و واجب و سنت و مندوب و مباح و مشتبه ۱.۴۵:۶۲؛ فقهیة ۱.۲۴۸:۳۲؛ غیب و احکام شهادت ۳.۳۳:۱۰۳؛ لوح محفوظ ۱.۲۱۷:۱۲۳؛ مندوب ۱.۱۹۳:۸۱؛ منسوب به سنت داشته مظهر آن احکام است ۲.۵۵:۱۱؛ واجب ۱.۲۹:۷۷؛ ہر چند ماخوذ از کتاب اند ۲.۵۵:۱۱

احمد (ن.ک. ولایت احمدی) اسم ۱.۳۳:۱۰؛ این اسم از اسم مبارک احد بیک حلقهٔ میم جدا شده است که آن مبدء محبت است ۳.۹۴:۵۲؛ عجب اسمی است که مرکب از کلمهٔ مقدسهٔ احد است ۳.۹۶:۵۷

احوال/ حال/ حالی آنکه مقرر است فضل انبیاست ۱.۲۰۸:۱۰۰؛ از حصول ۲.۱۴:۳۹؛ ادراک وجدانی ۱.۱۱۱:۱۱۵؛ بیراہبری راه نامسلوک ۱.۲۰۰:۸۸؛ تابع احکام شرعیه ۱.۱۳۱:۱۰؛ تلوینات ۱.۱۳۰:۹؛ تلوینات قلب است و بمقام تمکین ۱.۱۷۵:۶۲؛ حقیقت ۱.۹۱:۸۳؛ در مواجید و احوال خطا بسیار است ۱.۲۶۴:۱۰۱؛ شهرت و قبول خلق باشد این احوال استدراج است ۲.۹۹:۱۲۱؛ صاحب احوال اجازت تعلیم طریقت نباید ۱.۲۲۵:۱۴؛ صوفیه ۱.۲۰۷:۹۹؛ عین الشهود ۳.۱۱۷:۱۰۶؛ مقرر است فضل انبیا ست می گویند ۱.۲۰۸:۱۰۰؛ مواجید و تجلیات و ظهورات را که بخلاف حکمی از احکام شرعیه ظاہر گردد ۱.۲۷۶:۲۸؛ مواریث اعمال اند ۱.۲۹:۷۷؛ و مقامات مریدان ۱.۲۳۸:۳۹؛ و مواجید را تابع احکام شرعیه ساخته اند استدراج میشمرند ۱.۲۲۱:۷

أخفی (ن.ک. لطائف) ۱.۲۵۳:۶۲؛ ۱.۲۶۰:۸۳؛ ۱.۲۹۴:۱۲۷؛ ۱.۱۱:۱؛ ۳.۷۹:۱۱؛ اتصال ۱.۱۵۸:۳۳؛ تکیف ۱.۱۳۵:۱۴؛ داخل دائرهٔ امکان است و در مراتب اصول ۱.۲۱۲:۱۱۵؛ فنا و بقا ۱.۱۳۵:۱۴؛ فوق خفی ۱.۳۳:۹۵؛ و تحصیل ہمچو روح است ۱.۵۹:۳۶؛ و نفس اماره ۱.۲۱۲:۱۱۴

اخلاص ۱.۲۴:۶۴؛ ۱.۳۶:۹۸؛ ۱.۳۸:۱۰۳؛ ۱.۵۹:۳۲؛ ۱.۵۹:۳۶؛ ۱.۱۰۷:۱۱۲؛ ۱.۲۶۰:۹۵؛ ۱.۲۸۰:۳۵؛ از کمل مشائخ حصول این نسبت متحقق

نسب و اعتبارات و قیاس غائب بر شاهد در این موطن ممتنع است ۳.۷۳:۱۵۹؛ نه داخل عالم است نه خارج عالم نه متصل است به عالم و نه منفصل است از عالم ۲.۹۸:۱۱۲؛ نه در ذات و نه در صفات و نه در اسماء ۳.۵۳:۱۲۱؛ واجب الوجود است ۳.۳:۹؛ واجب الوجود جل سلطانه کائن است ۳.۵۹:۱۳۳؛ وراء الوراء است ۱.۲۱۷:۱۲۵؛ ۱.۲۳۰:۲۰؛ ۲.۹:۲۸؛ ۳.۶۲:۱۳۹؛ ۳.۷۶:۴؛ وراء الوراء است ثم وراء الوراء ۳.۸۹:۳۷؛ وراء الوراء است ظلال و ظهورات همه از مبادی و مقدمات اند ۱.۲۷۳:۱؛ وراء الوراء ثم وراء الورا ثم وراء الوراء ۲.۱:۳؛ هم اجمال است هم تفصیل ۳.۱۱۴:۱۰۳؛ هم در ذات و هم در صفات و هم در افعال ۱.۲۶۶:۱۰۲؛ همه بایجاد او جل سلطانه موجود گشته است ۳.۵۷:۱۲۹؛ همه خیر و کمال بوده است ۳.۴۴:۱۰۳؛ همیشه بوده است و همیشه خواهد بود ۳.۱۷:۲۹

الوهیت مربوط بوجوب وجود است ۳.۳:۱۰؛ و معبودیت ۳.۳:۹

الهام/ الهامات (ن.ک. کشف) ۱.۳۰:۸۲؛ ۸۶ – ۱.۳۱:۸۷؛ ۱.۴۱:۴؛ ۱.۵۹:۳۲؛ ۱.۱۰۷:۱۱۰؛ ۱.۲۱۷:۱۲۵؛ برغیر حجت نیست ۱.۲۷۲:۱۳؛ بمیزان شرع ۱.۲۱۷:۱۲۵؛ تابع الهام ۲.۵۵:۱۶؛ خطای الهامی در رنگ خطای اجتهادیست ۱.۲۹۲:۱۱۴؛ خود عمل کند و تقلید درحق وی خطاست ۱.۲۹۲:۱۱۵؛ صدیق بطریق الهام منکشف گشته است ۱.۴۱ :۴؛ ظنی است ۱.۲۰۹:۱۰۸؛ کتاب و سنت ۱.۲۰۷:۱۰۰؛ مظهر کمالات خفیهٔ دین است و الهام مظهر دقائق و اسرار است و شبیه اعلام نبی است ۲.۵۵:۱۸؛ و کشف ۱.۱۱۲:۱۱۶

امر معروف و نهی از منکر ۳.۱۲۱:۱۲۶

انابت (ن.ک. ورع) ۱.۲۰۰:۸۹؛ ۳.۷۵:۱۶۷

اندراج نهایت در بدایت (اندراج النهایة فی البدایة) ۱.۱:۳؛ ۱.۲۱:۴۹؛ ۱.۳۲:۸۹؛ ۱.۶۲:۴۰؛ ۱.۷۸:۶۷؛ ۱.۹۰:۸۳–۸۲؛ ۱.۱۹۰:۷۶؛ ۱.۲۱۰:۱۱۲؛ ۱.۲۲۱:۹/۶–۵/۳؛ ۱.۲۶۶:۱۰۵؛ ۱.۲۹۰:۹۰؛ ۱.۲۹۰:۹۶–۹۵؛ ۱.۲۹۵:۱۳۱؛ ۲.۴۲:۱۰۸؛ ۳.۱۷:۴۲؛ السبیل الموصل الی درجات الولایت ۱.۲۹۰:۹۰؛ این طریق بر منتهی طرق دیگر باشد ۲.۴۳:۱۱۴؛ بدایت از تشبه است و نهایت به تنزیه ۱.۲۷۲:۱؛ سابق بواسطهٔ قلت صحبت ارباب جمعیت ۱.۷۳:۶۰؛ طریق اندراج نهایت در بدایت ۱.۵۸:۳۱؛ موطن جذبهٔ خاص ۲.۴۳:۱۱۲؛ و مبتدیان ۲.۲۳:۶۰

انسان/ انسانی اداء وظایف بندگی است ۱.۳۰:۸۰؛ از کرهٔ عنصر خاک اوسع

است ۱.۹۵:۸۶؛ جامع بر آن صورت موجود گشته است۲.۷۴:۶۹؛ جامعترین جمیع اصناف عالم است۳.۹۴:۵۳؛ جامع عالم خلق و عالم امر است ۱.۳۰۷:۱۵۶؛ جامع عناصر و افلاك است۱.۲۲۰:۱۳۰؛ در حقیقت حقیقت۳.۵۳:۱۲۴؛ دو چیز اند که عرش ندارد۲.۱۱:۳۵؛ عبارست از مجموع عالم خلق و عالم امر است۲.۴۳:۶۲؛ محتاج ترین خلایق۱.۴۵:۱۴؛ مربی تربیت عالم خلق۱.۲۱۰:۱۱۰؛ مرکب از این اجزای عشره است۲.۲۱:۵۳؛ وجود مراتب ۱.۱۶۰:۳۸

انسان کامل ۳.۳۰:۷۵؛ ازگرفتاری ما سوای ذات احدیت است ۲.۱۱:۳۵؛ بسیر فی الله متحقق شود و متخلق باخلاق الله گردد ۲.۹۱:۸۸؛ بعد از ارجاع فنا و بقا بسوی عالم و دعوت خلق بحق۳.۵۳:۱۲۲؛ بفنا و بقا پاك و پاکیزه گشته اند ۲.۲۱:۵۴؛ در عالم صغیر مظهر حضرت ذات احد است که مجرد از اعتبارات است۲.۱۱:۳۶؛ مرآت ذات احد میگردد ۲.۱۱:۳۶

انفس/ انفاس (ن.ك. سیر انفس) در رنگ آفاق ۲.۴۲:۱۰۸؛ در رنگ آفاق بی ما حصل است۳.۱۰۰:۷۴؛ در رنگ، آفاق داخل دائرهٔ امکان است ۲.۴۲:۱۰۳؛ در رنگ آفاق ظلال اسماء الهی است ۲.۹۹:۱۲۹؛ نسیان انفس عبارت از زوال علم حضوری است ۳.۵۲:۱۱۷

انوار (ن.ك. نور)

اوتاد (ن.ك. در فهرست گرو ها)

اویسی (ن.ك. قرنی؛ اویس در فهرست اشخاص) گفتن انکاری از پیر ظاهر نیست ۳.۱۲۱:۱۲۴

ایمان ۱.۲۱:۴۶؛ ۳.۹۵:۵۷؛ از جامعان تنزیه و تشبه به تنزیه ۱.۲۷۲:۵؛ انبیا ۱.۲۷۲:۱۷؛ ۲.۶۲:۴۶؛ ایشان (اصحاب) باخلاص۲.۳۷:۹۶؛ بآخرت در رنگ ایمان بالله ۳.۱۷:۳۵؛ با عتبار ۲.۶۲:۴۷؛ ببرکت صحبت نبیﷺ ۱.۵۹:۳۵؛ بتقلید ۱.۲۸۷:۵۴؛ بتقلید انبیا حاصل شود ایمان استدلالی است ۱.۲۷۲:۱۸؛ بتنزیه صرف دارد اما گرفتاری دیگر است و ایمان دیگر و حال دیگر۱.۲۷۲:۱۲؛ بجمیع انبیا ایمان باید آ رد و همه را معصوم و راست۳.۱۷:۳۴ ؛ بعد ازحصول یقین دل را از دو حالت خلو نبود ۳.۵۱:۱۱۶؛ بفرضیت صلوات خمس۳.۱۷:۳۷؛ به قرآن۳.۲۹:۷۴؛ تجدید۱.۵۲:۲۶؛ ۱.۷۳:۵۸؛ ۱.۷۸:۶۸؛ ۱.۱۰۷:۱۱۲؛ تحقق از تبری کفر ۱.۲۶۶:۱۲۴؛ تصدیق ۱.۱۱۱:۱۱۵؛ تصدیق صوری ایمان است۱.۴۶:۱۸؛ تصدیق قلب۲.۵۰:۱۳۴؛ تصدیق قلبی است و اقرار لسانی بآنچه از دین بتواتر و ضرورت بما رسیده است ۲.۶۷:۴۶؛ حقیقت

۱.۲۶:۱۸؛ ۱.۲۰۷:۱۰۰؛ ۳.۱۷:۴۳؛ حقیقت معتقدات ۱.۲۱۷:۱۲۵؛ حقیقت و یقین ۱.۹۷:۹۰؛ حقیقی۱.۹۱:۸۳؛ ۳.۹۱:۴۴؛ حقیقی بعد از کفر حقیقی۱.۲۹۰:۱۰۰؛ خارج ۲.۶۷:۴۶؛ دو فرد است صورت و حقیقت۳.۱۲۲:۱۴۲؛ دیگران بواسطهٔ لحوق طاعات حقیقت۲.۶۷:۴۶؛ زهاد بایمان حقیقی مشرف اند ۳۰۹۱:۴۵؛ سلب۲.۲۸:۶۶؛سه چیز معتبر باشد اقرار و تصدیق و گرویدن۳.۹۱:۴۲؛شهود ایمان بیچون نیست۲.۹:۲۸؛ شهودی ۱.۲۰۹:۱۰۵؛ ۱.۲۱۰:۱۱۲؛ ۲.۸:۲۶؛ ۱.۲۷۲:۱۷؛ ۲.۴۶:۱۳۱؛ ۳.۵:۱۴؛ صورتِ ۱.۲۱۵:۱۱۹؛ صورتِ درآخرت۱.۷۲:۵۳؛ عامهٔ مومنان که ظلمات وکدورات دارد ۱.۲۶۶:۱۲۸؛ عبارت از تصدیق قلبی است ۱.۲۶۶:۱۲۴؛ عبارت از تصدبق قلبی است و اقرار لسانی نیز بآن امور ضروری ۳.۱۷:۳۶؛ عبارت ازتصدیق و یقین قلبی است ۱.۲۶۶:۱۲۷؛ علما ایمانی الغیب دارند اما غیب ایشان بواسطهٔ نور متابعت انبیا ۱.۲۷۲:۱۷؛ علما را اختلاف است ۱.۲۶۶:۱۲۷؛ عوام مومنان۲.۶۷:۴۶؛ فواید ضروریه۱.۱۰۷:۱۰۸؛کامل/کمال ۱.۴۶:۱۸؛ ۱.۵۹:۳۵؛کمال ایمان۱.۲۱:۴۶؛کمال ایمان عبارت ازکمال یقین است ۱.۱۸۲:۶۹؛ کمال تقاضای بمناسبتی تام ۱.۱۸۲:۶۹؛ مثبت۳.۹۱:۴۲؛ مراد ۱.۲۵۶:۶۵؛ مشهودی نصیب عامهٔ صوفیه است۱.۲۷۲:۴؛ و اعمال صالح مرضی اسم الهادی است۱.۲۶۶:۱۱۵؛ و اقرار لسانی ۱.۲۶۶:۱۲۴؛ وکفر۱.۸۰:۷۲؛یقینی در تحصیل ۱.۴۶:۱۷

ایمان به غیب ۱.۲۰۹:۱۰۵؛ ۱.۲۶۶:۱۰۹؛ ۱.۲۶۶:۱۱۶؛ ۲.۹:۲۸؛ ۲.۴۶:۱۳۱؛ بوجود واجب و بسائرصفات نصیب انبیا است و نصیب اصحاب۱.۲۷۲:۴؛ که از ایمان شهودی اتم و اکمل است۲.۹۸:۱۱۴؛ منافی ایمان به غیب است که سعادت دنیویه و اخرویه در ضمن آن مودع است۲.۹۹:۱۲۴؛ نصیب اخص خواص است۲.۸:۲۶

ب

بادشاه (ن.ک. پادشاه)

باطن (ن.ک. ظاهر) بلون ظاهر تمام ۱.۴:۸؛ بی ظاهر نا فر جام و آنکه باطن را بظاهر جمع سازد کبریت احمر است ۲.۵۷:۲۱؛ ترقیات مربوط باتیان شریعت است ۲.۴۶:۱۲۹؛ حصول احوال است ۱.۲۸۴:۳۸؛ شریعت است و بصورت شریعت و حقیقت شریعت ۲.۹۵:۱۰۱؛ طریقت و حقیقت است۱.۴۱:۳؛کامل همه وقت موحدست و ظاهر آن مشرك۲.۷۷:۷۶؛ متوجه احدیت صرف است ۱.۲۷۲:۱۲؛ منتهی را

جهت جذبه پیدا شود در توحید وجود است۹۷:۲۹۰.۱: مترتب ۱.۱۶۰:۳۶

بهشت/جنت ۱.۴۵:۱۶: ۱.۲۰۳:۹۵: ۱.۲۶۱:۹۶: ۱.۲۸۳:۳۸: ۱.۳۰۲:۱۴۸: ۲.۵۸:۲۳: ۲.۹۶:۱۰۵: ۳.۱۷:۳۲: ۳.۱۷:۳۶: ۳.۲۳:۵۱: ۶۵-۶۶:۱۰۰.۳: ۳.۱۲۲:۱۳۳: بنور حضرت صدیقؓ مملو است ۱.۲۵۱:۵۵: دخول بر مشرکا ن حرام است۲۵ ۹:۷۰.۱: دخول مربوط به فضل حق است۱۱۶:۲۶۶.۱: دخول منوط به ایمان است۷۱:۲۵۹.۱: دخول وابسته باتباع شریعت است۲۱:۴۸.۱: درجات ۱.۱:۳: مربوط به ایمان است لیکن ایمان فضل اوست ۱.۲۶۶:۱۱۶: معاد از برای تنعم مومنان است ۲.۶۷:۴۵: و دوزخ موجود اند۱۲۲:۲۶۶.۱: وغیر بهشت نسبت به حضرت حق ۲.۱۱:۳۴: هفتاد هزار کس از امت من بیحساب ببهشت خواهند درآمد ۳.۲۱:۴۷

بیچون و بیچگونه (ن.ک. چون) آنجا همه نور است ۳.۷۶:۲

بیعت ۳.۴۱:۹۹: رضوان ۲.۹۶:۱۰۶: ۶۱-۶۲:۲۴.۳: علیؓ به ابو بکرؓ ۱.۸۰:۷۵: نساء ۳.۴۱:۹۲: ۹۵-۹۶:۴۱.۳

پ

پادشاه اسلام ۱.۴۷:۱۹: ۱.۵۳:۲۶: اسلام از زشتی رسوم آن بدکیشان ۱.۱۹۳:۸۲: ترویج سنت نباشد ۱.۱۹۵:۸۵: سلطان وقت خود را حنفی مذهب میگیرد و از اهل سنت میداند۶۰:۲۵۱.۱: شابی نوکری۲۱:۸۲.۳: صلاح عالم ۱.۴۷:۱۸: قرب۲۰:۴۷.۱: عباسی ۲.۶۸:۵۵: و مسلمانی رواج ۱.۸۱:۷۶

پیر (ن.ک. شیخ در این فهرست و مشائخ در فهرست گروہا) آداب۹۲:۲۰۰.۱: آئینه ابتدا واصل است ۱.۱۶۹:۵۵: امری خلاف شریعت ظاہر شود ۱.۳۱۳:۱۷۳: اول انکار نکند ۲.۶۳:۳۵: این وقت اکثر از خود خبر ندارند و ایمان را از کفر جدا نمیتوانند کرد ۲.۶۳:۳۵: برکات و مراداتِ۵۵:۱۶۹.۱: بی توسط پیر کامل مکمل دشواراست باید که بدولت جذبه و لوك مشرف شده باشد ۱.۲۹۲:۱۱۲: تعلیم استاد شریعت است و ہم رہنمای طریقت ۱.۲۲۱:۸: تعلیم بی انکار پیر اول جائز است که پیر ثانی اختیار کند ۱.۲۲۱:۸: جامع کمالات و فیوض است ۱.۲۹۲:۱۱۴: خرقۂ ۱.۲۲۱:۸: در نظر مرید خود را متجمل نماید ۱.۲۰۹:۱۰۸: دل مردۂ مرید را زنده گردانیده است۹۲:۹۲.۲: صحبت۸:۲۲۱.۱: ظاہر۱۲۴:۱۲۱.۳: کامل مکمل۱۱۲:۲۹۲.۱:

است ۴۹:۳۰ .۱

تحقیق جائز داشتی تو زوال عین و اثر را از انسان ۱۲۲:۵۳ .۳؛ (ابن العربی) حقائق ممکنات صور علمیهٔ اسماء الہی است ۱۳۲:۵۸ .۳

تخیل/تخیلات انصباغ قلب و قالب است ۵۹:۱۴۷ .۱؛ مشتبه انکار نصوص قرآنی ننمایند و تکذیب أحادیث صحاح نبوی نکنند ۱۰۴:۴۴ .۳

ترک اولی ۹۱:۲۶۰ .۱؛ حکمی ۵۳:۴۷ .۱؛ فرائض و واجبات ۹۱:۲۶۰ .۱

تزکیهٔ نفس (ن.ک. تصفیه) ۲۳:۱۴۵ .۱؛ ۸۹:۲۰۰ .۱؛ بر دونوع است بریاضات و مجاہدات تعلق دارد و طریق دیگر طریق جذب و محبت است ۱۳۷:۲۰ .۳؛ بعد از تصفیهٔ قلب است ۹۰:۲۰۰ .۱

تسبیح مفتاح توبه است ۱۵۸:۳۰۹ .۱؛ و اقل رکوع و سجود سه بار است و اکثرش تا ہفت بار یا یازده بار ۱۳۳:۲۶۶ .۱

تسکین ۶۹:۳۲ .۲؛ ۹۵:۳۷ .۲

تشبیه ۴۱:۱۸ .۱؛ ۴۹:۴۹ .۲

تصدیق ۴۲:۹۱ .۳؛ حقیقت ثبوت در ایتان احکام شرعیه است ۴۹:۱۹۱ .۱؛ صورتِ ۴۹:۱۹۱ .۱؛ گرویدن عین تصدیق است ۴۳:۹۱ .۳؛ و عمل ۴۳:۹۱ .۳؛ یقین و اذعان قلبی است ۱۲۸:۲۶۶ .۱

تصرف (ن.ک.توجه) ۹۲:۲۰۰ .۱؛ از قضاء معلق ۱۲۴:۲۱۴ .۱؛ باطن ۶۹:۳۲ .۲؛ تمام علاج ضعف است ۲۳:۱۴۵ .۱؛ شیخ مقتداست ۹:۲۲۱ .۱؛ متخیله غیر واقع است ۱۱۰:۱۰۴ .۱؛ مجال ۶۶:۲۸ .۲

تصفیه (ن.ک. تزکیه) باطن ۱۲۱:۲۹۳ .۱؛ که بعد از حصول تزکیه است که در سیر فی الله است ۴۰:۶۲ .۱؛ که پیش از تزکیه است ۴۰:۶۲ .۱؛ مقصود از سیر و سلوک و جذبه و تصفیه و تطہیر نفس است ۱۱۰:۴۲ .۲؛ و تزکیهٔ مجتہدین ۵۲:۴۱ .۱

تصوف علمی که متعلق به توحید وجودی است ۵۶:۲۸۷ .۱

تعلیم حضوری آگاہی عبارت از حضور باطن است حضور در حضور است ۲۷:۱۶ .۳؛ طریقه نه بکلاه و شجره ۴۶:۱۸ .۲

تعین/تعینات امکانی ۹۱:۲۰۰ .۱؛ ۱۰۳:۲۰۹ .۱؛ ۱۰۵:۲۰۹ .۱؛ ۶۶:۴۳ .۲؛ امکانی و مخلوق و حادث است ۱۳۳:۱۲۲ .۳؛ انبیا ۱۰۱:۲۰۸ .۱؛ جسدی ۶:۱ .۲؛ ۵۸:۹۶ .۳؛ جمیع انبیا از مقام اصل است ۴۹:۲۴۸ .۱؛ حبی ۱۲۸:۱۲۲ .۳؛ حبی که تعین اول است و حقیقت محمدی است ۱۳۳:۱۲۲ .۳؛ حسی ۶۶:۴۳ .۲؛ حضرت خاتم الرسلﷺ ۴۸:۹۳ .۳؛ خارجیه این سه تعین ۶:۱ .۲؛ خلت ۴۷:۹۳ .۳؛ در پردهٔ لا

اقل۱۲۴:۲۹۴.۱: دو تعین در مرتبهٔ وجوب اثبات و سه تعین در مرتبهٔ امکان ثابت میکنند۸۴:۳۳.۳؛ ذات ۳:۴۱.۱؛ روحی۶:۱.۲؛ ۶۶:۴۳.۲؛ ۵۸:۹۶.۳؛ سائر تعینات را مندرج در تعین اول میدانند۳۳:۸۸.۳؛ علمی۵۰:۹۳.۳؛۸۰:۱۰۰.۳؛ علمی جملی را ظل آن دو تعین گفتن۱۲۹:۱۲۲.۳؛علمی وخارجی ۱۳۲:۵۸.۳؛ علمی وجوبی۹:۲۰۰.۱؛ عملی جملی۲۹:۸۸.۳؛کفار باسم الضل تعلق دارند۱۰۲:۱۱۴.۳؛ مبدء وجود است۱۲۸:۲۲۰.۱؛ مثالی۶:۱.۲؛ ۶۶:۴۳.۲؛ مخبت ۴۷:۹۳.۳؛ محمدی ۶۱:۲۵۲.۱؛ محمدی در پرده۱۲۴:۲۹۴.۱؛ واحدیت۸۴:۳۳.۳؛ وجوبی از اسمای۱۰۳:۲۰۹.۱؛ وجوبی حقیقت تعین امکانی گویند۶۶:۴۳.۲؛ وجوبی عروج۱۰۵:۲۰۹.۱؛ وجودی ۲۹:۸۸.۳؛ ۵۰:۹۴.۳؛ ۱۰۴:۱۱۴.۳؛ وجودی را ظل تعین حبی گفتن۱۲۸:۱۲۲.۳؛ وجودی فوق تعین علمی است۳۴:۸۸.۳؛ وجودی کمال و اجمال ذاتیست۵۰:۹۴.۳؛ وحدت۸۴:۳۳.۳؛ وحدت و احدیت مرتبهٔ اعیان ثابته است۶۶:۴۳.۲

تعین اول ۳:۴۱.۱؛ ۴۶:۲۶۰.۱؛ ۱۵:۴۹.۳؛ ۳۳:۸۸.۳؛ ۴۹:۹۳.۳؛ ۴۹:۱۰۰.۳؛ از اجمال حضرت علم و آنرا حقیقت محمدی گفته اند۱۵۷:۴۳.۳؛ تجلی ذات نیست۱۳-۱۴:۴۹.۳؛ تعین حبی است۱۲۹:۱۲۲.۳؛ تعین حضرت ذات است۲۹:۸۸.۳؛ تعین علمی است دو تعین اولین را علمی گفته است۸۰:۱۰۰.۳؛ تعین وجود آمده است و سائر تعینات تابع اند۹۶:۱۱۳.۳؛ تعین وجودی است۱۲۸:۱۲۲.۳؛ تمیز اجمالی معبر بتعین اول است۶:۱.۲؛ حقیقت محمدی است۴۹:۲۶۰.۱؛ ۱۳۳:۱۲۲.۳ ؛ را وحدت می نامند وآنرا حقیقت محمدی میدانند۶:۱.۲؛ ظهور وحدت۴:۲۲۱.۱؛علمی جملی را ظل آن دو تعین گفتن ۱۲۹:۱۲۲.۳؛ که حقیقت محمدیست حضرت اجمال علم ۱۲۸:۱۲۲.۳؛ مبادی تعینات انبیا و ملائکه۱۰۱:۱۱۴.۳؛ مبدء تعین حضرت ابراهیمؑ است۴۸:۹۳.۳؛ محیط ہمۂ اشیاست و جامع جمیع اضداد است۴۷:۹۳.۳؛ منشاء ولایت خلیلی است۵۰:۹۴.۳؛ وجودی در خارج است۴۹-۵۰:۹۳.۳؛ وجودی را ظل تعین حبی گفتن۱۲۸:۱۲۲.۳؛ وجودی رب حضرت خلیل است۳۰:۸۸.۳؛ وجودی مبدء تعین۴۷:۹۳.۳

تعین ثانی آن علم تفصیلی باشد۴۹:۱۰۰.۳؛ در مرتبهٔ تفصیل ثبوتی پیدا کردصفة الحیوة است که ام جمیع صفات است۱۰۰:۱۱۴.۳؛ در نظر کشفی تعین وجودیست ۱۲۹:۱۲۲.۳؛ واحدیت میگویند۶:۱.۲؛ ۱۳۳:۱۲۲.۳

اعتقاد۲.۶۶:۳۸؛ من الذنوب واجبة و فرض عین فی حق کل شخص۲.۶۶:۳۷

توجه (ن.ك. تصرف)۶۷ :۱.۲۹؛ ۹۲ :۱.۲۰۰؛ احدیت سالك از مشاہدات سفلی که مرایای ممکنات ظاہر شود۱.۲۷۲:۱۲؛ اخص خواص بخلق نه بواسطۂ گرفتاری است۲.۴۶:۱۲۷؛ از ابتدا باحدیت صرف است۱.۲۰۲:۹۳؛ از عدم توجه کمال ترتصور نماید۲.۷۴:۶۸؛ با حدیت ذات است۲.۲۳:۵۹؛ بخلق عین توجه بحق است ۱۲۹-۱۳۰:۲.۴۶؛ برای دفع بعضی امراض۱.۷:۱۴؛ بغیر از برای تقویت و تربیت توجه باحدیت است۱.۳۱۳:۱۷۲؛ بنفی غیر منافی توجه احدیت نباشد۱.۳۱۳:۱۷۳؛ تام ۲۴ :۱.۱۱؛ توجه حق با توجه خلق جمع شده۱.۲۸۷:۵۹؛ حق سبحانه۱.۷:۱۴؛ روح ۱:۲۲:۵۳؛ روح و نفس معابد از اندراج نفس در انوار روحی در توجه قلبی مندرج است ۱.۲۸۷:۵۷؛ قبلۂ۷۶ :۱.۱۹۰؛ مذکور۹۶ :۱.۲۰۳

توحید ۳۱ :۱.۱۴؛ ۶۶ :۳.۱۰۰؛ آمیز معنی حلول و اتحاد می فہمند۳.۸۹:۳۶؛ ارباب۱.۳۸:۱۰۲؛ اسرار۱.۲۷۲:۷؛ اعلی۱.۳۱:۸۶؛ بواسطۂ مظہریت۳۹ :۱.۱۶۰؛ تنزلات مراتب را نمی تواند مطالعه کرد۱.۱۱:۲۴؛ فعلی جمعی را در اثنا راه دست میدہد۸۱ :۱.۳۰؛ عبارت از تخلیص قلب است۱.۱۱۱:۱۱۵؛ مراقبان توحید که اشیاء اصلا در دل خطور نکنند و این عدم خطور مبتنی بر نسیان قلب است۱.۲۷۸:۳۲؛ مسئله۲۸ :۱.۱۳؛ منافی۲.۲:۱۱

توحید شہودی ۱.۴۳:۶؛ ۱.۲۷۲:۹؛ ۲.۷۷:۷۶؛ ۳.۱۱۹:۱۱۵؛ از ارباب علم است۱.۴۳:۸؛ از قسم عین الیقین۱.۴۳:۶؛ باید تا فنا متحقق شود و نسیان ما سوی حاصل گردد۱.۲۷۲:۹؛ بعد از مقام حیرت۸ :۱.۴۳؛ مشہودو سالك جز یکی نباشد۱.۴۳:۶؛ عین توحید وجودی خیال کرده۱.۲۷۲:۱۰

توحیدوجودی ۸۳-۸۴:۱.۳۱؛ ۱.۴۳:۶؛ ۱.۲۶۰:۸۱؛ ۸-۹:۱.۲۷۲؛ ۱.۲۸۷:۵۶؛ ۱.۲۸۷:۶۶؛ ۱.۲۹۰:۹۴؛ ۲.۴۵:۱۲۳؛ ۳.۷۵:۱۶۶؛ آیات و احادیث که از ظواہر آنها توحید وجود مفہوم می شود ۱.۲۸۶:۴۷؛ اثبات توحید وجود۱.۲۹۰:۱۰۴؛ از قبیل علم الیقین۱.۴۳:۶؛ اقوال بعضی از مشایخ که بظاہر بشریعت حقه مخالف می نمایند۱.۴۳:۷؛ صاحب این توحید از ارباب احوال نیست۱.۲۹۱:۱۰۶؛ کوچه ایست تنگ شاہراه دیگر است۹ :۱.۴۳؛ مبنای آن سکر وقت و غلبۂ حال است۱.۳۰:۸۱؛ نفی ما سوای یك ذات است۱.۴۳:۷؛ یك موجود دانستن است۱.۴۳:۶

ث

ج

۱.۲۸۷:۵۵؛ منافی سلوک است۳۴ :۱۵. ۱؛ منتهیان۵۸:۲۸۷. ۱؛ تا تمام ۳.۱۲۱:۱۱۹؛ ناقص۵۸:۲۳. ۱؛ نسبت جذبه۳۳:۱۵. ۱؛ و فرق در میان جذب مبتدی و جذب منتهی۵۵:۲۸۷. ۱؛ هر نوع جذبه که باشد از سکر بر نمی آرد و در صحو نمی آرد ۱۰۵:۲۹۰. ۱

جمع الهی۸۶ :۹۵. ۱؛ محمدی۸۶:۹۵. ۱؛ محمدی اجمع است از جمع الهی۱۳۰:۲۲۰. ۱؛ ۲.۷۱:۶۳

جنت (ن.ک. بهشت)

جواهر خمس عالم امر و اطلاع بر حقایق اینها نصیب کمل تابعان محمد رسول اللهﷺ است۹۵:۳۴. ۱؛ کمل افراد اولیاء الله۹۵ :۳۴. ۱؛ همه در عالم خلق اند ۹۴:۳۴. ۱

جهاد اکبر۴۶:۶۵. ۱؛ ۱۳۵:۵۰. ۲؛ ۲۵:۸۶. ۳؛ اکبر جهاد با قالب بود نه جهاد با نفس۹۰:۲۶۰. ۱؛ بادشمنان خدا و محمدﷺ۱۲۷:۹۹. ۲؛ با کفار از ضروریات دین است ۸۲:۱۹۳. ۱؛ جهل صرف۳ :۴۱. ۱؛ دولت جمع کردن کار کمل انسان است ۳۵:۱۷. ۳؛ قولی۴۵ :۶۵. ۱؛ کفار بعد تصحیح نیت متصور است۲۰-۲۱:۶۹. ۲؛ کفار و پیغمبر ﷺ۴۳:۱۶۳. ۱؛ مطمینه مجوز نباشد۱۳۷:۵۰. ۲؛ مقصود۲۰:۶۹. ۲

چ

چله ۳۷:۶۰. ۱

چون (ن.ک. بیچون) را به بیچون راه نیست۱۶۹ :۷۵. ۳؛ ۴۵:۹۲. ۳

ح

حاضر (ن.ک. حضور)

حال (ن.ک. احوال)

حب (ن.ک. عشق و محبت) آل محمدﷺ۷۶:۳۶. ۲؛ محبوب ۸۵ :۳۱. ۱

حج ۵۱:۲۲. ۱؛ ۲۴:۵۲. ۱؛ ۲:۱۲۳. ۱؛ ۷۸:۱۹۱. ۱؛ ۴۴:۶۷. ۲؛ ۵۱:۶۷. ۲؛ ۶۵:۷۲. ۲؛ ۴۱:۱۷. ۳؛ وجوب۳ :۱۲۴. ۱؛ وصیت۵۲:۲۵۰. ۱

حجاب/حجب اسماء و صفات۴۸:۲۱. ۱؛ خرق حجب اسماوصفاتو شیون و اعتبارات از حضرت ذات۱۰۰ :۴۰. ۲؛ در هر لطیفه ده ده هزار حجب خرق میگردد ۱۰۳:۴۲. ۲؛ ذات جامه نیست۲۱:۵. ۲؛ ظلمانی و نورانی بتمامسها مرتفع میگردد در سیر آفاقی۱۰۵ :۴۲. ۲؛ میان بنده و حق سبحانه نفس اوست نه عالم۶۳:۲۴. ۱؛ نورانیت صرف تعین نیست۳:۷۶. ۳؛ وجودیه ۴۷:۲۱. ۱

حدیث/احادیث تواتر۷۵:۳٦.۲؛ در کیفیت اشارت و عقد اختلاف بسیار دارند وکثرت اختلاف ایشان اضطراب در نفس اشارت پیدا کرده است۱٦۵:۳۱۲.۱؛ مرسل ۱۴:۵۵.۲؛ مسند ۱۴:۵۵.۲

حرام (ن.ك. محارم و حلال)۸۵:۹۴.۱؛ ۲۱:۱۴۳.۱؛ ۱٦۳:۳۱۲.۱

حسن وجمال ۹۸.۳:٦۰؛ ٦۳-٦٦:۱۰۰.۳؛ دنیوی و اخروی تا عالم چون۳۲:۲۳۴.۱

حصول قیاسی۲۲:۵.۲؛ نفسی۲:۵.۲؛ و تزکیه و تصفیه۱۱۹:۲٦٦.۱؛ یکی مجاہدہ در طلب ان قبل از حصول و مجاہدۂ دوم در استعمال ان بعد از حصول ۲۹:۷۷.۱

حضور (ن.ك. علم حضوری) بی چونیکه مناسب مرتبۂ تنزیه است و از حظیر ادراك که از عالم چون است۷٦:۷۷.۲؛ بی غیبت است۴۳ :۲۷.۱؛ حضرت ذات است۴۳:۲۷.۱؛ ذاتی دائمی است۴۸:۲۱.۱؛ قلبی۹:۳۲.۱؛ معنوی۹۰:۲۰۰.۱؛ و ناظر۹٦ :۲۰۳.۱

حق/حقوق الله۲۴:۷٦.۱؛ عباد۲۴ :۷٦.۱

حق الیقین (ن.ك. علم الیقین و عین الیقین)۱۱:٦.۱؛ ۳۸:۱۸.۱؛ ۷۹:۳۰.۱؛ ۷:۴۳.۱؛ ۳٦:۵۹.۱؛ ۷۸:۸۴.۱؛ ۳۴:۲۷۷.۱؛ ۳٦:۲۸۵.۱؛ ۱۰۱:۲۹۰.۱؛ ۷۴:۱۰۰.۳؛ اتم و اکمل است که از نفس خود که دخان گشته است۴۲:۱۰۰.۳؛ ایشان در جهت جذبه پیدا شده است۹۷:۲۹۰.۱؛ در توحید و جمع الجمع عبارت از این مقام است۹:۲۹۰.۱؛ عبارت از شهود اوست۳:۲۷۷.۱؛ مجذوبان مبتدی یا متوسط است٦٦:۲۸۷.۱؛ مقام معرفت که حق الیقین است۸:۴۳.۱؛ نسبت بدخان این استدلال اتم است۱۴۳:۱۲۲.۳

حقیقت/حقایق/حقائق ۳:۴۱.۱؛ ۳۷:٦۰.۱؛ ابراہیمی که در جوار حقیقت محمدی واقع شده است۱۳۰:۱۲۲.۳؛ اخلاص بی فنا۱۰۳:۳۸.۱؛ اجمال کفر۸۰:۳٦.۲؛ از اطلاق لفظ انا بیرون کردند۹۸:۹۴.۲؛ از زوال محفوظ است۱۸:۴٦.۱؛ اسرافیلی ہمان حقیقت محمدی است۱۳۰:۱۲۲.۳؛ اشیا اعدام اند۱۳٦:٦۰.۳؛ الحقائق که بعد از طی منازل کثیرۂ وصول۱۲۵:۲۹۴.۱؛ الحقائق منوط به تبعیت و وراثت بر کمال فضل محمدﷺ است۱۲۷:۱۲۲.۳؛ الف خاتم الرسلﷺ است۱٦۱:۳۱۱.۱؛ الملکیة ۸۵:۲٦۰.۱؛ الهی سر اوقات عظمت وکبریائی داشته۱۰۰:۲٦۳.۱؛ الهی مخصوص بآخرت است ۱۰۰:۲٦۳.۱؛ انبیا۱۲۷:۱۲۲.۳؛ انسان و ذات آن عدم است۱۳٦:٦۰.۳؛ انسان و ذات آن عدم است۱۳٦:٦۰.۳؛ انسانی

مرآت حق۹۷:۲۹۰.۱؛ اہل حقیقت در آنچه از حضرت حق اخبارمینمایند۹۱:۹۲.۲؛ ایمان از زوال محفوظ است۸۲:۳۳.۳؛ باعتبار شهود است نه باعتبار وجود۶۷:۷۳.۲؛ بقا۹۹:۹۴.۲؛ بندگی او ذل و انکسار و عجز و افتقار اوست ۹۸ :۲۰۶.۱؛ بی ثبوت صورت۲۸:۲۷۶.۱؛ تمامی سیر الی الله۷۳:۳۵.۲؛ جامع از زنگ محبت۵ :۳۲.۱؛ جامعه۸۵:۹۵.۱؛ جامعه از عالم امر است۵۳:۲۱.۲؛ جامعه که از عالم امر است۵۱:۲۱.۲؛ حضرت حق وجود محض است۸:۲۶۰.۱؛ خاتم نبوت۴۸:۹۳.۳؛ خادم شریعت۹۸:۳۶.۱؛ شخص۱۰۳:۲۰۹.۱؛ شخصی عبارت از تعین وجوبی است ۱۰۳:۲۰۹.۱؛ صلوة از شیون و صفات بالا رود و اعتبارات ذات فوق بحقیقت صلوة نموده ایم۹:۷۹.۳؛ صلوة که جامع جمیع عبادات است۷:۷۷.۳؛ صلوة که نهایت مرتبهٔ عبادت عباد است۸:۷۷.۳؛ عبارت از ارواح و نفوس ممکنات است۶۴:۲۷.۲؛ عبارت ازاسماء الٰهی است۱۰۸:۲۰۹.۱؛ عبارت ازحقیقت شریعت است۳۰:۵۷.۱؛ عدمیه از حقیقت ثبوتیه نفرت داشته۱۴۴:۶۴.۳؛ فنا در بدایت ولایت کبری که ولایت انبیا است۷۵:۲۶۰.۱؛ فنا عبارت از نسیان ما سوای اوست۱۲۹:۹۹.۲؛ فنا کثرت اسما و صفات و شیو ن و اعتبارات نی بتمامہا از نظر مختفی گردد۷۳:۳۵.۲؛ قرآن۵:۷۷.۳؛ ۷:۷۷.۳؛ قرآن در رنگ سائر کمالات ذاتیه۷:۷۷.۳؛ قرآنی ناشی از صفت کلام است که یکی از صفات ثمانیه است ۶۳:۲۵۴.۱؛ کفر۸۰:۳۶.۲؛ کمالات صلواتیه ۹۷:۲۶۱.۱؛ کو نی نهایت عروجات دنیوی و ظهورات آن تا منتها ۱۰۰:۲۶۳.۱؛ لا مکانیت بحقیقت۸۸:۹۵.۱؛ لام حضرت خلیل است۱۶۱-۱۶۲:۳۱۱.۱؛ مبدء حضرت خاتم الرسلﷺ اجمال آن حقیقت ۱۶۱:۳۱۱.۱؛ مبدء حضرت خلیل تفضیل آن حقیقت خاتم ارسل۱۶۱:۳۱۱.۱؛ مسائل شرعیه۸۳ :۱۹۳.۱؛ مسمی باسم ذات۱۳۱:۱۲۲.۳؛ ملائکه۱۲۷:۱۲۲.۳؛ ملائکه ناشی از آن حقیقت اسرافیلی است۱۳۱:۱۲۲.۳؛ نفس ناطقه عدم است ۱۳۹:۶۲.۳؛ نماز۹۶-۹۷:۲۶۱.۱؛ نماز منتهی باعتبار حقیقت است۶:۵۴.۲؛ و اعیان ثابته۱۳۲:۵۸.۳؛ و ذات او عدم است که شر محض است و نقص خالص۱۳۹:۶۲.۳

حقیقت احمدی ۱۰۴-۱۰۵:۲۰۹.۱؛به عالم امر تعلق دارد ۱۰۴:۲۰۹.۱

حقیقت شریعت ۴۶:۱۸.۲؛ بعد از حصول مرتبهٔ ولایت و کمالات نبوت که کمل تابعان را به تبعیت وراثت انبیا حاصل میگردد۱۲۶:۴۶.۲؛ که بکمال ایمان دلالت مینماید ۱۳:۳.۳

ولایت۳.۸۶:۲۴ ؛ عادات بر دو نوع است نوع اول علوم و معارف الہی ثانی کشف صور مخلوقات است ۱.۲۹۳:۱۲۰ ؛ قلت در نزول است ۱۱۹-۱۲۰:۱.۲۱۶ ؛ کثرت ظہور ۱.۲۹۳:۱۱۹ ؛کمتر ظاہر شود و ولایت اکمل بود۱.۲۱۶:۱۱۹ ؛ مدار کثرت ظہور۱.۲۱۶:۱۱۹ ؛ مناسب مقام نبوت ۱.۳۰۱:۱۴۲

د

دار الحرب ۲.۶۸:۵۸؛ ۲.۶۹:۶۰

دائره/دوائر (ن.ک. مرتبه و مقام)آفاق و انفس۱۳-۲.۳:۱۴؛ ۲.۲۴:۶۱؛ اسما و صفات فوق دائرۂ ظل۱.۲۶۰:۴۶؛ اصل۹ :۱.۴؛ امکان۱۰۰:۲.۴۱؛ ۳.۶۴:۱۴۲؛ امکان به نہایت این اصول تمام شود۱.۲۶۰:۴۶؛ امکان چه آفاق و چه انفس چنانچه ذات او را گنجائی نیست۲.۴۲:۱۰۴؛ امکان را خواه تجلیات صفات گویند۱.۲۶۳:۱۰۱؛ امکان را بسیر الی الله تمام کرده باشد و اطلاق اسم فنا بر خود حاصل کرده۱.۲۶۰:۴۶؛ انفس ۳.۸۷:۲۶؛ بعد نقطه۱.۲۶۰:۸۹؛ تعین نیست۳.۷۶:۴؛ حضرت ذات ۱۰.۳۴:۹۶ ؛ ۱.۴۱:۳؛ ظلیت بنہایت انفس ۲.۳:۱۲؛ ظہورات مثالیه۲.۵۸:۲۳؛ علم الیقین۴.۴:۲۵؛ قوسی۱.۲۶۰:۴۶؛ محبوبیت و محیط آن محبیت مبدء ولایت موسوی است۳.۹۳:۴۸؛ ممکنات۳.۱۱۴:۱۰۲؛موہومه که ناشی از نقطۂ جواله است ۳.۵۸:۱۳۳؛ موہومه که ناشی از نقطۂ جواله ست که ہیچ جہت ثابت نیست۳.۶۸:۱۵۲؛ موہومه مصنوعه ہر چند ثبوت در خارج ندارد۲.۹۸:۱۱۴؛ وجوب ۳.۶۴:۱۴۲؛ولایت خاصه۱.۲۳۶:۳۶

درود (ن.ک.دعا)

دعاء/درود ۱.۳۱:۸۴؛ ۱.۲۷۵:۲۵؛ ۳.۱۵:۲۶؛ ۳.۱۷:۴۱؛ ۳.۱۰۴:۸۴؛ انبیاء۱.۶:۱۲؛ بد برای نماز گذارنده۲.۶۹:۶۰؛ برای افطار۱.۴۵:۱۶؛ حمد۲.۳۳:۷۰؛ خیر۱.۲۳۳:۲۴؛ سلامتی۳.۲:۸؛ عداد لشکر دعا داخل سازد لیکن بمجرد اسم فقرا۳.۴۷:۱۱۱؛ که ازین قسم کشوف ظاہر نشبود۱.۲۲۰:۱۳۱؛ گفتن از شیخ کامل مکمل اخذ نماید افضل است۲.۵۷:۲۰؛لشکر و سیف و جہاد این قدرت ندارد۳.۴۷:۱۱۱

دعوت ۱.۲۲:۵۳؛ ۲.۱۲:۳۷؛ انبیا۳.۱۷:۳۴؛ انبیا به تنزیه صرف است و کتب سماوی ناطق بایمان تنزیہی است۱.۲۷۲:۶؛ انبیا مقصود بر عالم خلق۱.۲۶۰:۸۷؛ باسلام۳.۱۷:۲۸؛ بشریعت نبیﷺ است خارق ہیچ در کار نیست۲.۹۲:۹۲؛ بعضی مخصوص بیك قوم بوده و بعضی مخصوص بیك قریه۱.۲۵۹:۴۳؛ پیغمبر ماﷺ در امم سابقه رسیده

ذ

ر

رابطه ۳.۱۰۷:۸۷؛ طریق ۱.۱۴:۳۱؛ طریقی اقرب بوصول ۱.۱۸۷:۷۴؛ متوسط ۲.۳۰:۶۸؛ نافع تر از ذکر ۱.۱۸۷:۷۴؛ و محبت بشیخ ۱.۲۶۰:۹۳

راه (ن.ک.طریقه)

رجوع باختیار خود در مقام رجوع نیامده است بلکه بمراد حق از اعلی باسفل نزول کرده است ۱.۲۷۲:۵؛ فضائل و کمالات بسیار است از فضائل نبوت است ۱.۲۷۲:۵؛ نقص خیال نکند ۱.۲۷۲:۵؛ واصل بصفات بشریت اجماع مشائخ بر عدم رجوع واصل ثابت شد ۱.۲۸۵:۴۱

رسوم و رواج (ن.ک.عرف) ۱.۱۶۸:۵۳؛ اہل کفر ۱.۱۹۳:۸۳

رضاء (ن.ک. مقام رضا) ۱.۱۱:۲۳؛ حق ۱.۲۴:۶۴؛ ۱.۲۱۸:۱۲۶؛ قلب است و علامت تسلیم و انقیاد ۳.۵۱:۱۱۶

رقص (ن.ک.سماع) اجتناب ۱.۱۶۸:۵۲

رمضان ۴:۷.۱؛ ۱.۴:۸؛ ۱.۴۵:۱۶؛ ۱.۵۱:۲۳؛ ۳.۱۷:۴۱؛ اعتکاف عشرهٔ اخیر ماه رمضان ۱.۲۲۸:۱۷؛ افطار در رمضان ۱.۱۱۴:۱۱۸؛ افطار جامع کمالات و فائدهٔ اکل جمیع ماکولات ۱.۱۶۲:۴۲؛ چهاردہم کسوف شمس خواہد شد و در اول آن ماه خسوف بر خلاف عادت زمان ۲.۶۷:۵۱-۵۰؛ عشرهٔ اعتکاف ۱.۲۰۴:۹۷؛ فضائل این شهر ۱.۴۵:۱۵؛ صوم از صلوة افضل ۱.۲۶۱:۹۷؛ ۲.۵۴:۶؛ فضیلت ۱.۱۶۲:۴۱؛ کمالات ذاتیه و قرآن ۱.۱۶۲:۴۱

روح (ن.ک.ارواح و لطائف) ۱.۹۹:۹۷؛ ۱.۲۵۳:۶۲؛ ۳.۸۱:۲۰؛ ۳.۹۱:۴۴؛ اجتماع ۱.۹۹:۹۸؛ اگر روح صالح است بدن صالح و اگر روح فاسد است بدن فاسد است ۲.۶۷:۵۴؛ القدس ۱.۲۰۹:۱۰۷؛ اماتت بدن اول است و احیا بدن ثانی ۲.۵۸:۲۶؛ انوار بمطالعهٔ مشهود و تفصیل او بر شعور سابق باقی است ۱.۲۲:۵۴؛ با عالم نه داخل است نه خارج نه متصل است ۱.۲۸۷:۶۸؛ بطریق اجمال ۱.۲۲:۵۴؛ بعد از قطع منازل سلوك و طی مسالك سیر الی الله ۱.۲۸۷:۵۵؛ بعد از کمال قدرتی پیدا میشود ۲.۵۸:۲۵؛ بمقام جسم تنزل نموده است ۱.۶۴:۴۳؛ بمکاشفه ۱.۱۳۵:۱۴؛ بی بدن غیر متصور است ۱.۳۹:۱۰۳؛ پیش از تعلق باین جسد بجسد دیگر که مباین و مغایر آن روح است تعلق گرفته ۲.۵۸:۲۴؛ پیش از تعلق ببدن در عالم خود بوده است که فوق عالم مثال است ۳.۳۱:۷۷؛ تخلص روح از نفس ۱.۱۵:۳۳؛ تخلص از ما دون الله ۱.۱۵۸:۳۴؛ تعلق نفس ۱.۲۲:۵۰؛ جسد مکتسب روح تحریر

یافنه۴۰:۲۳۹.۱؛ حق میدانند و جدا دیدن او را از نفس جدا دیدن حق میدانند۳۶:۱۶.۱؛ حکم ملک پیدا می شود۴:۴۱.۱؛ خیر۴۹:۱۶۶.۱؛ در ما وراء عرش۴۵:۲۸۵.۱؛ سیر در مراتب روح ۶۸:۲۵۷.۱؛ شهود و حق۱۱۷:۱۱۳.۱؛ سراست۶۲:۲۵۳.۱؛ علامت صفائی بصورت نور زرد۱۰۱:۴۲.۲؛ فنای زوحی۵۲:۲۲.۱؛ فوق قلب است ۹۵:۳۴.۱؛ گرفتاریٔ ۴۹:۱۶۶.۱؛ مدبر جسد۹۰:۲۰۰.۱؛ مرآت حقیقت انسانی است۹۷:۲۹۰.۱؛ مربی جسد است۱۱۰:۲۱۰.۱؛ مرتبۂ صاحب تصرف است ۷۵:۱۸۸.۱؛ مقام روح ۱۱۷:۱۱۳.۱؛ ۴۵:۲۸۵.۱؛ نسبت باجمع امکنه با وجود لا مکانیت برابر است ۴۵:۲۸۵.۱؛ و جسم نقیض یکدیگر باشند۴۳:۶۴.۱؛ و مستی ۹۱:۲۰۰.۱؛ ہر چند نسبت بعالم بیچون است۴۵:۲۸۵.۱

روحانیت/روحانیات آنسرورﷺ۶۶:۲۸.۲؛ ارواح طیبات۲۵:۲۷۵.۱؛ اکابر۱۴:۴۵.۱؛ اکابر که مناسب افعال اجسام است۴۰:۲۳۹.۱؛ رسالت خاتمیت ۷۱:۲۸.۳؛ مشایخ در قطع راه سلوک توسط در کار است ۵۱:۲۸۶.۱؛ و محمدﷺ۱۰۵:۲۰۹.۱

روز میثاق ۴۶:۹۲.۳

رویت ۱۱۰:۲۱۰.۱؛ ۱۳۰:۲۹۵.۱؛ ۱۰۲:۴۴.۳؛ ۱۶۴:۷۴.۳؛ ۳۹:۹۰.۳؛ اثبات ۱۰۱:۴۳.۳؛ اخروی را برویت قمر لیلة البدر تشبه است۱۵:۷۹.۳؛ از صفات کامله است۱۰۳:۴۴.۳؛ الله نیز بیچون خواہد بود۳۱:۱۷.۳؛ بذات۱۱۴:۴۸.۳؛ بصری ۴۰:۹۰.۳؛ بصری و مشاہده که عبارت از رویت قلبی است۷۲:۱۰۰.۳؛ بیچون ہم بیچون است چه چون را به بیچون راه نیست۱۰۵:۴۴.۳؛ تمثیل رویت کیف است نه رویت حق۱۶۳:۷۴.۳؛ ثمرۂ نبوت است۸۹:۲۶۰.۱؛ در دنیا جائز است و در آخرت واقع۱۴۰:۱۲۲.۳؛ در دنیا واقع نیست پیغمبرﷺ باین دولت مشرف گشته اند وقوع آن در دنیا نبوده است۳۲-۳۳:۱۷.۳؛ در ظہورات تشبیهیه جامعه لطیفه بطریق تمثیل۱۶۲:۷۴.۳؛ در ممکنات اعلای اقسام علم است که در مرتبۂ اطمینان قلب است۱۰۳:۴۴.۳؛ صورت جامعه رویت حق نیست بلکه رویت مظہریست درعالم مثال است۱۴:۷۹.۳؛ صورة فی الخیال ۱۰۸:۱۱۷.۳؛ قلبی ۴۰:۹۰.۳؛ مخصوص بآخرت است۱۵۲:۶۸.۳؛ مقام رویت فوق خاتم الانبیاءﷺ ۱۳۰:۲۹۵.۱؛ نفی رویت واجب تعالی نموده۱۵۱:۶۸.۳؛ ہر شخص بہشتی در بہشت نیز اندازۂ آن اسم الہی است۶۷:۱۰۰.۳

به پشت پا زده اند۵۸: ۲.۲۳: و رقص و جهر اختیار کرده منشا آن عدم وصول است۵۳: ۱.۲۸۶: و وجد جماعه را نافع است که بتقلب احوال متصف اند ۳۹-۴۰: ۱.۲۸۵

سنت/ سنن ۱.۲۹:۴۵؛ ۱.۱۳۱:۱۰؛ ۱.۱۶۸:۵۳؛ ۱.۲۶۰:۸۸؛ ۱.۳۱۲:۱۶۳؛ احکام ۱.۹۴:۸۵؛ احیاء سنت ۱.۳۷:۹۹؛ ۲.۵۴:۸؛ ۳.۱۰۵:۸۵؛ احیاء سنت ثواب صد شهید بود ۲.۶۹:۶۰؛ ادا ی ۱.۹۳:۸۴؛ افطار و تا خیر تسحر ۱.۳۵:۱۶؛ انگشت شهادت برداشتن در تشهد سنت علما متقدم است ۱.۳۱۲:۱۶۴؛ بترویج ۲.۴۳:۵۷؛ بسلوك و جذبه قطع مسافت کند التزام متابعت سنت ۲.۵۴:۸؛ جز بمتابعت ۲.۲۳:۵۸؛ حسنه ۳.۱۲۲:۱۳۴؛ ختم قرآن ۱.۳:۸؛ دولت و اتباع متابعت شریعت ۱.۳۴:۱۳-۱۴؛ عیادت مریض ۱.۲۶۵:۱۰۴؛ کتاب و سنت ۱.۲۳۴:۳۳؛ کفن مسنون رجال را سه ثوب است ۲.۱۶:۴۳؛ متابعت ۱.۱۱۱:۱۱۵؛ ۱.۱۱۳:۱۱۸؛ مراضی حق اند ۱.۲۵۵:۷۴؛ مؤکده ۱.۲۶۵:۱۰۴؛ مؤکده تراویح و ختم قرآن ۱.۳۵:۱۴؛ مؤید باعلام حق ۲.۵۵:۱۱

سیتله عروض مرض جدری کم زنی باشد که از دقائق این شرك خالی بود ۳.۴۱:۹۳

سیر اجمالی در صفات و اعتبارات ۱.۲۶:۷۱؛ از دریا بقطره سیر میگردد ۱.۲۷۲:۹؛ از ظلال وجوبی باصول ان برسد ۱.۲۱۲:۱۱۵؛ بمقام مشاهده ۱.۱۳۵:۱۴؛ بیرونی ۱.۷۸:۶۸؛ تجلیات ذاتی ۱.۲۲۱:۷؛ حصولی ۲.۹۹:۱۲۹؛ در اصول این پنجگانه از عرش مجید است که اصل قلب انسان است ۱.۲۵۷:۶۸؛ در اصول جمیع اسما و صفات و شیون و اعتبارات ۱.۲۶۰:۷۸؛ در اصول که در عالم کبیر است ۱.۲۶۰:۷۴؛ در اقربیت ۲.۳:۱۴؛ در ظلال ۱.۲۹۸:۱۳۷؛ در ظلال اسماء وجوبی که اصول این پنجگانهٔ عالم است ۱.۲۶۰:۷۵؛ در ظلال اسما و صفات ۱.۲۵۷:۶۸؛ در نفس سالك ۲.۴۲:۱۰۲؛ رجوع بولایت ۱.۲۲۱:۷؛ رجوعی ۲.۴۲:۱۰۳؛ سالك در اسمی واقع شود که مبدء تعین اوست ۱.۲۲۰:۱۲۹؛ سالك در نفس است ۲.۴۲:۱۰۲؛ عالم خلق در تحت سیر عالم الامر ۱.۲۲۱:۶؛ عدم تاثیر ۱.۱۳۵:۲۳؛ قسری ۳.۱۲۲:۱۳۱؛ ما ورای آفاق و انفس است ۲.۹۹:۱۲۹؛ محبوبی ۱.۲۷۲:۱۰؛ مرادی ۳.۱۲۱:۱۱۷؛ مریدی ۳.۱۲۱:۱۱۷؛ مستدیر ۱.۲۷۷:۳۰؛ مستطیل ۱.۲۷۷:۳۰؛ معشوق در عاشق است ۱.۹۹:۹۹؛ مقام رضاست ۳.۱۰۸:۸۸؛ وصولی ۲.۹۹:۱۲۹؛ هیئت وجدانی ۲.۹۹:۱۲۹

وسیر آفاقی در ضمن آن میسر گشت۲.۴۲:۱۱۰؛ ظلی از ظلال اسما و صفات است نه ظهور اسما و صفات ۲.۴۲:۱۰۴؛ قرب در قرب ست۱.۱۴:۳۰

سیر در اشیاء ۱.۱۳:۲۸؛ عبارت از حصول علوم اشیا است و عبارت از فنا و بقا است ۱.۱۴۴:۲۲

سیر عن الله بالله ۱.۹۹:۹۸؛ ۱.۲۸۷:۵۷؛ این سیر در وقت بقا است و بعد از طی منازل عروج۱.۲۸۵:۴۴؛ عبارت از حرکت علمیه است که از علم اعلی بعلم اسفل فرود می آید۱.۱۴۴:۲۲؛ و همچنین سیر رابع که آنرا سیر فی الاشیا بالله گفته اند۲.۴۲:۱۰۳

سیر فی الله ۱.۲:۶؛ ۱.۱۱:۲۲؛ ۱.۱۲:۲۷؛ ۱.۶۲:۴۰؛ ۱.۵۹:۳۶؛ ۱.۱۴۴:۲۱؛ ۱.۲۶۰:۷۵؛ ۱.۲۹۰:۹۵؛ ۱.۲۹۰:۹۸؛ به سیر عن الله بالله ۱.۲۸۷:۵۶-۵۵؛ بمراحل از آفاق و انفس بعید است۲.۴۲:۱۰۳؛ بمراحل بعد از سیر انفسی صورت می بندد ۲.۴۲:۱۱۱؛ بمقام وصل برسد۲.۴۲:۱۰۳؛ را بی نهایت گفته اند۲.۴۲:۱۰۳؛ عبارت از حرکت علمی است در مراتب وجوب از اسما و صفات و شیون۱.۱۴۴:۲۲-۲۱؛ فنا در مرکز مقام سیر فی الله۱.۱۱:۲۲؛ متخلق باخلاق الله میگردد۲.۴۲:۱۰۲؛ مرتبهٔ ثانی ۱.۱۴۷:۲۵؛ و وصول بمرتبهٔ اسما و صفات واجبی و در نهایت عروج ولایت صغری ۱.۲۶۰:۷۵

سیر و سلوک (ن.ک.سلوک) تحصیل مقام اخلاص است۱.۴۰:۱۰۴؛ تحقیقات کلامی و فلسفی ۲.۵:۲۲؛ شروع در کمالات ولایت کبری۱.۲۶۰:۷۶؛ عبارت از حرکت در علم است که از مقولهٔ کیف است۱.۱۴۴:۲۲؛ مقصود تزکیهٔ نفس اماره است ۳۵:۹۶.۱؛ مقصود تزکیهٔ نفس و تصفیهٔ قلب از الهٔ آفات معنویه است۱.۴۶:۱۷

ش

شان الحیوة در میان این دو تعین اقدم جمیع شیونات است۳.۸۸:۳۴؛ حصول مجرد اعتبار است۱.۲۰۹:۱۰۳

شان العلم ۳.۸۸:۳۴؛ اعتباریست از اعتبارات ذات۳.۷۹:۱۴؛ تابع شان الحیوة است اما علم را در مرتبهٔ حضرت ذات۳.۷۶:۲؛ سه تعین آخر را تعین خارجی و تعین علمی صورت شان العلم است۳.۱۰۰:۸۰ ؛علم جامع جمیع شیون اجمالی و تفصیلی است ۱.۲۸۷:۶۲

شجرهٔ موسی [ن.ک. موسی در فهرست اشخاص]

شرح صدر ۳.۱۵:۲۵؛ بشرف اسلام حقیقی۱.۲۵۷:۶۸؛ مقام شرح صدر باسلام حقیقی مشرف میگردد۱.۲۶۰:۷۶

۱

۹۲:۰ ۲۹.۱ ؛ قدسی ۵۱:۲۲.۱ ؛ معرفت ۲۴:۱۱.۱ ؛ معشوق ظلمانی ۵۱:۲۲.۱ ؛ موہوب حقانی علم و عین حجاب یکدیگر نمی شوند در عین شہود عالم است ۳۱:۲۷۷.۱ ؛ و حضور ذاتی جز در سیر انفسی متصور نیست ۲۹:۲۷۷.۱ ؛ و حق ۹۱:۲۹۰.۱ ؛ و حق مناسبت ۱۱۷:۱۱۳.۱ ؛ و مشاہدۂ اندیشه ہا که در تدبیر خود ۷۶:۷۷.۲ ؛ وحدت ۱۵ :۸.۱ ؛ ۸۲:۳۱.۱ ؛ وحدت در کثرت ۱۱:۲۷۲.۱ ؛ وحدت در کثرت وحدت را در کثرت اصلاً گنجایش نیست ۴۱:۲۴۰.۱ ؛ وحدت را در مرات کثرت ۶۳:۱۰۰.۳

شیخ (الشیخ) [ن.ک. پیر در این فهرست و مشایخ در فهرست گرو ہا]اعتقاد و محبت ۲۳:۱۳.۳ ؛ برزخ را جامع بین التشبه و التنزیه میگویند ۵۹:۲۸۷.۱ ؛ تربیت از برای قطع منازل سلوک در کار است ۶۰:۲۸۷.۱ ؛ تعلیم ۶۰:۲۸۷.۱ ؛ حجب شیون علمی ۶۴:۲۸۷.۱ ؛ کامل مکمل ۵۸: ۲۳.۱ ؛ ۳۹:۶۱.۱ ؛ ۱۲۰:۱۱۷.۱ ؛ ۵۰:۲۸۶.۱ ؛ کامل مکمل راه دان و راه بین است علم آن شیخ بحال او کافی است ۷۷:۷۷.۲ ؛ کمال در جذبه به نقطۂ فوق رسیده است ۲۵: ۱۱.۱ ؛ مفتاح التوبه بل زبدة التوبه و خلاصتہا ۱۵۷:۳۰۸.۱ ؛ مقتدی ۶۰–۶۲:۲۸۷.۱ ؛ منتہی ۱۱۴:۴۳.۲ ؛ ناقص بنہایت نرسیده است ۶۰:۲۳.۲ ؛ ناقص که به سلوک و جذبه کار را تمام نا کرده صحبت او سم قاتل است ۳۹:۶۱.۱ ؛ نظر او شافی امراض و توجه او دافع علل معنویه ۹۳:۲۶۰.۱

شیعه (ن.ک. شیعه در فهرست گروہا)

شیون/شیونات ۴۷: ۲۱.۱ ؛ ۷۱: ۲۶.۱ ؛ ۶۹:۲۶۰.۱ ؛ ۱۵۷:۳۰۸.۱ ؛ ۱۵۸:۴۳.۳ ؛ جامع جمیع صفاتی است ۴۱: ۱۶۲.۱ ؛ حقیقیه ۵۸:۱۴۲.۱ ؛ ذاتیه ۴۱: ۱۶۲.۱ ؛ ذاتیه غیر زائده است متعلق آن ذات است ۱۵۹:۴۳.۳ ؛ مجرد اعتبارات اند در ذات ۶۱:۲۸۷.۱ ؛ و اعتبارات ذاتیه غیر زائده است ۱۵۸:۴۳.۳ ؛ و صفات از شائبه ۵۱:۲۱.۲

ص

صحبت ۱۱۲: ۲۱۳.۱ ؛ آداب ۸۱: ۸۷.۱ ؛ آن سرور (محمدﷺ) ۴۷: ۲۶.۱ ؛ ارباب جمعیت ۱۲۲:۱۱۹.۱ ؛ ۱۲۳:۱۲۰.۱ ؛ از جملۂ ضروریات است ۹۲: ۲۰۳.۱ ؛ افضل الرسلﷺ ۵۸:۲۴.۳ ؛ اہل دنیا ۱۸ :۱۳۸.۱ ؛ بہر نہج که باشد در کار است ۸۸:۳۲.۱ ؛ پیغمبرﷺ ۳۳:۵۹.۱ ؛ تربیت مربوط به صحبت ۶۰:۲۳.۲ ؛ حقوق ۱۲:۱۳۲.۱ ؛ ۳۲:۱۵۷.۱ ؛ خیر البشر (محمدﷺ) ۲۸:۵۴.۱ ؛ ۳۱-۳۲:۵۸.۱ ؛ ۳۵:۵۹.۱ ؛ ۱۱۲:۲۱۰.۱ ؛ ۸۱:۳۶.۲ ؛ ۸۳:۳۶.۲ ؛ سلاطین ۴۲:۶۵.۱ ؛ سید البشر (محمدﷺ)

تملتیه در رنگ ذات واجبی در خارج موجود اند اگر تفاوت ہست باعتبار مرکزیت و عدم مرکزیت است ۳.۱۰۰:۷۹؛ در مراتب ظلال است ۱.۲۳۳:۳۰؛ در مرتبهٔ حضرت ذات ۳.۱۱۳:۹۹؛ که روح را از تجلیات اینها نصیب است ۱.۳۳ :۹۹؛ نیز موجودات خارجیه باشند ۱.۲۳۳:۲۹؛ واجب الوجود ۳.۱۱۳:۹۸

صفت حیات (الحیوة) ۳.۱۰۰:۷۹؛ این صفت ام جمیع صفات است و اصل ہمهٔ آنها و اسبق کل و اقرب ۱.۲۹۳:۱۲۳؛ تعین حقیقت محمدی و سائر تعینات خلائق دیگر دائمی آمد ۱.۲۹۳:۱۲۶؛ ظل آن صفته الحیوة است ۳.۱۱۳:۱۰۰؛ فوق صفته العلم باشد ۱.۲۹۳:۱۲۵؛ کالحیوة صفت ام جمیع صفاتست واصل ہمهٔ انها و اسبق کل و اقرب ۱.۲۹۳:۱۲۳؛ که شهود سائر انبیا در بردهٔ مبدء تعین محمدیست که رب اوست ۱.۲۹۳:۱۲۵؛ ناشی از صفت حیوة اوست ۳.۸۹:۳۸؛ و علم و قدرت و اراده و سمع و بصر و تکوین است این صفات در خارج موجود اند ۱.۲۶۶:۱۱۰

صفت علم ۲.۱:۸؛ از صفات حقیقیه است و داخل دائرهٔ موجود خارجی است ۳.۱۰۰:۷۵؛ اول حق سبحانه خلق کرد ۱.۱۸:۴۱؛ بکمالات مندرجهٔ ذاتیه ۳.۱۱۳:۹۷؛ حیوة صفت حیوة ہم قدرت تکوین ۳.۱۱۳:۹۵؛ درآن موطن عین حضرت ذات است ۱.۲۳۳:۲۹؛ در مرتبهٔ تفصیل تعین وجودی پیدا گشته است ۳.۱۱۳:۱۰۱؛ محبوب ترین صفات واجبی نزد حق ۳.۱۰۰:۷۶؛ و صفت قدرت را باشیاء ہیچ تعلقی نیست ۱.۲۹۶:۱۳۲

صفت واجب/واجبی ۲.۲:۱۲-۱۱؛ ۲.۵:۲۱؛ ۳.۶۴:۱۴۳؛ ۳.۷۶:۳؛ ۳.۱۰۰:۶۳؛ ۳.۱۰۰:۶۹؛ ۳.۱۲۱:۱۲۰؛ از دائرهٔ امکان خارج اند ۳.۶۴:۱۴۲؛ الوجود ہیچ نسبتی بصفات ممکن ندارد ۳.۱۱۳:۹۵؛ این صفات نیز عین یکدیگر اند مثلا علم چنانچه عین ذاتست عین قدرت است ۱.۳۱۰:۱۶۰؛ در رنگ ذات و ہیچگونه اند ۱.۲۹۶:۱۳۲؛ عین ذات واجب اند ۲.۱:۶؛ وجوبیه و امکانیه ۱.۱۶۰:۳۷

صلواة (ن.ك. نماز)

صواب ۱.۳۱:۸۶؛ متابعت رای خود است ۲.۵۵:۱۲

صور/صورت رشد ۱.۲۶۰:۹۴؛ شریعت ۱.۲۶۰:۸۷؛ شریعت و حقیقت شریعت ۲.۵۰:۱۳۶؛ علمی را غیر از صور شیون و صفات واجبی ندانسته اند ۱.۲۳۳:۳۲؛ علمیه آتش جز شبح آتش نیست ۳.۱۰۰:۷۸؛ کعبه ۱.۲۵۴:۶۴؛ کعبه مسجود الیها است و حقیقت آن

نیز مسجود الیها است ۱.۲۶۳:۱۰۰؛ کعبه ہمچنان که مسجود صور اشیاست ۱.۲۵۴:۶۳؛ ہمان است که حقیقت آن در مرتبۂ وجوب ۱.۳۱۰:۱۵۹؛ ہمچنان که مسجود صور اشیاست ۱.۲۵۴:۶۳

ط

طریق/طریقت/طرق (راه) ۱.۲۰:۳۷؛ اجتبا مخصوص بانبیا نیست ۳.۱۲۱:۱۱۸؛ اجمال ۱.۲۶:۷۰؛ ۱.۲۲۰:۱۲۹؛ ۱.۲۵۷:۲۸؛ ۱.۲۶۰:۷۸؛ اجمال به حضرت ذات وصول میسر شده است ۱.۲۲۱:۵؛ از ایلام صورت شریعت بلند تر است ۲.۹۵:۱۰۱؛ از دل نفی خاطر کذب نمودن ۱.۴۱:۳؛ استقامت بر شریعت و رسوخ و ثباتست بر محبت و اخلاص شیخ طریقت ۱.۲۲۸:۱۷؛ اصالت و طریقت تبعیت مختلف اند ۱.۲۹۴:۱۲۸؛ اطفال ۱.۲۱۱:۱۱۳؛ الہام و طریق فراست ۱.۲۹۲:۱۱۵؛ استزاج عالم امر بعالم خلق این استزاج زائل شده است ۱.۲۲۲:۱۱؛ انابت بمجاہدات مربوط است ۱.۳۰۲:۱۴۶؛ انبیا بی التزام اند ۳.۲۳:۵۳؛ انعکاس ۲.۴۳:۱۱۴؛ انعکاس در یاران ظاہر گشته است ۱.۲۷۵:۲۴؛ اہل سنت رافض است و در محبت حضرات ختنین متردد است ۲.۱۵:۴۱؛ این اکابر اول اثبات است وثانی نفی آن ۲.۲۳:۵۸؛ این اکابر طریق اصحاب کرام است ۲.۲۳:۶۴؛ بر دو اصل است تصفیه و تزکیه که خصوص بصوفیۂ کرام است ۱.۱۵۷:۳۳؛ تعلیم ۱.۲۱۱:۱۱۳؛ تعلیم باید ملاحظه نمود ۱.۲۰۹:۱۰۸؛ تنزل ۱.۲۰۰:۹۱؛ جذبه ۳.۱۲۱:۱۱۹؛ چشتیه ۳.۸۷:۲۶؛ در طریقت دوام متصور نیست این که دوام در حقیقت است ۱.۲۰:۳۷؛ در طریقه سه طایفه اند ۱.۱۶۰:۳۶؛ دیگر تا نہایت کمالات ولایت است از آنجا راہی بکمالات نبوت نکشاده اند ۱.۲۸۱:۳۵؛ دیگر که در ابتدا بی مزگی و فقدان دارند ۱.۲۲۱:۷؛ دیگر منامات و واقعات خود متمشی است که روی بترکستان دارد و به اختیار از راه کعبه منحرف گشته است ۱.۲۸۱:۳۶؛ ذوق ۱.۱۴:۳۰؛ شاه راه انبیا ست ۲.۴۲:۱۰۷؛ صوفیه خادم علوم شریعت است ۱.۲۱۰:۱۱۲؛ صوفیه که محصل فنا و محبت ذاتیه است تا حقیقت صورت اخلاص بندد و ملتزم متابعت سنت سنیه باشد ۱.۲۴۳:۴۳؛ صوفیه وسیلۂ حصول درجات متابعت است ۲.۵۴:۱۰؛ عروج ۱.۷:۱۲؛ علائیه ۱.۲۹۰:۱۰۱؛ عین شریعت است ۱.۴۳:۹؛ قادریه ۱.۲۳۸:۳۹؛ ۳.۸۷:۲۶؛کفر و اسلام ثابت است ۲.۹۵:۱۰۰؛ محاسبه ۱.۳۰۹:۱۵۸؛ محبت و عدم محبت ۳.۵۰:۱۱۶؛ محبین راه مریدین است ۱.۲۰۰:۸۹؛ مخالف طریق خواه بطریق سماع و رقص بود

خواه بمولود و شعر خوانی ۱.۲۷۳:۲۱؛ مریدان را راه انابت و راه مرادان را راه اجتبا گفته ۳.۱۲۱:۱۱۸؛مشرکِ۲.۷۷:۷۵؛ مقدمهٔ ولایت است ۲.۵۰:۱۳۵؛ مقربین ۱.۳:۷؛ نجات منوط باتباع طریق ایشان است ۱.۸۰:۷۱؛ نزدیکترین مخالفت با نفس آگاه باشید طرق مشائخ نقشبندیه است ۳.۹:۱۹؛ نقشبندیه ۳.۸۷:۲۶؛ نهایت خبر نداده است از ابتداء طریقت خود خبرگفته اند ۱.۲۲۱:۵؛ و حقیقت خادمان شریعت۱.۳۶:۹۷؛ و حقیقت در میان صورت شریعت و حقیقت شریعت متوسط گشت ۲.۵۰:۱۳۶؛ ولایت ۱.۳۰۶:۱۵۴

طفیلی ضروری است ۲.۶۵:۳۷

ظ

ظاہر (ن.ك.باطن) اصل ہر چند اینجا است نه ظل آن ۲.۲۱:۵۴؛ برنگ باطن ۱.۱۸۸:۷۵؛ بی باطن ناتمام است ۲.۵۷:۲۱؛ تمام رو به خلق است و طاعات و عبادات شرعیه باو مربوط است ۲.۹۳:۹۶؛ خود با خلق است ۱.۲۴:۶۲؛ که از باطن بمراحل جدا افتاده است ۲.۳۸:۹۸؛ مشاہد وحدت در کثرت بسیار باشد ۱.۲۷۲:۱۲؛ و باطن دو صورت و حقیقت۲.۹۳:۹۵؛ و باطن ہر دو متوجه حق باشد ۳.۱۷:۴۳؛ وجود بواسطهٔ انعکاس متکثره که آنرا باطن وجود میگویند ۳.۷۶:۱۴۹؛ بہمه وقت از دو بینی چاره نیست که مناسب مرتبهٔ تنزیه است و از حیطهٔ ادراك که از عالم چون است ۲.۷۷:۷۶

ظل/ظلال/ظلیت اسما و صفات ۳.۱۲۱:۱۲۲؛ اسما و صفات که اصول این اصول است ۱.۲۵۳:۹۲؛ اسما و صفات نیز بیرون آفاق و انفس است ۲.۴۲:۱۰۴؛ از اصل جدا نساخته اند ۱.۲۳۴:۲۵؛ اطلاق ۱.۳۰:۸۱؛ اولی و اقدم و اشرف فردیست که محمول برذات است ۱.۲۳۴:۲۵؛ باصل خود شاہراه است ۳.۱۲۱:۱۲۰؛ باصل خود قیام دارد و ہم پیدا کرده است ۲.۹۸:۱۱۵؛ بر صورت اصل خود کائن است پس سبب انکشاف اصل بود ۳.۲۶:۱۴۷؛ بواسطهٔ ۱.۱۶۰:۳۸؛ حق را ہم حق میدانند ۲.۴۳:۱۱۶؛ رفع ظلیت با لکلیه در عین حضور میسر شود که مخصوص بسید الکونین است ۳.۸:۱۷؛ شی عبارت از ظہور شی است در مرتبهٔ ثانی یا ثالث یا رابع ۳.۸۹:۳۹؛ صفات ۳.۲۶:۲۸؛ صفات واجبی و از اصول عالم که افعال باشند اقرب باشد ۳.۱:۲؛ عین اصل ۸۴: ۱.۳۱؛ فعل ۲.۳:۱۴؛ فی الحقیقت تفصیل مرتبهٔ اسما و صفات است ۱.۲۶۰:۷۵؛ فی الحقیقت ہر چند باصل خود ہر پا است ۳.۲۱:۴۷؛ کالبرزخ ۱.۲۵۷:۲۸؛ کمالات ۳.۸۹:۳۸؛ کمالات وجودی در انہا

۳.۷۳:۱۲۲؛ جمیع نسب و اعتبارات ساقط میگردد ۳.۷۱:۱۳۸؛ حقیقت محمدی مرتبهٔ تنزیه حقیقت کعبه است ۱.۴۰۹:۱۰۷؛ در مدارج لست ۱.۱۲:۳۵؛ دروازهٔ غیب الغیب است ۳.۳۵:۱۰۷؛ صفات ۱.۲۲:۷۰؛ صورت شریعت ۱.۱۷۳:۵۷؛ عجز از معرفت نهایت نهایات مراتب عروج است ۳.۱۲۲:۱۴۰؛ کثرت بکلیت از نظر مرتفع شود حتی که اسما و صفات نیز ملحوظ نباشند ۱.۴۷۴:۵؛ محمدی ۱.۲۸۷:۴۵؛ محمدی که مربوط بانتفای صفات بشری است ۳.۹۲:۵۹؛ مراتب ۱.۲۰۸:۱۰۱؛ مرتبه اول ۱.۱:۳؛ مرتبه دوم مقامات مشایخ عظام و ائمهٔ اہل بیت و خلفاء راشدین و مقام خاصهٔ حضرت رسالت پناه ۱.۱:۴؛ نبوت ۲.۷۱:۲۴؛ نقطهٔ ثانیه معرض از نقطهٔ اولی است ۳.۹۱:۸۹؛ نهایت پنجگانه عالم امر تا نهایت این دائره اسما و شیونات ۱.۲۴۰:۷۴؛ وجود اشیا از نظر ایشان مختفی میگرود و غیر از وجود حق ۳.۴۴:۱۱۸؛ وراء شریعت است ۳.۴۲:۱۲۹

عشرهٔ مبشره ۳.۳۲:۸۲

عشق (ن.ک. حب و محبت) ۳.۸۸:۲۹؛ خدای احسن است ۱.۷۳:۵۵؛ ۱.۸۳:۷۷؛ ۱.۱۳۷:۷؛ مقاصد نیستند از برای حصول مقام عبودیت اند ۱.۳۰:۸۰

عقل/عقول ۱.۲۴۲:۱۱۸؛ بشری در اثبات صانع عاجز بود ۳.۲۳:۵۱؛ طریقی از برای اثبات نمی نماید فی الحقیقت منکر طور نبوت است ۳.۲۳:۵۲؛ عقلا ۱.۷۳:۵۸؛ فعال ۳.۵۷:۱۳۱؛ معاد نصیب انبیاء و اولیا است ۱.۲۱۹:۱۲۷؛ معاش مرغوب اغنیا و ارباب دنیا ۱.۳۱۹:۱۴۷؛ بر جا تعین است ۳.۷۲:۳

عقیده/عقاید/اعتقاد/اعتقادات از اصول دین است و از ضروریات اسلام ۳.۱۷:۲۹؛ اعتقاد صحیح ۱.۲۸۲:۳۷؛ تصحیح ۱.۴۲:۵۳؛ ۱.۶۵:۲۲؛ ۱.۹۱:۸۳؛ ۱.۹۳:۸۵–۸۳؛ ۱.۱۵۷:۳۳؛ ۱.۱۹۳:۸۰؛ ۱.۲۷۸:۳۲؛ ۲.۱۳:۳۸؛ ۲.۲۷:۴۰؛ ۲.۸۳:۸۴؛ ۳.۸۳:۲۲؛ تصحیح به مقتضای اہل سنت و جماعت ۱.۱۷۷:۲۴؛ تصحیح بعد از تصحیح اعتقاد عمل بمقتضای احکام فقهیة ضروری است ۳.۳۳:۸۲؛ تصحیح بموجب آرای صائبهٔ اہل سنت و جماعت ۱.۲۴۲:۱۰۲؛ تصحیح به مقتضا ی کتاب و سنت ۱.۱۵۷:۳۳؛ تصحیح و متابعت حلال و حرام ۱.۲۳۷:۳۸؛ کلامیه ۱.۲۷۲:۲۸؛ کلامیه اظهار ۱.۳۷:۱۹؛ مخالف معتقدات اہل سنت است سم قاتل است که بموت ابدی و عذاب سرمدی برساند ۲.۲۷:۴۰؛ و عمل درست کند نوبت بطریق صوفیه

رسد ۳.۶۰:۳۰؛ و فلسفه که از حشر اجساد انکار دارند و عذاب و ثواب روحانی دانند ۲.۵۸:۲۴

علم/علوم آتش باستدلال از دخان است ۳.۱۲۲:۱۴۳؛ آن صورت مستلزم علم آن شی کما ہو نباشد ۳.۴۸:۱۱۲؛ اجمالی ۱.۱۸:۳۹؛ ۳.۱۰۰:۷۵؛ احوال ۱.۲۹:۷۷؛ ۱.۲۸۴:۳۹؛ ۳.۱۶:۲۶؛ ارباب جذبه و سلوک و حقیقت این ہر دو مقام نفیسه است ۱.۱۶:۳۶؛ از اسرار ولایت بود ۱.۲۶۸:۱۳۹؛ از شیون ذات است ۳.۷۳:۱۵۹؛ از صفات زائده است اصل این علم ہمان علم است ۳.۷۳:۱۵۹؛ از صفات کامله است ۱.۳۰۲:۱۴۵؛ از صفات کامله است آنجا گنجایش ندارد ۳.۷۳:۱۵۹؛ استدلالی ۱.۲:۶؛ اسرار عبارت از علوم توحید وجود است این معارف سکر وقت است ۱.۲۶۸:۱۳۹؛ اصل صورت ۳.۴۸:۱۱۳؛ اکتسابیه ۱.۲۹:۷۷؛ اکمل بعد از ہزار سال ۱.۲۳۴:۳۳؛ التباس باطل به حق کرده ۱.۲۰۷:۱۰۰؛ الهامی ۱.۲۱۷:۱۲۵؛ انتفا اثبات و بیرون علم عین است ۲.۵۹:۲۹؛ انسان درجنب علم واجب ۱.۳۱۰:۱۵۹؛ او تعالی اگر تعلق به معلومات اثبات کنیم ۱.۲۶۶:۱۰۷؛ با حکام شرعیه ازحلال و حرام و فرض و واجب است ۱.۱۵۷:۳۳؛ باعتبارے مبدء تعین حضرت ابراہیم است ۱.۲۶۰:۷۵؛ بتفصیل احوال و مقامات و معرفت بحقیقت مشاہدات و تحلیلات و حصول کشوف و الهامات و ظهور تعبیرا ت واقعات از لوازم این مقام عالی است ۱.۲۲۴:۱۳؛ برای سلوک و تسلیک اختیاری در کار است ۱.۲۶۰:۹۳؛ بعالم مثال ۲.۵۸:۲۷؛ بعجز و قصور خود است که مؤید مقام عبدیت و عبودیت خودست ۳.۷۷:۶؛ بمداریت ۲.۱۴:۳۹؛ بولایت ولی ہیچ در کار نیست ۲.۹۲:۹۱؛ بیان دو مجاہده است ۱.۲۹:۷۷؛ بیچون و بیچگونه است در رنگ حضرت ذات و ہمه شعور است ۳.۷۶:۲؛ تا علیم فرقی که در میان اسم الظاہر و اسم الباطن نموده آمد ۱.۲۶۰:۷۷؛ تحصیل بانجام رسانیده سلوک طریقۂ صوفیه میفرمایند ۱.۲۳۲:۲۳؛ تفصیلی ۱.۱۸:۳۹؛ ۳.۱۰۰:۷۵؛ توحیدی ۱.۲۳۷:۳۷؛ تہذیب ۱.۲۶۶:۱۱۲؛ جملی یا تفصیلی ۱.۱۱:۲۷؛ حاضر ۱.۱۵:۳۲؛ حاضر ظاہرش بقا ست و باطنش فنا در عین بقا فانی است و درعین فنا باقی لیکن فنا علمی است و بقا ذوقی ۱.۱۵:۳۲؛ حقائق ۲.۱۸:۴۶؛ حلال و حرام ۱.۷۵:۶۲؛ خاص متضمن شائبۂ ظلیت است ۳.۷۳:۱۵۹؛ در باء بسمله مندرج است ۱.۲۰۱:۹۲؛ در حق ذوات ۱.۳۳:۹۲؛ در دو سه حرف مندرج است ۱.۲۰۱:۹۲؛ در مرتبۂ حیوة که فوق اوست ثابت نبود ۳.۷۳:۱۵۸؛ دو قسم است حصولی و حضوری ۳.۲۱:۴۷؛ دو قسم است علمی است که مقصود عمل است و علم فقه

متکفل انست و علمی است که مقصود از ان مجرد اعتقاد و یقین قلبی
است که درعلم کلام به تفصیل ذکر یافته است ۱.۵۹:۳۳؛ ذات الله
لیس المتعلق بعلم الممکن ۳.۷۵:۱۷۰؛ ذات و صفات ۲.۳:۱۹؛ شرعیه
۱.۱۸:۳۹؛ ۱.۷۳:۵۵-۵۶؛ ۱.۱۰۷:۱۱۱؛ شریعت را صورتی است
۲.۱۸:۴۵: شریعت علوم لدنی بر ایشان ۱.۲۸۷:۴۱؛ صدق احوال
موافقت است ۱.۲۴۶:۱۳۵؛ ضروری ۱.۲:۶؛ طب ۱.۲۶۶:۱۱۲؛ ظاهر
شریعت ۱.۲۹۱:۱۱۱؛ عروج ۱.۱۷۲:۵۷؛ علامت صحت است
۱.۱۰۷:۱۱۲؛ علم سر این حدود ۱.۲۱۴:۱۱۷؛ عین حجاب ۱.۱۸:۳۸؛
عین قدرت است ۳.۷۷:۲؛ غریبه که اکثر انها تعلق به فضائل و کمالات
۱.۲۵۱:۵۳؛ غیب ۱.۱۰۰:۱۰۰-۱۰۱؛ غیر نافع ۱.۷۳:۵۴؛ فقه
۱.۲۳۷:۳۸؛ ۱.۲۶۶:۱۳۴؛ فلسفی ۳.۲۳:۵۶؛ کشفی ۱.۲:۶؛ کلام
۲.۶۷:۴۷: کلامیه ۱.۵۹:۳۶؛ لدنیه مطابق است با صریح علم شرعیه
۱.۳۰:۸۱؛ مبتدی ۱.۳۸:۱۰۱؛ متسق ۱.۲۶۶:۱۱۲؛ مرآة علم اوست
۲.۴۵:۱۲۲: مفهوم علم عین مفهوم ذات است ۱.۲۶۶:۱۱۱؛ ممکن
بلکه در دید ممکن جمع اضداد متصور بود ۱.۲۶۶:۱۰۷؛ ممکن را در
جنب علم واجب ۱.۲۷۲:۱۵؛ منطق که علم آلی است ۳.۲۳:۵۶؛
نبوت که شرایع و احکام است تعلق بقالب ۱.۲۶۰:۸۹؛ نجوم
۱.۷۳:۵۵؛ ۱.۲۶۶:۱۱۲؛ ندارند دو قسم اند که علم بنفس حصول
احوال ندارند و تلوینات احوال را خبر دارند اما تشخیص احوال نمیتوانند
۱.۲۸۴:۳۹؛ نفی ۱.۴۳:۶؛ و عمل مستفاد از شرع است ۱.۵۹:۳۶؛ و
قدرت عین ذاتند ۲.۱:۶؛ وابسته بطریق صوفیهاست ۱.۵۹:۳۶؛ واجب
مستبعد باشد ۱.۲۶۶:۱۰۷؛ واجبی ۳.۷۳:۱۵۸؛ واجبی و ظلی است
۲.۱:۸؛ وراء علوم العلما وراء معارف الاولیاء ۲.۴:۲۰؛ هندسه
۱.۲۶۶:۱۱۲

علم الیقین (ن.ک. حق الیقین و عین الیقین) ۱.۳۰:۷۹؛ ۱.۴۳:۶؛ ۱.۴۳:۸؛
۱.۲۷۷:۳۰؛ ۲.۵۸:۲۷؛ ۳.۱۰۰:۷۴؛ استدلال از علم دخان بود بر وجود
آتش ۳.۱۰۰:۷۲؛ در ذات حق عبارت از شهود آیاتی است و سیر آفاقی
گویند ۱.۲۷۷:۲۹؛ صوفیه داخل کشف و شهود باشد ۳.۳۹:۹۱؛
عبارت از شهود آیاتست ۲.۴:۱۹؛ علما از ضیق نظر و فکر نه بر آیند
۳.۳۹:۹۱؛ مقام علم الیقین بتوحید وجودی ۱.۴۳:۸؛ نسبت بآتش دیدن
آتش را عین الیقین تصور نموده ۳.۱۲۲:۱۴۳؛ نزد صوفیه عبارت از یقینی
ست ۳.۳۹:۹۱

علم انبیاء ۱.۳۰:۸۲؛ ۳.۲۳:۵۶؛ ۳.۱۱۴:۹۷؛ چه علم تا حکام و چه علم اسرار
همه صحو در صحواست ۱.۲۶۸:۱۳۹؛ دو نوع است علم احکام و علم

اسرار ۱.۲۶۸:۱۳۸

علم حصولی ۱.۲۶۰:۴۹؛ ۳.۱۶:۲۷؛ ۳.۵۲:۱۱۷؛ ۳.۷۳:۱۵۸؛ ۳.۱۰۰:۷۴؛ بصورتی تمثال ظاهر شی است ۳.۴۸:۱۱۲؛ تحصیل منطق ۱.۷۳:۵۵؛ عبارت از صورت حاصله است ۳.۱۱۴:۹۷؛ عدم بعد از تمامی مراتب وجود خارجی حضور حق سبحانه ۱.۷۸:۶۸؛ ۱.۲۸۵:۴۶؛ علمیکه بحضرت حق تعلق پیدا میکند ۱.۳۰۶:۱۵۴؛ فی الحقیقت ظل علم حضوری است ۳.۵۲:۱۱۸؛ نسبلت بآفاق است ۳.۴۹:۱۱۴؛ نسبت به علم حضوری این معرفت و رای است ۱.۳۰۶:۱۵۴

علم حضوری ۱.۲۶۰:۴۹؛ ۳.۵۲:۱۱۷؛ ۳.۷۳:۱۵۸؛ ۳.۱۰۰:۷۴؛ ۳.۱۰۰:۷۶؛ ۳.۱۱۴:۹۷؛ اتحاد عالم و معلوم است ۳.۴۸:۱۱۳؛ اشرف بود بلکه علم ہمان باشد ۳.۴۸:۱۱۲؛ انکشاف ۳.۴۸:۱۱۳؛ حاضر نفس معلوم است ۳.۱۰۰:۸۰؛ عبارت از نفس حاضر است ۳.۶۰:۱۳۷؛ که بذات واجب تعالی تعلق گرفته است در رنگ رویت است که انکشاف آنجا ہست و درک مفقود است ۳.۴۸:۱۱۳؛ مربوط است به معاملهٔ اقربیت او تعالی ۳.۴۸:۱۱۲؛ نسبت بانفس ۳.۴۹:۱۱۴؛ نه حصولی ۱.۱۰۰:۱۰۱؛ نیز بظلی از ظلال حضرت ذات ۳.۷۳:۱۵۹

عمامه ۱.۱۸۶:۷۳

عمره ۱.۲۲:۵۱

عمل/اعمال بر دو نوع است بر سبیل عبادت یا برطریق عرف ۱.۲۳۱:۲۲؛ بموجب احکام شرعیهٔ فقهیه ۱.۱۷۷:۶۴؛ اعمال شرایع ۱.۹۱:۸۳؛ ترقیات آنجا منوط باعمال نباشد ۲.۵۰:۱۳۷؛ در نہایت قلت است ۱.۱۱۴:۱۱۹؛ صالحه ۱.۹۴:۸۴؛ ۱.۲۶۶:۱۲۷؛ صالحه مراد ارکان خمسه است ۱.۳۰۴:۱۴۹؛ صوری ۱.۳۹:۱۰۳

عنصر/عناصر ۳.۵۳:۱۲۵؛ اربعه ۳.۱۱:۲۰؛ اربعه که اجزاء انسان است و اصول خود در عالم کبیر ۱.۲۶۰:۷۴؛ خاك ۲.۹۱:۸۹؛ خاك اعظم است خاك و سایر اجزای انسانی چه از عالم امر و چه از عالم خلق تابع ان عنصر پاك اند و چون این عنصر مخصوص به بشر است ۱.۲۶۰:۷۹؛ کمال عناصر اربعه ہر چند فوق کمالات مطمئنه است ۱.۲۶۰:۹۱؛ مناسبت بمقام نبوت ۱.۲۶۰:۹۱؛ ہواست که محیط ہر ذره از ذرات است ۱.۲۶۴:۱۰۲

عنقاء ۱.۲۶۶:۱۰۹؛ ۳.۷۷:۵؛ قاف ۱.۸۲:۷۶؛ ۱.۱۲۶:۶؛ مغرب ۱.۱۶۸:۵۲؛ ۳.۷۹:۱۲

عوام (ن.ك. عوام در فهرست گروہا)

غ

ف

فاسق (ن.ک.فسق) ۳.۱۲۱:۱۲۶؛ مومن فاسق ۳.۴۲:۱۵۷
فتنه/فتن ۳.۲:۸؛ از قتل حضرت عثمانؓ است ۱.۲۵۱:۵۹
فراست اہل جوع و اہل ریاضت ست ۲.۹۲:۹۰؛ اہل ریاضت و ارباب جوع مخصوص بکشف صور و احوال مغیبات ست ۲.۹۲:۹۰؛ اہل معرفت را که بذات و صفات و افعال واجبی تعلق دارد فاسد محروم ماندند ۲.۹۲:۹۱؛ اہل معرفت متعلق بشناختن استعداد و طلاب است ۲.۹۲:۹۰؛ بر دو نوع است فراست اہل معرفت است و فراست اہل جوع ۲.۹۲:۹۰
فرض/فرایض ۱.۲۹:۷۵؛ ۱.۲۹:۷۷؛ ۱.۲۸۸:۷۳؛ ۱.۳۱۳:۱۶۹؛ ۲.۸۲:۸۲؛ ۳.۶۱:۱۳۹؛ ۳.۷۷:۵؛ ادای ۱.۴۵:۱۵؛ از خود گذشتن ۱.۱۵۴:۳۰؛ حج از خانه باید بر آمد و بدیده و سر قطع مراحل باید نمود ۲.۷۲:۶۵؛ مفروض کائن و بائن بود و احکام یکی از دیگری متمیز باشد ۳.۷۷:۵؛ مناسب عالم خلق بود که باصل متوجه است ۱.۲۶۰:۸۸؛ ہفتاد ۱.۴۵:۱۵
فساد (ن.ک.فاسد) ذاتی را بفساد عارضی مختلط می یافتم ۳.۲۷:۶۹؛ فی الارض ۳.۴۱:۹۸؛ منشا آن نفس اماره است مرض ذاتی است ۳.۲۷:۷۰؛ مومن فاسق ۲.۶۷:۴۷
فسق (ن.ک.فاسق) اہل فسق صفای نفس ندارد ۱.۲۶۶:۱۱۹
فقه از ضروریات شمرند و سعی بلیغ در اتیان اعمال صالحه مرعی دارند ۱.۲۶۶:۱۳۲؛ ضروریست ۱.۲۱۰:۱۱۱
فلسفی (فلسفیه) [ن.ک.فلاسفه در فهرست گروہا] ۳.۲۳:۵۳؛ ۳.۵۷:۱۳۱–۱۳۰؛ اصول او منافی اصول اسلام است ۱.۲۴۵:۴۶؛ در گروه شیطان باشد ۳.۲۳:۵۶
فنا/فانی (ن.ک.بقا/باقی) ۱.۱:۴؛ ۱.۲:۶؛ ۱.۱۱:۲۲؛ ۱.۲۱:۴۶؛ ۱.۴۰:۱۰۴؛ ۳.۱۰۹:۹۰؛ اتم ۱.۲:۶؛ ۱.۳۰:۸۰؛ ۱.۱۶۰:۳۶؛ ۱.۲۹۰:۹۱؛ اتم و بقا ۳.۶۳:۱۳۵؛ اتم و بقا اکمل ۳.۷۳:۱۶۰؛ ارادت متحقق است ۱.۱۱:۴۶؛ از دید و دانش سالك آنچه مسمی بالغیر است ۲.۷۷:۷۵؛ از مراد خود و صاحب توجه بوصل و شهود محفوظ است ۱.۲۷۳:۵؛ اطلاق ۱.۲۸۷:۶۱؛ اکملیت و مشهود است ۱.۱۵۱:۲۷؛ انفس موقوف بر فنای نفس اماره است ۳.۶۰:۱۳۷؛ اول فنای آفاق است ۳.۵۲:۱۱۸؛ باعتبار تخیل است ۳.۱۰۹:۹۱؛ بحصول ۱.۳۵:۹۷؛ بدریا ملحق شود و رفع قید خود نموده بمطلق متحد گردد ۲.۹۹:۱۲۹؛ بقا که زوال پذیرند از جملهٔ احوال و تلوینات است ۱.۳۰:۸۰؛ ثانی فنای انفس

ق

حقیقت مسجود حقائق آن اشیاست ۱.۲۰۹:۱۰۷؛ صورت عبارت از سنگ و کلوخ نیست ازعالم خلق است ۳.۱۲۴:۱۴۶؛ صورت مسجود صور اشیاست ۱.۲۰۹:۱۰۷؛ ظهور ہست اما ہیچ صورت نیست ۳.۱۰۰:۷۸؛ موطن ظهورات حقائق الهی است و فی الحقیقت ازآخرت است ۱.۲۶۳:۱۰۰

کفر/کافری (ن.ك.کفار در فهرست گروہا) ۱.۴۳:۷؛ ۱.۸۰:۷۱؛ ۱.۱۰۲:۱۰۴؛ ۱.۲۶۶:۱۱۶–۱۱۵؛ ۱.۲۸۹:۸۰–۷۹؛ ۱.۲۸۹:۸۳–۸۲؛ ۲.۹۵:۱۰۱؛ ۳.۱۷:۳۶؛ ۳.۶۱:۱۳۸؛ ۳.۹۱:۴۳؛ ۳.۹۵:۵۷–۵۶؛ احکام ۱.۶۵:۴۵؛ ۱.۸۱:۷۵؛ ۱.۹۶:۸۹؛ استیلا ۲.۶۸:۵۷؛ انکار الشرایع کفر بالله است ۳.۳:۱۱؛ حقیقة ۱.۲۳:۶۰؛ حقیقی ۱.۲۹۰:۱۰۱؛ حقیقی عبارت از رفع اثنینیة است که مقام فناست ۱.۲۴۵:۴۶؛ در شریعت شرارت و نقص است و اسلام کمال است ۲.۹۵:۱۰۰؛ رسوم ۱.۲۶۶:۱۲۴؛ شرکت در نبوت و مساوات بانبیا ۲.۹۹:۱۱۹–۱۱۸؛ عداوت ذاتی است ۱.۲۶۶:۱۲۵؛ منع و رد وحی ۲.۹۶:۱۰۲؛ و جہل مناسب مقام ولایت است ۱.۲۶۸:۱۴۰؛ و معاصی نیز مضی اسم المضل است ۱.۲۶۶:۱۱۵؛ ہمه را قدم راسخ است در شرك ۳.۴۱:۹۳

کفر طریقت ۲.۸۰:۸۰؛ ۳.۹۱:۴۵؛ از اسلام صورت شریعت بلند تر است ۲.۹۵:۱۰۱؛ از غلبۀ محبت محبوب حقیقت ناشی شده است ۲.۹۵:۱۰۰؛ [illegible] حقیقت برند ۲.۷۱:۶۴؛ تشبیه است و نتیجۀ اسلام تنز[illegible] طریقت عبارت از مرتبۀ جمع است و مقام عدم امتیاز است [illegible]؛ مقبول ست و مستوجب درجات ۲.۹۵:۱۰۰؛ نقص است و اسلام طریقت کمال کفر طریقت عبارت از مقام جمع است ۲.۹۵:۱۰۰؛ ہمه سکر است ۲.۷۹:۷۹

کفری لقب ۱.۲۳:۵۹

کلام حق نفسی و لفظی و اطلاق کلام بر ہر دو قسم بطریق حقیقت باشد ۲.۶۷:۴۳؛ صفة تعالی ۳.۱۱۸:۱۰۹؛ مولدین در کلام عجم بکلمۀ علی ۳.۳۲:۸۰

کلمه اثبات ۲.۲۳:۵۸؛ استغفار ۳.۱۷:۴۰؛ ان شاء الله برای ایمان مناسب است ۳.۱۷:۳۷؛ تحمید ۱.۳۰۹:۱۵۸؛ تمجید ۲.۳۲:۶۹؛ تنزیه ۱.۳۰۹:۱۵۸؛ تکبیر ۱.۳۰۹:۱۵۸؛ توحید ۲.۲۳:۵۸؛ شهادة در اسلام تنها کافی نیست تبری از کفر و کافری نیز در کار است ۱.۲۶۶:۱۲۱؛ ظاہرش مخالف علوم شرعیه قائل آن کیست ۳.۱۲۱:۱۲۶؛ کلون الله اشتباه می اندازد ۱.۲۳۴:۳۲؛ لانفی جمیع مشاہدات ۱.۲۷۲:۱۱؛

گ

ل

درجۀ پنجم مخصوص بانبیاء اولی العزم است ۲.۵۴:۹؛ آن سرورﷺ (محمدﷺ) درجۀ ششم مخصوص بمقام محبوبیت آن سرورﷺ است ۲.۵۴:۹؛ المرسلین ۱.۱۱۴:۱۱۸؛ انبیا ۳.۱۱۴:۱۰۱؛ جمیع اصحاب در اصول دین لازم است ۱.۸۰:۷۳؛ حضرت رسالتﷺ بواسطۀ کمال مناسبت ۱.۱۶۰:۳۸؛ خلفای راشدین ۱.۲۵:۲۶؛ درجۀ ہفتم تعلق به نزول ہم تصدیق قلب است و ہم تمکین قلب و ہم اطمینان نفس ۲.۵۴:۹؛ سنت ۱.۳۷:۹۹؛ ۱۶۸-۱۶۹:۱.۳۱۳؛ سنت ہفت درجه است ۲.۵۴:۵؛ سید کونین ۱.۷۵:۶۲؛ شریعت ۱.۹۶:۸۸؛ شریعت فتوری نرفته باشد ۲.۳۰:۲۸؛ شریعت نبیﷺ متبوع را وصول بآن درجۀ اول بالذات است ۳.۸۸:۳۲؛ صاحب شریعتﷺ ۱.۳۳:۹۴؛ ۱۱۹-۱۲۰:۳.۱۲۱؛ صورت در رنگ حقیقت متابعت ۲.۵۴:۶؛ کمال روح و سر و خفی و اخفی منوط اند بمتابعت حضرت سرورﷺ (محمدﷺ) ۱.۲۵:۲۶؛ ملت ابراہیم ۳.۸۸:۳۲؛ و تبعیت محمدﷺ بی توسط متابعت ۳.۱۲۱:۱۲۱

متشابہات (ن.ک. محکمات) ۱.۷۳:۵۶؛ ۱.۹۶:۸۸؛ ۱.۲۷۶:۲۶؛ ۲.۱۸:۴۶ از ظاہر مصروف اند و بر تاویل محمول ۱.۳۱۰:۱۶۰؛ حقائق اند ۱.۲۷۶:۲۶؛ علماء راسخان را غیر از ایمان به متشابہات نصیب نمی یافت ۱.۲۷۶:۲۹؛ علم حقائق و اسرار ۱.۲۷۶:۲۵؛ قرآنی وآنچه در احادیث آمده است ۱.۲۷۲:۷

متکلم شخص بیحصول حال و بی وصول بدرجۀ اولی از کمال ۲.۹۵:۱۰۱

مجتہد ۱.۳۱:۸۶؛ ۱.۲۸۶:۵۰؛ خطای او ۱.۱۱۲:۱۱۶؛ مخطی از مواخذۀ مرفوع ۱.۲۷۲:۱۲

مجدد/مجددی ۳.۴۳:۱۰۱؛الف ۲.۴:۲۱؛ الف عبارت از قرب ولایت است که عبارت از قرب نبوت است ۳.۱۲۳:۱۴۵؛ بر سر ہر ماته از علماء این امت تعین مینما یند که احیای شریعت فرمایند ۱.۲۳۴:۴۳؛ صاحب این علوم و معارف ۲.۴:۲۰؛ مجدد الف ثانی نائب مناب حضرت عبد القادر است ۳.۱۲۳:۱۴۵؛ ہرمائته و خاتم الرسلﷺ و خلفاء راشدین ۳.۴۳:۱۰۱

مجذوب/مجذوبان ۲۸-۲۹:۱.۲۸۷؛ در مقام قلب ۱.۱۱۳:۱۱۷؛ سالك ۲.۵۴:۲؛ سالك و سالك مجذوب ۳.۱۲۱:۱۱۸؛ سالك و سالك مجذوب نیست ۲.۴۲:۱۰۷؛ سلوك ۱.۷:۱۳؛ ۱.۱۵:۳۳؛ سلوك جذب قلبی است نفس با روح در این مقام ممزوج است ۱.۲۸۷:۵۵؛ صاحب ہمت و توجه است ۱.۲۸۷:۶۰؛ محبت حق دارد ۱.۱۵۲:۲۹

بناز و تنعم میبرند و بی محنت شان بدرجات قرب میرساند ۳.۸۶:۲۵
مرادیت و قطع منازل ۱.۱۶:۳۶
مراقبه/مراقبات ۱.۲۹:۴۶؛ ذات ۲.۲۳:۵۹؛ صورت ۱.۳۱:۸۵
مرتبه/مراتب (ن.ك. دائره و مقام) اصالت که موطن اجمال است ۱.۲۳۴:۲۵؛ اعدام فی الحقیقت جمیع مراتب ذاتیه اوست ۱.۲۳۴:۲۸؛ الوهیت وجوب ذاتی و استغناء ذاتی مختص است ۱.۲۹۷:۱۳۵؛ امکان تعین روحی و تعین مثالی و تعین جسدی ۳.۳۳:۸۴؛ امکانی ۳.۳۳:۸۵؛ امکانیه (الامکانیة) ۱.۲۰۹:۱۰۴؛ اولی چون از مرتبهٔ حضرت نور صرف و جامع شعور و نور است ۳.۴۶:۳-۲؛ اولی مرتبهٔ ربوبیت است ۱.۲۹۷:۱۳۵؛ تفصیل دون مرتبهٔ اجمال است ۳.۱۱۴:۹۷؛ تفصیلی ۱.۲۳۴:۲۸؛ تنزیه ۱.۲۶۶:۱۱۷؛ ثانی تجلی اعتباری از اعتبارات ذات است ۳.۷۹:۱۳؛ ثانی ظهور در علم است ۳.۷۹:۱۴؛ ثانی وجود ظلی ۱.۲۳۴:۲۶؛ ثانیه مرتبهٔ عبودیت و مخلوقیت است ۱.۲۹۷:۱۳۶؛ جمع سالك ازین مقام بلند رود و چشم از افراط سکر باز کشاید ۲.۸۰:۸۰؛ حسن داخل همه دائرهٔ اسما و شیونات گشت ۱.۲۶۰:۷۸؛ حس و وهم ۳.۱۰۰:۷۰؛ حضور ۱.۷:۱۴؛ حیوة ۳.۷۳:۱۵۸؛ خارج بیش از مرتبهٔ علم ۳.۱۰۹:۸۹؛ ذات اثبات هیچ امر گنجایش ندارد ۳.۷۹:۱۰؛ ذاتیه که مجرد و اعتبار است در ذات ۳.۷۴:۱۶۱؛ ۳.۷۴:۱۶۱؛ سه گانه یعنی سرّ و خفی و اخفی ۱.۳۴:۹۶؛ شتی ۱.۲۰۹:۱۰۴-۱۰۳؛ صحابی هیچ ولی نرسد ۱.۲۰۷:۹۹؛ ظل تفصیل آن اجمال است ۱.۲۳۴:۲۶؛ ظلال فوق جهل و حیرت است ۲.۵۸:۲۷؛ عبدیت که فوق جمیع مراتب کمال است و بعد از حصول مقام محبوبیت است ۱.۲۴۹:۵۱؛ علم ۳.۱۰۹:۸۹؛ علیا فوق تجلیات ذاتیه از تجلیات فعل و صفت فوق جمیع تعینات است اما منشاء آن تجلیات ذاتیه همان نور صرف است ۳.۴۶:۴؛ علیا نور صرف حقیقت کعبهٔ ربانی یافته است ۳.۷۷:۵؛ فردیت ۱.۴:۹؛ فرق بعد الجمع ۱.۲۶۸:۱۴۰؛ فرق بعد الجمع و این مرتبه را مشائخ طریقت مقام تکمیل گفته اند ۱.۲۹۰:۹۳؛ فوق آن اسم که کالاصل اند ۲.۷۳:۶۷؛ فوق لا تعین ۳.۱۱۴:۱۰۱؛ کون و امکان ذاتی و افتقار ذاتی مختص است ۱.۲۹۷:۱۳۵؛ مراتب سلوك بتفصیل گذرانیده ۱.۳۴:۹۵؛ مقدسه و لو وهما ۳.۷۴:۱۶۲؛ موهوم آنرا با موجود هیچ جهتی از جهات باوی اثبات نمی نماید ۳.۶۸:۱۵۱؛ نبوت چون بقا اثنینیت است پس صحو از خواص آن مرتبه بود ۱.۳۰۲:۱۴۴؛ نفس ۳.۱۰۰:۷۰؛ نفس امر ۳.۱۰۰:۶۹؛ وجوب بطریق صورت ۱.۹۵:۸۵؛

۱.۱۷۱:۵۶؛ ۱.۱۹۳:۸۱؛ مصطفویه رونق نور سنت ۱.۲۶۰:۹۵؛ هفتاد و دو ۱.۴۷:۱۹

ممکنات (ن.ك.حقیقت ممکنات) بآن ظلال ممکنات گشته اند ۲.۴۳:۲۶؛ در خارج بر طبق آن صور علمیه وجودی پیدا کرده اند ۱.۲۳۴:۲۸؛ وجود شان ظلال اسما و صفات است ۳.۷۹:۱۱

منازل بعد از قطع منازل جذبه و سلوك و طی علوم و معارف ۱.۳۲:۸۹؛ سلوك ۱.۱۱:۲۴؛ سلوك فنا و بقا شبه به فنا و بقا ۱.۲۸۷:۵۷؛ سلوك مقصود ایمان حقیقی است ۱.۱۶۰:۴۰؛ طریقت و حقیقت ۱.۳۶:۹۸؛ طی ۱.۱۲۷:۱؛ عروج ۱.۱۸:۳۹؛ فنا از منازل کالبرازخ اند ۱.۲۵۷:۲۸؛ قطع ۱.۳۲:۸۹

مناسبت (ن.ك.نسبت) بخلائق ۱.۱۸۱:۲۸؛ بمطلوب ۱.۱۶۹:۵۴؛ تمام ۱.۴:۸؛ حصول رابطهٔ شیخ بی تعمل ۱.۱۸۷:۴۳؛ شدت ارتباط معنوی اول دلیل ۱.۱۸۹:۷۵؛

منامات و واقعات (ن.ك.الهام وكشف) اعتماد اعتبار نیست ۱.۱۹۰:۷۷؛ موافق طریق پیر ۱.۲۷۲:۱۹

منتهی/منتهیان (المنتهی) [ن:ك.نهایت] ۱.۲۶:۲۹؛ اتباع ۱.۹:۱۹؛ جزبه فنا نمی باشد ۱.۳۸:۱۰۱؛ ۱.۹۹:۹۸؛ حقیقی موافق ظاهر شریعت ۱.۱۳:۲۹؛ در رنگ مبتدیان سبق الف و با اختیار کنند ۲.۲۳:۵۹؛ ذوق در منتهی مفقود است ۲.۴۳:۱۱۳؛ صاحب تفصیل است و رجوع او به صفات جسمانیه ۱.۲۹۰:۹۶؛ صاحب علم تفصیل احوال است نه عدم علم ۱.۲۶۰:۹۴؛ غیر مرجوع ۱.۲۱۶:۱۲۱؛ غیر مرجوع بعالم مرتبهٔ تکمیل و افاده ندارد ۱.۲۸۷:۵۹؛ مرتفع الحجت ۱.۹۹:۹۹؛ مقاصد برسند برابطهٔ محبت یا بتوجه صاحب دولت ۱.۲۶۰:۹۳؛ هو الفانی فی الله و الباقی بالله ۱.۲۸۵:۴۳

موت/موتی ابدی ۱.۲۰۰:۸۹؛ اشد احتیاج است ۱.۱۵۹:۳۵

موجود/موجودات خارجی ۲.۱:۸؛ ۲.۱۱:۳۳؛ خارجی جل سلطانه ما ورای ورای افهام ماست ۳.۵۸:۱۳۴؛ در خارج همین تنزیه صرف است ۳.۷۴:۱۶۴؛ دو موجود کائن نیست ۲.۹۸:۱۱۲؛ سه مرتبه دارد مرتبهٔ وهم و مرتبهٔ دوم نفس امر است که صفات و افعال واجبی آنجا کائن است مرتبهٔ سیوم خارج است ۳.۱۰۰:۲۹؛ نه داخل موهوم است و نه خارج موهوم و نه اتصال بموهوم دارد ۲.۹۸:۱۱۲

مولود خوانی ۳.۱۵۷:۲؛ منع مولود بود که عبارت از قصائد و اشعار نعت و اشعار غیر نعت خواندن است ۱.۲۷۲:۱۹

مهدویت دعوی ۲.٦٧:۵۰

میم حرف که از غوامض اسرار الهی است و حلقهٔ میم طوق عبودیت است ۳.۹٦:۵۸

ن

نبوت (ن.ك.کمالات نبوت) اثبات ۳.۹۱:۴۳؛ از مشكاة انوار نبوت میاید ۲.۴:۲۰؛ افضل از ولایت است ۱.۲۵۱:۵٦؛ ۱.۳۰۲:۱۴۳؛ خاتم ۲.۱:۷؛ راه ۱.۷۷:٦٦؛ درجهٔ شهادت جمع شود ۳.۱۲۲:۱۳٦؛ رو بخلق در مدارج نزول ۱.۲٦۰:۸۱؛ رو به خلق ۱.۹۵:۸۷؛ عبارت از قرب الهی است ۱.۳۰۱:۱۴۰؛ عبارت از محصول هر دو کلمهٔ مقدسه است ۲.۷۱:٦۴؛ فی الحقیقه بالا تراست وکمال صحو و بقاء است ۱.۱۸:۳۹؛ کمالات ۱.۲۴:٦۵؛ محمدﷺ ۱.۴٦:۱۷؛ مخالف طور عقل است ۱.۲٦٦:۱۲۲؛ منکران ۱.٦۳:۴۲؛ نبی از ولایت او افضل است ۱.۱۰۸:۱۱۲؛ نبی بهتر است از ولایت ۱.۳۰۱:۱۴۲؛ و رسالت درجه ایست از راه عنصر خاك آمده است که مخصوص به بشر است ۱.۲٦٦:۱۲۳

نبی (ن.ك.محمدﷺ در فهرست اشخاص و انبیا در فهرست گرو ها)

نجات/ناجیه آخر کار ۱.۱۹۳:۸۱؛ ابدی ۱.۵۹:۳۳؛ ۱.٦۳:۴۱؛ از صورت کائن است ۳.۳۲:۷۹؛ اهل ۱.۷۳:٦۰؛ مدار ۱.۷ ٦:٦۳؛ نزدیکترین راه از تکلیفات شرعیه تعجیز و تخریب نفس است ۳.۹:۱۸؛ واحده ۱.۸۰:۷۱

نجس العین ۳.۲۲:۴۹-۴۸

نزول (ن.ك.تنزل و عروج) ۱.۱۱:۲۵؛ ۱.۱۵:۳۳؛ ۱.۹۹:۹۷ برای دعوت است و تکمیل ۳.۴٦:۱۰۸؛ به عالم اسباب فرود میاید ۱.۲۱٦:۱۲۰؛ تا مقام قلب ۱.۱٦:۳۵؛ حصول مناسبت در میان مرشد و مترشد ۱.۲۱٦:۱۲۱؛ در مقام قلب به حقیقت مقام فوق است که مقام ارشاد است ۱.۱٦:۳٦؛ نبوت بظاهر و باطن متوجه خلق است ۲.۴٦:۱۲۷؛ و عروج ۱.۲:٦؛ ولایت ۲.۴٦:۱۲۷؛ یافته ۱.۱۵:۳۲

نساء (ن.ك.زنان در فهرست گروها)

نسبت/نسبتها (ن.ك.مناسبت) ۱.۳۱:۸۵؛ آفاق و انفس ۱.۱۴:۳۱؛ از حضور وآگاهی خاص است ۱.۲۲۱:۳؛ اصالت و ظلیت اثبات کرده ۳.۱۲۲:۱۳۴؛ اعطای ۱.۲۲۱:۲؛ امکان و وجوب ۲.۲:۱۲؛ اهلیت ۱.۴۵:۱۴؛ ایشان فوق همهٔ نسبتها آمده ۱.۱٦۸:۵۲؛ این بزرگواران ۱.۲۱:۴۵؛ باطن و محافظت سهم است ۱.۲۱۷:۱۲۲؛ باین شریعت

نشانی نیست درین صورت نمیتوان گفت که نقطه داخل دائره است ۲.۹۸:۱۱۳

نماز (صلوة /صلوات) ۱.۳۷:۹۹؛ ۱.۵۲:۲۵؛ ۱.۳۱۲:۱۶۳؛ ۲.۹۶:۱۰۵؛ احیا این عمل از اہم سہام اسلام است ۲.۶۹:۶۰؛ اداء ۱.۱۳۶:۱۶؛ اداء که نہایت مراتب قرب است و معراج مومن است ۲.۴۶:۱۲۷؛ اذان ۱.۳۰۲:۱۴۸؛ ارکان ۱.۲۶۶:۱۳۲؛ ارکان تعدیل در نماز که نزد اکثر علمای حنفیه واجب است ۲.۸۷:۸۶؛ اوقات ۱.۷۳:۵۵؛ با جماعت ۲.۶۷:۵۱؛ ۲.۶۹:۵۸؛ ۲.۶۹:۶۰؛ بامداد ۱.۷۹:۷۰؛ بر سکون و وقار است ۱.۳۱۲:۱۶۵؛ بطول ۳.۱۱:۲۱؛ به جمیعت و جماعت ۲.۳۱:۲۸؛ بہترین عبادات است بعد ایمان بالله و برسولﷺ ۳.۱۷:۳۹؛ پنج وقت بجماعت التزام نماید ۲.۴۸:۱۳۲؛ پنجگانه ۱.۳۷:۹۹؛ تسویۂ صفوف از اقامت ۲.۵۴:۸؛ تہجد ۲.۳۱:۲۸؛ ۳.۱۷:۳۹؛ تفاصیل ۱.۲۶۶:۱۳۳؛ تہجد از ضروریات طریق است ۲.۶۹:۶۱؛ جماعت ۱.۵۲:۲۵؛ ۱.۷۳:۵۸؛ ۱.۹۶:۸۸؛ ۱.۱۸۹:۷۵؛ ۱.۲۶۰:۸۸؛ ۱.۲۸۸:۷۴؛ جنازه ۱.۲۶۶:۱۲۶؛ ۳.۱۲۲:۱۳۶؛ چاشت ۳.۱۷:۴۰؛ حقیقت با حضور قلب ۱.۳۰۵:۱۵۱؛ خفتن ۱.۲۹:۷۵-۷۶؛ در روز قیامت ابتدای محاسبه ۲.۶۷:۵۱؛ رفع یدین ۲.۱۲۶:۱۴۱؛ صبح ۱.۲۷۲:۱۳؛ صد بار تسبیح و تحمید و تکبیر و تہلیل بعداز نماز فرض ۱.۳۰۴:۱۵۰؛ صورت حقیقت ندارد ۱.۸۵:۷۹؛ عیدین از ضروریات اسلام است ۱.۲۶۵:۱۰۴؛ طہارت ۱.۱۰۲: ۱۰۴؛ غسل ۳.۱۲۲:۱۳۶؛ فارق اسلام وکفر ۱.۲۶۰:۸۹؛ قناعت به تنہائی کفایت کنند ۱.۲۶۰:۸۸؛ قومه و جنسه را نیز باطمینان باید ادا کرد ۳.۴۱:۹۵؛ مجمل ۱.۲۲:۵۴؛ مخصوص بآخرت است و این دولت مخصوص باین امت ۱.۲۶۱:۹۶؛ مراد ازنجاست خبث باطن باشد ۳.۲۲:۴۸؛ مطمئنه ۱.۹:۱۹؛ معراج مومن است ۱.۲۶۳:۱۰۰؛ ۱.۲۶۶:۱۳۳؛ ۱.۳۰۴:۱۵۰؛ ۲.۲۰:۴۸؛ ۳.۱۲۱:۱۲۳؛ مقام تلاوت در نماز است ۱.۳۲:۸۹؛ مماثل صلوات که سید البشر و حضرت خلیل است ۱.۳۱۱:۱۶۲؛ منافق و مسلم ۲.۵۴:۲؛ منتہی ۱.۳۰۵:۱۵۲؛ منتہی برای تحصیل آن کیفیت ۱.۲۸۵:۴۰؛ نافله ۱.۴۵:۱۵؛ نجاست ۳.۲۲:۵۰؛ نوافل مناسب حال منتہی است ۱.۲۴۴:۴۲؛ نہایت قرب در دنیا ۱.۱۳۷:۱۷؛ وحدت ۱.۲۹:۷۶؛ وتر تا اخیر ۱.۲۹:۷۶؛ ہفتده رکعت ۱.۱۹۱:۷۸

نور/انوار از زمین مقدسۂ بیت الله برین درویش ظاہر ساخته ۲.۲۲:۵۵؛ بمطالعه مشہود و تفصیل او بر شعور سابق باقی است ۱.۲۲:۵۴؛ بی صفتی و بی کیفی است ۲.۲۲:۵۵؛ در آسمانہا و زمین بتوسط ظلال بوده است

است ۲.۳:۱۳؛ بر قدم ہر نبی ۱.۲۱:۴۶؛ بظاہر متوجه بخلق است و بباطن باحق است ۲.۴۶:۱۲۶؛ بواسطۂ انتساب بحضرت صدیق ۱.۲۵۱:۵۶؛ بیرون جذبه و سلوك و آفاق و انفس قدمگاہی نیست ۲.۴۲:۱۰۸؛ ثانی نبوت است ۱.۲۲:۵۵؛ جزو نبوت ۱.۹۵:۸۷؛ جمیع انبیا ۱.۷۷:۶۶؛ جمیع ولایات ظلال کمالات مقام نبوت اند ۱.۲۶۰:۸۰؛ حضرت خلیل ۳.۱۱۴:۱۰۱؛ خاتم ۲.۱:۷؛ خلت ۳.۸۸:۳۴؛ ۳.۹۴:۵۳؛ خلت مرکز دائره است ۳.۹۴:۵۲؛ خلت مناسبت ۳.۹۴:۵۱؛ خلیلی منشاء آن خلت است در میان ولایت محمدی و در میان حضرت ذات ۳.۹۳:۴۸؛ دایره ۱.۳۱:۸۲؛ در ظلی از ظلال ۱.۱۴۷:۵۸؛ در مقام ولایت تصرفات و ظہور کرامات است ۱.۲۵۶:۶۷؛ در ولایت گرفتاری بظلال است ۱.۳۰۶:۱۵۵؛ در ہبوط بکلیت رو بخلق نیست بلکه باطنش بحق است ۱.۲۶۰:۸۱؛ درجات ۴۵-۱.۲۱:۴۶؛ ۱.۷۷:۶۷؛ رو به حق ۱.۹۵:۸۷؛ سحرۂ فرعون ۱.۳۱۱:۱۶۲؛ سه گانه است ۱.۱۸:۳۷؛ سه گانه که ولایت صغری و ولایت کبری و ولایت علیا است ۱.۲۶۰:۹۲؛ سیر در مدارج ولایت ۱.۲۲۱:۷؛ صاحب ولایت مقامات عروج را تمام ناکرده ۱.۲۶۰:۸۱؛ صادق ۲.۴۶:۱۲۶؛ ۲.۵۰:۱۳۵؛ ۲. صغری که ولایت اولیا است ۱.۲۶۰:۷۵؛ ۱۳-۲.۳:۱۴؛ ظلی است که بولایت صغری معبر است و ولایت اولیا است ۱.۳۰۲:۱۴۵؛ ظلی که ولایت صغری است ۲.۳:۱۳؛ عامه مطلق ولایت است ۱.۱۳۵:۱۳؛ عبارت از قرب الٰہی است ۱.۳۰۲:۱۴۳؛ ۲.۹۲:۸۹؛ عبارت است از فنا و بقا ۱.۱۳۵:۱۳؛ ۱.۲۱۵:۱۱۹؛ ۱.۳۰۱:۱۴۲؛ علیا که ولایت مخصوص ملاء اعلی است ۱.۲۶۰:۷۷؛ ۱.۲۶۰:۷۹؛ عیسوی ۱.۲۵۱:۵۴؛ فنا در ولایت خاصه اتم است ۱.۱۳۵:۱۳؛ فوق عبدیت مقامی نیست ۱.۳۰:۸۱؛ قلب ۲.۲۱:۴۹؛ کمالات ۱.۲۰۸:۱۰۱؛ مرتبۂ ۱.۱۴۷:۲۵؛ مقام عبدیت است ۱۰۳۰:۸۱؛ ملاء اعلی ہرچند از حجب اسما و صفات بلند رفته است لیکن از حجب شیون و اعتبارات ذاتیه چاره ندارد ۱.۳۰۲:۱۴۳؛ ملك افضل است از مناسبت بحضرت ابراہیم ۱.۲۵۱:۵۳؛ و شریعت و تابعت نبیﷺ ۱.۱۰۷:۱۱۰؛ ورای سطور نظر عقل است ۱.۱۹۸:۸۸

ولایت احمدی ۳.۹۶:۵۸؛ ناشی از محبوبیت صرف که شائبۂ محبیت ندارد ۳.۹۶:۵۷

ولایت انبیا از ظل گذشته است مطلوب نفی متعلقات سؤ صفات بشریت است ۱.۳۰۲:۱۴۵؛ نسبت مجهول الکیفیت ۱.۲۶۰:۹۲؛ نشان اقربیت است ۱.۲۶۰:۹۲؛ و ملائکه ۱.۲۶۰:۷۹؛ ہر چند از ظلیت برآمده

است ۱.۳۰۲:۱۴۳

ولایت خاصه ۱.۲۴:۶۵؛۱.۲۳:۱۳۶؛ ۲.۵۰:۱۳۶؛ ۳.۸۹:۳۸؛ ۳.۱۰۳:۸۳؛ اخلاصی که به تمحل و تکلف محتاج است ۱.۵۹:۳۶؛ خاصهٔ سبحث است ۱.۲۱۶:۱۱۹؛ محمدیه ۶۶-۱.۷۷:۶۶؛ ۱.۱۳۵:۱۴؛ ۱.۲۱۲:۱۱۴؛ ۱.۲۸۷:۶۴؛ ۲.۵۷:۱۹؛ محمدیه فنا و بقا ۱.۱۹۶:۸۶؛ محمدیه فوق جمیع ولایات انبیا ست ۱.۲۹۳:۱۱۸؛ موسوی ۱.۲۱۲:۱۱۴؛ ولایت محمدیست ۱.۱۳۵:۱۳

ولایت کبری تخت صدر فی الحقیقت فوق جمیع مقامات عروج مرتبهٔ ولایت کبری است ۱.۲۶۰:۹۰؛ که ولایت انبیا است ۲.۳:۱۳

ولایت محمدی (ن.ك.ولایت خاصه/محمدیه) ۱.۲۱:۴۵؛ ۱.۲۱:۴۹؛ ۱.۲۷۲:۹؛ ۱.۲۹۳:۱۱۹؛ ۱.۳۱۳:۱۷۱؛ ۲.۶:۲۲؛ ۵۱-۳.۹۴:۵۲؛ ۳.۹۵:۵۵؛ ۳.۹۶:۵۸؛ از مقام محبوبیت اوست ۳.۹۶:۵۷؛ از ولایت موسوی ہم اسبق آمد و اقرب ۳.۹۳:۴۹؛ غلبهٔ محبت ۲.۶:۲۳؛ که منشاء محبت است و مرکز ولایت خلیلی است ۳.۹۳:۴۸؛ نقطهٔ مرکز دائرهٔ ولایت خلیلی است ۳.۹۴:۵۱؛

ولایت موسوی ۱.۲۳۶:۳۶؛ ۱.۳۰۶:۱۵۳؛ ۱.۳۱۱:۱۶۲؛ ۱.۳۱۳:۱۷۱؛ ۲.۶:۲۳؛ ۳.۹۳:۴۹؛۳.۹۴:۵۲؛ جانب یمین ولایت محمدی واقع شده است ۱.۲۵۱:۵۴؛که بالاصالت ناشی ا ز محبت صرف است ۳.۹۵:۵۵

ولایت نبی ۱.۲۶۶:۱۲۳؛ افضل است ۱.۷۷:۶۶؛ ۱.۹۵:۸۷؛ افضل است از نبوت او ۱.۲۶۸:۱۳۹؛ که از مقام قلب ناشی شده افضل است از ولایت ولی که از مقام خفی ناشی گشته است ۱.۲۶۰:۸۵

ولی (ن.ك.اولیا در فهرست گروہا)

وہم تمیز در میان صورت و حقیقت ہر چند در وہم است ۳.۷۱:۱۵۴؛ متوہم در میان آئینه و در میان صورتی که در آن آئینه است ۳.۶۳:۱۴۰

ه

ہر ذره از ذرات موجودات چه عرض و چه جوہر و چه آفاق و چه انفس او را دروازهٔ غیب الغیب ۳.۱۱۰:۹۲

ہزار سال آخرت این امت از بدایت الف ثانی است از ارتحال آنسرورﷺ ۱.۲۶۱:۹۸؛ اکمل علوم بعد از ہزار سال ۱.۲۳۴:۳۳؛ باجابت مقرون گشت و مسئول مستجاب شد آن سرورﷺ را ۳.۹۴:۵۳؛ بعد از مضی ہزار سال آن تفصیل ایشان را نیز میسر شده ۱.۲۶۰:۸۵؛ بعد از این

نقطۂ مرکز دائرۂ ثانی که حقیقت محمدی بآن مربوط است ۳.۹۴:۵۲؛ دقائق کمالات مبدء را بیان نمایم ۳.۱۰۰:۸۰؛ ظلمات کفر و بدعت مستولی گشته است و نور اسلام و سنت نقصان پیدا کرده ۳.۹۶:۵۹؛ کمال که بعد از ہزار سال بوجود آمده است ۱.۲۶۱:۹۷؛ محمد احمد گشت و ولایت محمدی بولایت احمدی انتقال فرمود ۳.۹۶:۵۸

ہوش در دم ۱.۲۹۵:۱۳۰

ہیئتِ وحدانی ۲.۲۱:۵۰؛ ۲.۲۱:۵۳؛ ۲.۷۹:۷۴؛ ۳.۱۱:۲۰؛ ۳.۱۱:۲۱ حقیقی بود نه اعتباری ۲.۲۱:۵۴؛ که از مجموع عالم خلق و عالم امر ناشی گشته است رئیس ہمه عنصر خاك است ۱.۲۶۰:۸۰؛ که در عالم کبیر است ۲.۱۱:۳۵؛ و عدم شرکت صفات علی تفاوت الدرجات ۲.۱۱:۳۵؛ و فوق ہمۂ اینها ۲.۱۱:۳۵

ی

یاد داشت ۱.۲۷:۷۳؛ ۱.۱۵۱:۲۷؛ بر این مرتبه را تجلی ذاتی و شهود ذاتی نیز می گویند ۱.۲۹۰:۹۷؛ تمام ۱.۲۶:۶۹؛ عبارت از دوام حضور است ۱.۲۸۵:۴۱؛ مادام که دوام بیٔ پردگی پیدا نکند نام یاد داشت برآن اطلاق نمی شود ۱.۲۹۰:۹۹؛ نهایت مرتبۂ کمال است ۱.۶۰:۳۸

یقین (ن.ك. علم الیقین و عین الیقین و حق الیقین) ۱.۱۱:۲۶؛ ۱.۲۰۹:۱۰۸ اتمیت اکملیت مقامات ۱.۱۸۱:۶۷؛ بدون تزکیه ۱.۴۶:۱۷؛ بر قرب است ۱.۱۸۱:۶۷؛ بنور ایمانی ۱.۴۴:۱۳؛ به قرب نیست ۱.۱۸۱:۶۷؛ تحصیل ۱.۴۶:۱۷؛ ۱.۹۴:۹۰؛ حقیقی ۱.۴۶:۱۸؛ خاص ۳.۱۵:۲۵؛ سه درجه است علم الیقین و عین الیقین و حق الیقین ہمه داخل علم الیقین است ۳.۱۰۰:۷۲؛ محتاج به دلائل و براہین است ۱.۱۸۱:۶۸

فہرست اشخاص

بترتیب نسبت و کنیت

آ

پ

ت

چ

ح

خ

د

ذ

ر

ز

ص

ض

ط

غ

گ

ل

م

ن

فهرست گروها و فرقه ها

ا

۱.۲۲۰:۱۲۸؛ نظر انبیا نیز فوق اقدام ایشان صعود میفرماید ۱.۲۹۵:۱۳۰؛ نیز ازین سر اطلاع نداده اند ۳.۵۸:۱۳۳؛ بر چند یکی از دیگرافضل بود ۳۰۸۸:۳۱

انبیاء اولو (اولی) العزم ۱.۶۳:۳۱؛ ۱.۲۴۹:۵۱؛ ۱.۲۸۴:۳۹؛ ۱.۲۹۳:۱۱۸؛ ۱.۲۹۴:۱۲۸؛ اعلام بحل امری شده ۲.۵۵:۱۲؛ افضلیت ۱.۲۰۹:۱۰۸؛ با وجود اصالت تبعیت محمدﷺ ۳.۱۲۲:۱۲۷؛ بالا صالت صاحب دعوت است ۲.۵۷:۲۱؛ پیغمبرغیر اولی العزم اعلام بحرمت آن ۲.۵۵:۱۲

انبیاء بنی اسرائیل (ن.ک.بنی اسرائیل) ۱.۲۳۴:۳۳؛ ۱.۲۴۸:۵۰؛ ۱.۲۴۹:۵۱؛ ۱.۲۶۸:۱۳۹؛ ۲.۷۲:۶۵؛ ۲.۹۵:۱۰۱

اوتاد ۱.۲۱:۴۶؛ ۱.۲۳۴:۲۸؛ ۱.۲۵۱:۵۶؛ ۲.۴:۲۱؛ ۳.۱۲۳:۱۴۵-۱۴۴؛ مقام اوتاد ۱.۲۵۱:۵۶

اولیاء /ولی ۱.۲۰۸:۱۰۱؛ ۱.۲۰۹:۱۰۶؛ ۳.۸۹:۳۸؛ ۳.۱۰۰:۶۹؛ ۳.۱۲۳:۱۴۴؛ از ارتکاب ذنوب محفوظ اند ۲.۴۴:۱۲۱؛ از کشوف کونی غلط واقع میشود ۱.۲۱۷:۱۲۲؛ افضلیت بر نبی ۱.۱۰۸:۱۱۲؛ امت ۱.۶۶:۴۷؛ اولویت باجماع افضل اند ۱.۲۲۰:۱۲۹؛ بدرجهٔ نبی از انبیا نرسد ۱.۲۶۶:۱۲۳؛ بزوال اراده سعی مینمایند ۱.۳۰۲:۱۴۴؛ بصر اولیا تمام بصر میگردند ۳.۶۸:۱۵۲؛ بکلیت مرجوع اند ۱.۲۷۲:۴؛ بولایت خود اطلاع ندارند ۲.۹۲:۹۲؛ حصول تجلی ذات موہم فضل نباشد ۱.۲۹۴:۱۲۸؛ خاتم الاولیا و خاتم الولایة المحمدیه ۳.۷۷:۲؛ صاحب علم و کشف ۱.۲۱۶:۱۲۱؛ صاحب کرامات ۱.۱۰۷:۱۱۰؛ طبقهٔ با اعتبار کثرت ۱.۲۰۹:۱۰۷؛ طبقهٔ شبه به کمالات اصحاب ۱.۲۰۹:۱۰۶؛ ظل ولایت انبیا اند ۲.۷۶:۲۸؛ غیر مرجوع ۱.۲۵۱:۵۶؛ کاش این ہمهٔ خوارق از ما بظهور نمی آمد ۲.۹۲:۹۱؛ کمل ۱.۳۰:۸۲؛ ۱.۲۰۹:۱۰۷؛ کمل به تبعیت محمدﷺ ۱.۲۴۸:۵۰؛ مرادان و محبوبان اشت ۲.۷:۲۵؛ و صفات مناسب ایشان ۱.۱۰۷:۱۱۰؛ ولی از غیر ولی چگونه متمیز شود ۲.۹۲:۹۱؛ ہیچ ولی بمرتبهٔ صحابی نرسد ۲.۹۶:۱۰۸؛ ۳.۶۹:۱۵۳؛ ہیچ ولی بمرتبهٔ ہیچ نبی از انبیا نرسد اگرچه اورا بواسطهٔ متابعت پیغمبر خویش ۱.۲۸۸:۷۲

اہل اسلام ۱.۴۷:۱۹؛ ۱.۶۳:۴۲؛ ۱.۲۶۶:۱۲۱؛ از سنکرات محفوظ مانند ۱.۶۵:۴۶؛ ۱.۹۶:۸۹؛ اسلامیکه بعد از کفر طریقت است ۳.۴۹:۱۱۵؛ بسیار تنگ و تیره اند ۱.۱۹۵:۸۵؛ توحید ۱.۳۱:۸۳؛ جنت (الجنة) ۱.۹۸:۹۳؛ صلاح و تقوی ۱.۱۰۲:۱۰۴

ب

ت

فرائض و سنن مساهلات مینمایند ۱.۲۶۰:۸۸؛ عالم را موهوم گویند و
از اشکال جهت و نهایت وارهند ۳.۶۸:۱۵۴؛ کلامی مخالف شریعت
از کشف و سکر وقت معذور است ۱.۲۸۹:۸۹؛ متاخران ۲.۲:۱۱؛
متاخران ایشان ممکن را عین واجب دانسته اند ۲.۱:۵؛ محققین
۱.۷۹:۵۰؛ مخالف آرای علمای مجتهدین ۱.۲۷۲:۱۳؛ مستقیم احوال
از شریعت تجاوز نمیکند ۱.۲۸۹:۸۹–۸۸؛ مقصود بر کمالات ولایت و
معارف آنست ۱.۲۶۶:۱۲۳؛ نظر صوفیه باعتبار سکر و غلبهٔ حال است
۳.۳۲:۸۱؛ نمای جهلا ۱.۴۷:۱۹؛ وجودیه ۱.۲۶۶:۱۱۰

ع

عام (ن.ک.عوام)

عرفا/عارف اسباب تقلید است ۱.۲۲۷:۱۶؛ امتزاج عالم امر بعالم خلق این
امتزاج زائل شده است ۱.۲۲۲:۱۱؛ بذات واجب در رنگ قیام صفات
اوست ۳.۶۴:۱۴۳؛ بیملاحظهٔ اسما و صفات و شیون داند و تجلی
حضرت وجود صرف شمرد ۱.۲۳۴:۳۴؛ تام المعرفة بعد از رجوع بدعوت
بکلیت خود متوجه عالم میگردد ۲.۷۳:۶۷؛ صاحب یقین ۲.۲۱:۵۱؛
عمل عارفان محض برای تقلید طالبان است ۱.۲۲۷:۱۶؛ قدم از شریعت
بیرون مینهد ۲.۴۶:۱۲۹؛ قیام مخصوص بآن ذات موهوب نیست
۳.۸۰:۱۸؛ کامل بر صفات بشریت ۲.۳۳:۷۱؛ کامل تام المعرفت را
بعد از بقای ذات ۳.۶۵:۱۴۶؛ کامل را چون گرفتاری ذات اسما و صفات
از نظر او ساقط میگردد ۲.۱۱:۳۳؛ محتاج به عبادت اند ۱.۲۷۶:۲۷؛
مطلق ۳.۹۱:۴۵

عشرهٔ مبشره ۱.۲۵۱:۵۹

علماء ۱.۸:۱۷؛ ۱.۳۸:۱۰۲؛ آخرت ۱.۳۳:۹۳؛ ۱.۵۳:۲۷؛ ۱.۲۷۴:۱۸؛ اجماع
۱.۲۱۷:۱۲۵؛ احکام ۱.۷۳:۵۹؛ اختلافات ۱.۵۳:۲۶؛ اسلام علما از
حسن استعداد ۱.۱۹۴:۸۴؛ المتکلمین ۱.۸:۱۶؛ المجتهدین
المتمسکین ۱.۳۱۲:۱۶۶؛ است خود را همچو انبیاء بنی اسرائیل
۱.۲۹۴:۱۲۸؛ علماء اینها در رنگ انبیا بنی اسرائیل شده ۱.۲۴۸:۵۰؛
اهل حق ۱.۱۸:۳۹؛ ۱.۴۷:۱۹؛ ۱.۱۲۵:۴؛ ۱.۱۵۷:۳۳؛ ۱.۱۶۸:۵۴؛
۱.۲۸۶:۴۸؛ اهل حق را مصداق کشف خود باید ساخت ۱.۲۸۶:۴۷؛
این وقت ۱.۵۳:۲۷؛ بصواب اقرب است ۱.۴۱:۳؛ بنقل یا باستدلال
است ۱.۲۸۶:۴۸؛ بواسطهٔ متابعت انبیا بکمالات نبوت و علم آن نفوذ
کرده است ۱.۲۶۶:۱۲۳؛ بوجود کثرت قائل اند مقصود شان ابقا
شریعت است ۳.۳۲:۸۱؛ بهترین ۱.۵۳:۲۷؛ بهترین خلایق

ن

اندراج نهایت در بدایت است ۱.۲۰۶:۹۸؛ این را طریق اصحاب کرام علیهم الرضوان ثابت کرده است ۱.۲۲۹:۱۸؛ تعلیم ۱.۳۱:۸۳؛ جذبه بر سلوك مقدم است ۱.۲۸۷:۵۵؛ سکوت از لوازم طریق ایشان است ۱.۲۲۱:۲؛ سلسلة الذهب ۱.۶۶:۴۷؛ سنت است ۱.۱۶۸:۵۲؛ طریق اصحاب کرام است ۱.۲۸۱:۳۵؛ طریق اقرب است ۱.۱۱:۲۵؛ طریقهٔ ۱.۲۱:۴۵؛ طریقهٔ ما طریقهٔ اصحاب کرام است علم سلوك و تسلیك هیچ در کار نیست ۱.۲۶۰:۹۳؛ طریقهٔ نا مسلوك ۱.۲۰۰:۹۲؛ طریقهٔ نقشبندیه ابتدا سیر از قلب بوده که ازعالم امر است و تطهیر قالب میفر مایند ۸۱-۱.۲۶۰:۸۲؛ طریقهٔ نقشبندیه غیر از این به هیچکس هیچ طریقه تعلیم نکنند ۱.۲۳۸:۳۹؛ طریقی که اقرب و اسبق و اوفق و اوثق و اسلم و احکم و اصدق و اول است ۱.۲۹۰:۹۰؛ عجب قافله سالار انند ۲.۲۳:۶۰؛ قافله سالار ۱.۱۶۸:۵۲؛ متابعت از سنت نموده اند و اجتناب از بدعت فرموده ۱.۲۶۶:۱۳۴؛ متابعت سنت میکنند ۱.۲۱۰:۱۱۲؛ مشایخ ابتدا سیر از عالم امر اختیار کرده اند ۱.۱۴۵:۲۳؛ مشایخ ابتدای سیر از عالم اختیار کرده اند؛ طریق اصحاب کرام است ۱.۵۸:۳۱؛ مشایخ طریقهٔ ۱.۱۴۵:۲۳؛ نسا و صبیان متساوی ۱.۲۰۰:۹۲؛ نسبت ۱.۴۵:۱۴؛ ۱.۲۹۶:۱۰۵؛ نسبت ایشان فوق همهٔ نسبتها است ۱.۲۰۶:۹۸؛ نسبت صحو در ایشان غالب باشد ایشان فوق جمیع نسبتهای سائر سلاسل باشد ۱.۲۵۱:۵۶؛ نسبت نقشبندیه عبارت از این حضور است ۱.۲۹۰:۹۱؛ نهایت دیگران در بدایت ایشان مندرج گشت ۱.۵۸:۳۱؛ و حضور ۲.۳:۱۳؛ واقعات را اعتبار نمی نهند و به تعبیر وقائع طالبان متوجه نمیگردند ۲.۵۸:۲۸

•

هنود ۳.۴۱:۹۳؛ ۳.۱۲۱:۱۱۹

فہرست کتابہا و رسالہ ہا

ا

ب

ت

ش

ص

ع

غ

ف

ق

ک

گ

ل

م

فہرست نام مکانہا

ا

ب

ت

ج

ح

خ

د

ر

س

ش

ع

ف

ن

ہ

ی

شمارۂ صفحات مکاتیب در جلدهای سه گانۂ مکتوبات احمد سرہندیؒ به تصحیح نور احمد

جلد اول

شمارۂ مکتوب	صفحات
۱	۳-۵
۲	۵-۶
۳	۷
۴	۷-۱۰
۵	۱۰
۶	۱۰-۱۲
۷	۱۲-۱۴
۸	۱۵-۱۷
۹	۱۷-۱۹
۱۰	۱۹-۲۰
۱۱	۲۰-۲۷
۱۲	۲۷-۲۸
۱۳	۲۸-۲۹
۱۴	۲۹-۳۲
۱۵	۳۲-۳۴
۱۶	۳۴-۳۶
۱۷	۳۷
۱۸	۳۷-۴۳
۱۹	۴۴
۲۰	۴۴
۲۱	۳۵-۴۹
۲۲	۵۰-۵۵
۲۳	۵۶-۶۱
۲۴	۶۱-۶۵
۲۵	۶۶-۶۷
۲۶	۶۷-۷۲
۲۷	۷۳-۷۴
۲۸	۷۴-۷۵
۲۹	۷۵-۷۸
۳۰	۷۸-۸۲
۳۱	۸۲-۸۸
۳۲	۸۸-۹۲
۳۳	۹۲-۹۴
۳۴	۹۴-۹۶
۳۵	۹۶-۹۷
۳۶	۹۷-۹۹
۳۷	۹۹
۳۸	۱۰۰-۱۰۳
۳۹	۱۰۳
۴۰	۱۰۴
۴۱	۲-۵
۴۲	۵
۴۳	۶-۱۰
۴۴	۱۰-۱۳
۴۵	۱۳-۱۶
۴۶	۱۶-۱۸
۴۷	۱۸-۲۰
۴۸	۲۰-۲۲

۱۱۳	۱۱۷	۱۴۵	۲۳
۱۱۴	۱۱۹—۱۱۸	۱۴۶	۲۴
۱۱۵	۱۱۹	۱۴۷	۲۵—۲۴
۱۱۶	۱۲۰	۱۴۸	۲۶—۲۵
۱۱۷	۱۲۱—۱۲۰	۱۴۹	۲۶
۱۱۸	۱۲۱	۱۵۰	۲۷—۲۶
۱۱۹	۱۲۲—۱۲۱	۱۵۱	۲۷
۱۲۰	۱۲۳	۱۵۲	۲۹—۲۸
۱۲۱	۱۲۴—۱۲۳	۱۵۳	۳۰—۲۹
۱۲۲	۱۲۴	۱۵۴	۳۱—۳۰
۱۲۳	۲	۱۵۵	۳۱
۱۲۴	۳	۱۵۶	۳۲—۳۱
۱۲۵	۵—۴	۱۵۷	۳۳—۳۲
۱۲۶	۶—۵	۱۵۸	۳۴—۳۳
۱۲۷	۷—۶	۱۵۹	۳۶—۳۵
۱۲۸	۸—۷	۱۶۰	۴۰—۳۶
۱۲۹	۹—۸	۱۶۱	۴۱—۴۰
۱۳۰	۹	۱۶۲	۴۳—۴۱
۱۳۱	۱۱—۹	۱۶۳	۴۶—۴۳
۱۳۲	۱۲—۱۱	۱۶۴	۴۷—۴۶
۱۳۳	۱۲	۱۶۵	۴۹—۴۷
۱۳۴	۱۳	۱۶۶	۵۰—۴۹
۱۳۵	۱۶—۱۳	۱۶۷	۵۱—۵۰
۱۳۶	۱۶	۱۶۸	۵۳—۵۱
۱۳۷	۱۷—۱۶	۱۶۹	۵۵—۵۳
۱۳۸	۱۸—۱۷	۱۷۰	۵۵
۱۳۹	۱۹—۱۸	۱۷۱	۵۷—۵۶
۱۴۰	۱۹	۱۷۲	۵۹—۵۷
۱۴۱	۲۰	۱۷۳	۶۱—۵۹
۱۴۲	۲۱—۲۰	۱۷۴	۶۲—۶۱
۱۴۳	۲۱	۱۷۵	۶۳—۶۲
۱۴۴	۲۲—۲۱	۱۷۶	۶۴—۶۳

۲۳۱	۴۲	۲۷۳	۲۲–۱۹
۲۳۲	۴۳–۴۲	۲۷۴	۲۳–۲۲
۲۳۳	۴۴–۴۳	۲۷۵	۲۵–۲۴
۲۳۴	۴۵–۴۴	۲۷۶	۲۹–۲۵
۲۳۵	۴۶–۴۵	۲۷۷	۳۲–۲۹
۲۳۶	۴۷–۴۶	۲۷۸	۳۳–۳۲
۲۳۷	۴۹–۴۷	۲۷۹	۳۴–۳۳
۲۳۸	۵۱–۴۹	۲۸۰	۳۵–۳۴
۲۳۹	۵۱	۲۸۱	۳۶–۳۵
۲۵۰	۵۲	۲۸۲	۳۷–۳۶
۲۵۱	۶۰–۵۲	۲۸۳	۳۸–۳۷
۲۵۲	۶۱	۲۸۴	۳۹–۳۸
۲۵۳	۶۲–۶۱	۲۸۵	۴۷–۳۹
۲۵۴	۶۳	۲۸۶	۵۳–۴۷
۲۵۵	۶۴–۶۳	۲۸۷	۷۲–۵۳
۲۵۶	۶۷–۶۴	۲۸۸	۷۵–۷۲
۲۵۷	۶۹–۶۷	۲۸۹	۸۹–۷۵
۲۵۸	۶۹	۲۹۰	۱۰۶–۸۹
۲۵۹	۷۴–۷۰	۲۹۱	۱۱۲–۱۰۶
۲۶۰	۹۵–۷۴	۲۹۲	۱۱۶–۱۱۲
۲۶۱	۹۹–۹۵	۲۹۳	۱۲۳–۱۱۶
۲۶۲	۹۹	۲۹۴	۱۲۹–۱۲۳
۲۶۳	۱۰۱–۹۹	۲۹۵	۱۳۱–۱۲۹
۲۶۴	۱۰۲–۱۰۱	۱	۱۱–۳
۲۶۵	۱۰۴–۱۰۳	۲	۱۲–۱۱
۲۶۶	۱۳۷–۱۰۴	۳	۱۹–۱۲
۲۶۷	۱۳۸–۱۳۷	۲۹۶	۱۳۳–۱۳۱
۲۶۸	۱۴۰–۱۳۸	۲۹۷	۱۳۶–۱۳۳
۲۶۹	۳–۲	۲۹۸	۱۳۷
۲۷۰	۳	۲۹۹	۱۳۸–۱۳۷
۲۷۱	۴–۳	۳۰۰	۱۴۰–۱۳۸
۲۷۲	۱۸–۴	۳۰۱	۱۴۳–۱۴۰

۳۰۲	۱۴۸–۱۴۳
۳۰۳	۱۴۹–۱۴۸
۳۰۴	۱۵۱–۱۴۹
۳۰۵	۱۵۲–۱۵۱
۳۰۶	۱۵۵–۱۵۲
۳۰۷	۱۵۶–۱۵۵
۳۰۸	۱۵۷–۱۵۶
۳۰۹	۱۵۹–۱۵۸
۳۱۰	۱۶۰–۱۵۹
۳۱۱	۱۶۲–۱۶۱
۳۱۲	۱۶۶–۱۶۲
۳۱۳	۱۷۴–۱۶۶

جلد دوم

۱	۱۱–۳
۲	۱۲–۱۱
۳	۱۹–۲۱
۴	۲۱–۱۹
۵	۲۲–۲۱
۶	۲۴–۲۲
۷	۲۶–۲۴
۸	۲۷–۲۶
۹	۲۹–۲۷
۱۰	۳۱–۲۹
۱۱	۳۶–۳۱
۱۲	۳۸–۳۶
۱۳	۳۹–۳۸
۱۴	۴۰–۳۹
۱۵	۴۲–۴۰
۱۶	۴۴–۴۳
۱۷	۴۵–۴۴
۱۸	۴۶–۴۵
۱۹	۴۷
۲۰	۴۸
۲۱	۵۵–۴۸
۲۲	۵۶–۵۵
۲۳	۶۱–۵۶
۲۴	۶۱
۲۵	۶۲–۶۱
۲۶	۶۳–۶۲
۲۷	۶۵–۶۳
۲۸	۶۶–۶۵
۲۹	۶۷
۳۰	۶۸–۶۷
۳۱	۶۹–۶۸
۳۲	۶۹
۳۳	۷۱–۷۰
۳۴	۷۲
۳۵	۷۴–۷۲
۳۶	۹۵–۷۴
۳۷	۹۷–۹۵
۳۸	۹۸
۳۹	۹۹–۹۸
۴۰	۱۰۰
۴۱	۱۰۱–۱۰۰
۴۲	۱۱۲–۱۰۱
۴۳	۱۱۶–۱۱۲
۴۴	۱۲۲–۱۱۶
۴۵	۱۲۶–۱۲۲
۴۶	۱۳۱–۱۲۶
۴۷	۱۳۲–۱۳۱
۴۸	۱۳۳–۱۳۲
۴۹	۱۳۳
۵۰	۱۳۸–۱۳۳
۵۱	۳–۲

۵۲	۳-۴
۵۳	۴-۵
۵۴	۵-۱۰
۵۵	۱۰-۱۸
۵۶	۱۸-۱۹
۵۷	۱۹-۲۱
۵۸	۲۱-۲۹
۵۹	۲۹-۳۰
۶۰	۳۰-۳۱
۶۱	۳۱-۳۳
۶۲	۳۳-۳۵
۶۳	۳۵-۳۶
۶۴	۳۶
۶۵	۳۶-۳۷
۶۶	۳۷-۴۰
۶۷	۴۰-۵۵
۶۸	۵۵-۵۸
۶۹	۵۸-۶۲
۷۰	۶۲-۶۳
۷۱	۶۳-۶۴
۷۲	۶۴-۶۵
۷۳	۶۶-۶۸
۷۴	۶۸-۷۱
۷۵	۷۱
۷۶	۷۲-۷۴
۷۷	۷۵-۷۸
۷۸	۷۸-۷۹
۷۹	۷۹
۸۰	۸۰-۸۱
۸۱	۸۱-۸۲
۸۲	۸۲-۸۳
۸۳	۸۳-۸۴
۸۴	۸۴
۸۵	۸۴-۸۵
۸۶	۸۵
۸۷	۸۵-۸۶
۸۸	۸۶-۸۷
۸۹	۸۷
۹۰	۸۸
۹۱	۸۸-۸۹
۹۲	۸۹-۹۵
۹۳	۹۵-۹۷
۹۴	۹۷-۹۹
۹۵	۱۰۰-۱۰۲
۹۶	۱۰۲-۱۱۰
۹۷	۱۱۰-۱۱۲
۹۸	۱۱۲-۱۱۷
۹۹	۱۱۷-۱۳۰

جلد سوم

۱	۵-۷
۲	۷-۸
۳	۹-۱۳
۴	۱۳-۱۴
۵	۱۴-۱۵
۶	۱۵-۱۶
۷	۱۶-۱۷
۸	۱۷
۹	۱۷-۱۹
۱۰	۲۰
۱۱	۲۰-۲۱
۱۲	۲۱-۲۲
۱۳	۲۳
۱۴	۲۳-۲۴
۱۵	۲۴-۲۶

۱۶	۲۷-۲۶	۴۸	۱۱۳-۱۱۱
۱۷	۳۳-۲۷	۴۹	۱۱۵-۱۱۳
۱۸	۳۵-۳۳	۵۰	۱۱۶-۱۱۵
۱۹	۳۵	۵۱	۱۱۷-۱۱۶
۲۰	۳۶	۵۲	۱۱۸-۱۱۷
۲۱	۳۸-۳۶	۵۳	۱۲۶-۱۱۸
۲۲	۵۰-۳۸	۵۴	۱۲۷-۱۲۶
۲۳	۵۶-۵۰	۵۵	۱۲۸-۱۲۷
۲۴	۶۳-۵۶	۵۶	۱۲۹-۱۲۸
۲۵	۶۴-۶۳	۵۷	۱۳۱-۱۲۹
۲۶	۶۸-۶۴	۵۸	۱۳۳-۱۳۱
۲۷	۷۱-۶۸	۵۹	۱۳۵-۱۳۳
۲۸	۷۳-۷۱	۶۰	۱۳۸-۱۳۵
۲۹	۷۴-۷۳	۶۱	۱۳۹-۱۳۸
۳۰	۷۶-۷۴	۶۲	۱۴۰-۱۳۹
۳۱	۷۸-۷۶	۶۳	۱۴۱-۱۴۰
۳۲	۸۲-۷۹	۶۴	۱۴۶-۱۴۱
۳۳	۸۵-۸۲	۶۵	۱۴۷-۱۴۶
۳۴	۸۶-۸۵	۶۶	۱۴۸-۱۴۷
۳۵	۸۷	۶۷	۱۵۰-۱۴۹
۳۶	۸۹-۷۸	۶۸	۱۵۲-۱۵۰
۳۷	۸۹	۶۹	۱۵۳
۳۸	۹۱-۹۰	۷۰	۱۵۴-۱۵۳
۳۹	۹۱	۷۱	۱۵۶-۱۵۴
۴۰	۹۲	۷۲	۱۵۷-۱۵۶
۴۱	۱۰۰-۹۲	۷۳	۱۶۰-۱۵۷
۴۲	۱۰۰	۷۴	۱۶۶-۱۶۰
۴۳	۱۰۱-۱۰۰	۷۵	۱۷۱-۱۶۶
۴۴	۱۰۵-۱۰۱	۷۶	۵-۲
۴۵	۱۰۷-۱۰۵	۷۷	۸-۵
۴۶	۱۱۰-۱۰۸	۷۸	۹
۴۷	۱۱۱-۱۱۰	۷۹	۱۶-۹

مکتوب	صفحه	مکتوب	صفحه
۸۰	۱۹–۱۶	۱۱۲	۹۴
۸۱	۲۱–۲۰	۱۱۳	۹۶–۹۴
۸۲	۲۱	۱۱۴	۱۰۴–۹۶
۸۳	۲۲	۱۱۵	۱۰۵–۱۰۴
۸۴	۲۳–۲۲	۱۱۶	۱۰۵
۸۵	۲۴–۲۳	۱۱۷	۱۰۹–۱۰۶
۸۶	۲۶–۲۴	۱۱۸	۱۱۴–۱۰۹
۸۷	۲۷–۲۶	۱۱۹	۱۱۶–۱۱۵
۸۸	۳۳–۲۷	۱۲۰	۱۱۷–۱۱۶
۸۹	۳۹–۳۵	۱۲۱	۱۲۶–۱۱۷
۹۰	۴۲–۳۹	۱۲۲	۱۳۳–۱۲۷
۹۱	۴۵–۴۲	۱۲۳	۱۳۶–۱۳۳
۹۲	۴۷–۴۵	۱۲۴	۱۳۸–۱۳۶
۹۳	۵۰–۴۷		
۹۴	۵۳–۵۰		
۹۵	۵۷–۵۳		
۹۶	۵۹–۵۷		
۹۷	۶۰–۵۹		
۹۸	۶۰		
۹۹	۶۲–۶۰		
۱۰۰	۸۱–۶۲		
۱۰۱	۸۲–۸۱		
۱۰۲	۸۲		
۱۰۳	۸۳–۸۲		
۱۰۴	۸۴–۸۳		
۱۰۵	۸۶–۸۵		
۱۰۶	۸۷–۸۶		
۱۰۷	۸۸–۸۷		
۱۰۸	۸۸		
۱۰۹	۹۱–۸۸		
۱۱۰	۹۲–۹۱		
۱۱۱	۹۴–۹۲		

friendly, scholarly, and wise support of these individuals, this project would have never been conceived.

If it were not for a grant from the Naqshbandiyya Foundation for Islamic Education, founded by Dr. Ahmed Mirza, this index would not have materialized. In this regard, I thank Shaykhs Muhammad Ma`sum Naqshbandi and Syed Afzal Hussain Jama`iti Naqshbandi, spiritual advisors to the Naqshbandiyya Foundation. It has been through Dr. Mirza's unceasing efforts that anonymous donors contributed to this project. I would like to heartily thank them and Dr. Mirza for their generous support. Through Dr. Mirza I contacted Dr. Professor Masood Ahmed, who has advised me on recent doctoral dissertations. Dr. Mirza also presented me with Zawwar Husayn's Urdu translation of the *Maktubat*. For questions concerning the early Naqshbandis mentioned in the *Maktubat*, Necdet Tosun of Marmara University in Istanbul has been my virtual library for determining their identity. Residing in Pakistan has facillitated the final stages of the index project during the 1999-2000 academic year. This is a result of a Fulbright Grant from the Department of Education and permission from my colleagues in the Department of Philosophy and Religious Studies at Lousiana State University, Baton Rouge, and the administration of LSU giving me leave for the year.

As the Mujaddidis repeatedly say, "The end is included in the beginning." The final pre-publication stages involved the same persons who had first initiated the project. Professor Iqbal Mujaddidi carefully scrutinized the indexes for persons and for books, Ahmad Javed did the final editing for the indexes of technical vocabulary and groups, while Suheyl Umar translated this introduction into Persian and edited the Qur'an and Hadith indexes. It is Suheyl Umar who is responsible for the countless final publishing details that make this book in your hands a tangible reality.

Arthur F. Buehler
Peshawar, Pakistan
1 May 2000

mentioned once on a page it usually is not recorded again. This means that the page mentioned for an entry containing analytical information might mention that word in a different context. Please note that the reader might need to supply the Persian *idafa* in some cases. For example, under the heading *ahkam* is *ijtihadi* which reads *ahkam-i ijtihadi* and under the heading of *ahmad* is *ism* which reads *ism-i ahmad*.

Compiling this index has been challenging because of the difficulty of balancing comprehensiveness with a level of detail that does not burden the reader. For explicitly overlapping or contrasting topics, cross-references are provided. Due to the interrelated nature of Sirhindi's ideas, one sentence could often be cited in five different places. Here each reference is cited once for ease of use. The reader is advised to look under many different rubrics, e.g., for those interested in Sirhindi's sufi concepts or juristic ideas, the *maqam* and *shari`a* entries are mini-indexes respectively. Other "mini-indexes" include *haqiqat, sifat, tariqat, `alam, `ilm, qalb, kamalat,* and *walayat*.

The **Index of Persons**, like the indexes that follow it, has been compiled with the goal of listing each name mentioned in the *Maktubat*. The first priority has been to use *nisba*s to order the names while cross-referencing has been provided for well-known individuals and for multiple permutations of a name. Honorifics are given in parentheses after the name. The notes of Nur Ahmad and Zawwar Husayn's Urdu translation are the basic secondary sources consulted for the limited biographical information supplied in brackets. This and the **Index of Groups** that follows are semi-analytical and the same provisos (*idafa* usage and one mention per page) that pertain for the Index of Terms and Technical Vocabulary apply here. The **Index of Groups, Index of Books,** and the **Index of Place Names** are fairly straightforward. For the **Index of Books** the Arabic definite article is disregarded in ordering the titles; authors, if mentioned in Nur Ahmad's notes, are noted in brackets. Responsibility for accuracy rests with the author. He kindly requests those using these indexes to be patient with any errors or omissions they might find.

Acknowledgements

In chronological order I would like to thank Muhammad Suheyl Umar, the present Director of the Iqbal Academy, and Ahmad Javed, Assistant Director(Acad)of the Iqbal Academy, for their encouragement and mentoring that that they have provided over the years. The late Hakim Muhammad Musa Amritsari/Lahori and Professor Iqbal Mujaddidi have continuously assisted and advised me in this project. It was Professor Mujaddidi who suggested many years ago that I read the *Maktubat* from cover to cover before writing my first book. He was entirely on the mark but time constraints only would have allowed me to use an index, if such had existed. Professor Mujaddidi kindly provided me with a rare copy of Muhammad Sa`id's book on hadith in the *Maktubat*. Without the

and the letter. This is particularly helpful for the longer letters. Each entry in this set of indexes has three numbers: Volume.Letter:Page number so 2.54:6 is an entry in volume two, letter fifty four on page six of the Nur Ahmad (non-Lahore/Istanbul) edition. Semicolons separate entries. Except for addressee, the additional topical information supplied at the beginning of most letters by Nur Ahmad has not been indexed except in special cases.

The **Qur'an Index** is arranged alphabetically by first letter and in the Arabic letter order (hamza before ba and ha before waw) in this and the Hadith index. As in early Qur'anic orthography, vowel markings and dagger alifs are not indicated. Such information can be found in modern published Qur'ans using the chapter/verse information provided. The number of the sura, a colon, and then the verse number, follows each entry; [19:3] is sura nineteen and verse three. In the Arabic this would be read from right to left [١٩:٣] so in the actual index such an entry would be sura three, verse nineteen.

The **Hadith Index** is arranged alphabetically by first letter for hadiths written in Arabic. Using Muhammad Sa`id's study and Nur Ahmad's notes, a preliminary indication where to find each hadith or closely-worded hadith has been included after most entries. Following Persian usage, the definite article of the scholar's *nisbas* has been omitted. Hadith specialists will be able to consult the sources indicated for further information. In terms of technical hadith authenticity there is a full spectrum of hadith in the *Maktubat*. Often what has been considered by many to be a hadith others have considered a sufi saying or a popular saying. God knows best. The criterion for inclusion in this index has been Ahmad Sirhindi, Nur Ahmad, or Muhammad Sa`id declaring a certain saying to be that of the Prophet. This includes *hadith qudsis* where a non-Qur'anic saying is attributed to God. Readers interested in hadith in Persian, sayings that resemble hadith, formal hadith analysis, and remarks of the Companions are advised to consult Mitaly's thesis mentioned above.

The **Index of Sayings** by sufis, imams, and other notables is also arranged alphabetically by first letter. This is not a comprehensive index but a representative sample of the kind of expressions found in the *Maktubat*. When Ahmad Sirhindi or Nur Ahmad mentions the source of the saying, it is noted in brackets after the entry.

The **Index of Terms and Technical Vocabulary** is the heart of the work and is explicitly analytical. Ideally, by reading entries in this index one can formulate an idea of the concepts discussed in the *Maktubat*. The goal has been to convey the main ideas of Ahmad Sirhindi and the ideas that he refuted, i.e., one should not assume that all ideas in the index are those of Ahmad Sirhindi. There is no claim for completeness in terms of each individual word being noted in the index; this is a conceptual index not a concordance of words. If an entry is

made noteworthy contributions. Prior to the Nur Ahmad edition, finished in 1334/1916 (the former date is *hijri* and the latter Common Era), Muhammad Sa'id, a disciple of 'Abdulghani bin Abu Sa'id Dihlawi, compiled some of the hadith used in the *Maktubat*, entitled *Tashyid al-mabani fi takhrij ahadith maktubat al-Imam Rabbani* (Hyderabad, Deccan: Matba' Fayd al-Karim, 1311/1894). The latest, and probably the most comprehensive, study on hadith in the *Maktubat* is the unpublished doctoral dissertation of Babur Baig Mitaly entitled, "Maktubat-i Mujaddid Alf-i Thani: takrij-i ahadith" (Lahore: Punjab University, 1994). In a summary that the author kindly sent, he notes 267 different hadiths in Arabic, of which roughly 40% are *marfu' sahih*, 25% *hasan*, 10% *da'if*, and 25% without formal classification. In addition there are 95 different hadiths in Persian translation of which roughly 50% are *marfu' sahih*, 25% *hasan*, 20% *da'if*, and 5% *maqtu'*. He notes 36 sayings of the Companions and 150 sayings of Ahmad Sirhindi that have similar meanings to hadiths. In the *Maktubat-i Imam Rabbani* (Karachi: Educational Press,1972) there is a short six-page index of the addressees. Clearly the most comprehensive set of indexes to date are in Zawwar Husayn's Urdu translation of the *Maktubat*, entitled, *Maktubat-i Hadrat Mujaddid Alf-i Thani ka Urdu tarjama*, 4 vols. (Karachi: Ahmad Brothers Printers, 1988-1993). In addition to the parallel topical indexes contained here, he has indexes for things, time-related things, and acts of worship. For an Urdu reader all of these indexes are useful, although one has to search in four different volumes for any given topic. Only page numbers are given (rather than the number of the letter plus the page number) so an Urdu reader can only use these indexes with this specific translation. In the fourth volume he includes comprehensive indexes for God, Muhammad, the Companions, and Intimates of God, Ibn al-Arabi, Ahmad Sirhindi, worship and supplications, and miscellaneous subjects.

The present set of indexes includes Qur'an citations, Hadiths, Sayings, Technical vocabulary and terms, Persons, Groups, Books, and Places. Details on these indexes and how to use them are given in the "User's Manual for the Indexes" below.

User's manual for the indexes in this volume

The entire set of indexes has been keyed to Nur Ahmad's critical edition of the *Maktubat*, first printed in Amritsar. This edition has been subsequently reprinted at least six more times, the most recent being *Maktubat-i Imam Rabbani* (Quetta: Maktaba-yi al-Quds, 1999), which appeared as soon as the 1991 Peshawar edition (University Book Agency) went out of print. Two editions, *Maktubat-i Imam Rabbani* (Lahore: 1964-1971) and (Istanbul: Wakif Ihlas, 1977), are of reduced size and the pagination differs from the other six editions. For those using these or editions/translations other than the Nur Ahmad edition, a list of the 536 letters and their page numbers has been compiled so one can more easily find entries using just the number of the specific volume

Introduction

It is quite fitting that the Iqbal Academy has printed this set of indexes. Allama Iqbal [d. 1938] had a very close philosophical and spiritual affinity with Imam Rabbani (as Ahmad Sirhindi is popularly known). He also recommended in his memoirs (*Iqbal nama* [Lahore, 1951] 2:48) that further studies on Ahmad Sirhindi should be done. Ten years ago Suheyl Umar and Ahmad Javed of the Iqbal Academy in Lahore, Pakistan, suggested that I translate *Maktubat-i Imam Rabbani* (hereafter *Maktubat*) into English. It was the idea of a partial translation that led the way to prepare an index. While reading all 536 letters and getting an overview of Ahmad Sirhindi's thinking, I slowly prepared the index. The primary goal, however, of a published index is for scholars and practitioners to have increased access to the main corpus of Ahmad Sirhindi's writing. The profusion and complexity of intertwining topics requires one to read the *Maktubat* from cover to cover to even partially get an idea of what he had to say. Few scholars or practitioners have the time to do this -- especially if they have just a special topic or question in mind.

Although the Nur Ahmad edition has topical summaries before each of the nine sections and summaries of the subjects discussed at the beginning of each letter, these are very general and necessarily incomplete indications that are difficult to use. For this reason, few scholars have informed their research through the *Maktubat*. Given the increasing scholarly interest in the Naqshbandi-Mujaddidi lineage over the last fifteen years such an index has become a desiratum, if not a necessity. Many have ranked the *Maktubat* along with Maulana Rumi's *Mathnawi* in terms of vital transnational impact acrossthe Islamic world. From a historical perspective there is no doubt that the *Maktubat* is the most important and widespread collection of sufi letters in the Islamic tradition while serving as the doctrinal reference point for the Naqshbandiyya- Mujaddidiyya over the last four hundred years.

Prior indexes and related material

In addition to the aforementioned summaries done by Nur Ahmad in his critical edition of the *Maktubat*, other scholars and practitioners have

This book is dedicated
to the late Hakim Muhammad Musa Amritsari and to
Shaykh Muhammad Ma`sum Naqshbandi --
who, in following the Prophet's example,
have inspired many, giving more than they receive.

Table of Contents

Publisher:
Muhammad Suheyl Umar
Director, Iqbal Academy Pakistan
6th Floor, Aiwan-i-Iqbal Complex,
Off Egerton Road, Lahore.
Tel:[+ 92-42] 6314-510
Fax:[+ 92-42] 631-4496
Email: iqbalacd@lhr.comsats.net.pk

ISBN	:	969-416-308-0
1st Edition	:	2001
Quantity	:	500
Price	:	Rs. 150
		US $ 10
Printed at	:	Tayyab Iqbal Printers Lahore.

Sales Office: 116-McLeod Road, Lahore. Ph. 7357214

ANALYTICAL INDEXES
FOR THE
COLLECTED LETTERS
OF
AHMAD SIRHINDI

Arthur F. Buehler

IQBAL ACADEMY PAKISTAN